

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Ústav sociální práce

Socio-kulturní animace jako nástroj komunitní sociální práce
Diplomová práce

Autor: Bc. Veronika Lehká

Studijní program: N6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Hradec Králové, 2018

Zadání diplomové práce

Autor:	Veronika Lehká
Studium:	U16009
Studijní program:	N6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce
Název diplomové práce:	Socio kulturní animace jako nástroj komunitní sociální práce
Název diplomové práce AJ:	The socio cultural animation as an instrument of community social work

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se bude věnovat socio - kulturní animaci jako nástroje komunitní sociální práce, která není v českém prostředí doposud využívána. Cílem práce je popsat, jaké dopady přináší koncept socio-kulturní animace na život jedince v komunitě, který vykazuje znaky sociální exkluze. Teoretická část práce se bude věnovat komunitní sociální práci, sociální exkluzi, struktuře a mechanismy socio -kulturní animace a jejího působení na uživatele služby. V Empirické části diplomové práce se budu věnovat kvalitativnímu výzkumnému šetření, jeho analýze a interpretaci.

MATOUŠEK, Oldřich. a kol. Základy sociální práce. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 309 s. ISBN 80-7178-473-7. RÁKOCZYOVÁ, Miroslava. Komunitní sociální práce jako jeden z nástrojů řešení problému sociální exkluze. Sociální práce / Sociálna práca, 2003, roč. 3, č. 1, s. 69-82. ISSN 1213-624. PECHOVÁ, Zuzana. Metody animace kulturně historického dědictví. [online] Brno. 2011. Diplomová práce. 200s. Disertační práce Masarykova Univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katerda výtvarné výchovy. Ved. práce: doc. PaedDr. Hana Babyrádová, Ph.D. Dotupné z: https://is.muni.cz/th/66118/pedf_d/DSP_Pechova.pdf VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese., Psychiatrie a psychopatologie. 4. vyd. Praha: Portál, 2008., s 872. ISBN 978-80-7367-414-4

Garantující pracoviště:	Ústav sociální práce, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	27.4.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Uhlířské Lhotě dne 4. 4. 2018

Anotace

LEHKÁ, Veronika. Socio-kulturní animace jako nástroj komunitní sociální práce. Hradec Králové. 2017. 92s. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta. Ústav sociální práce. Diplomová práce. Vedoucí práce: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Diplomová práce se zabývá konceptem socio-kulturní animace a jejími dopady na život jedince v komunitě, který vykazuje znaky sociálního vyloučení.

Teoretická část práce vymezuje komunitní sociální práci, její vznik, specifika a náplň práce komunitního sociálního pracovníka. Představuje koncept socio-kulturní animace jako nástroj komunitní sociální práce, její metody a poslání socio-kulturního animátora. V závěru najdeme pojednání o životním světě jedince v komunitě zaměřené na sociální fungování, životní svět, životní situaci a smysl života.

Empirická část diplomové práce popisuje kvalitativní výzkum s metodou narativních rozhovorů, jsou zpracované pomocí narativní analýzy, v závěru najdeme její interpretaci. Přínos diplomové práce spočívá v seznámení českého prostředí se zahraničním nástrojem komunitní sociální práce, jenž může mít vliv na život jedince, ale i celou naši společnost.

Klíčová slova: socio-kulturní animace, komunitní sociální práce, životní svět

Annotation

LEHKÁ, Veronika. Socio-cultural animation as an instrument of community social work. Hradec Králové. 2017. 92p. University of Hradec Kralove, Philosophical faculty. Institute of Social Work. Thesis. Supervisor: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

The diploma thesis deals with the concept of socio-cultural animation and its impact on the life of the individual in the community, which shows signs of social exclusion.

The theoretical part of the thesis defines community social work, its origin, specifics and content of the work of community social worker. It represents the concept of socio-cultural animation as an instrument of community social work, its methods and the mission of a socio-cultural animator. In the end, we find a treatise on the living world of an individual in the community focused on social functioning, the living world, the life situation and the meaning of life.

The empirical part of the diploma thesis describes qualitative research with the method of narrative interviews, which are processed by narrative analysis, and in the end we find its interpretation. The contribution of the diploma thesis consists in familiarizing the Czech environment with the foreign instrument of community social work, which can affect the life of the individual, but also of our whole society.

Key words: socio-cultural animation, community social work, the living world

Obsah

Úvod.....	9
Teoretická část.....	12
1 Komunitní sociální práce.....	12
1.1 Historie komunitní sociální práce.....	12
1.2 Specifika sociální práce s komunitou.....	16
1.3 Komunitní sociální pracovník.....	19
2 Socio-kulturní animace.....	22
2.1 Základní poznatky o socio-kulturní animaci.....	22
2.2 Metody socio-kulturní animace.....	24
2.2.1 Osobní rozvoj skrze vzdělávání.....	24
2.2.2 Příležitost k aktivitě a seberealizaci.....	25
2.2.3 Integrace do společenského a kulturního života.....	26
2.3 Socio-kulturní animátor a jeho role.....	27
3 Životní svět jedince v komunitě.....	30
3.1 Sociální fungování a životní situace.....	30
3.2 Životní svět jedince.....	31
3.3 Životní smysl jedince.....	33
4 Empirická část.....	36
4.1 Formulace hlavního a dílčích cílů výzkumu.....	36
4.2 Zdůvodnění výzkumné strategie a popis zvolené metody.....	37
4.3 Rizika výzkumu.....	38
4.4 Popis výzkumného vzorku, jeho charakteristika a ochrana.....	39
4.5 Průběh sběru dat.....	40
4.6 Strategie pro analýzu dat.....	41
4.8 Proces analýzy.....	43
Výzkumná část.....	45
5. Analýza a interpretace dat.....	45
5.1 VO 1: Co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti?.....	45
5. 1. 1 TO 1: Z jakých důvodů navštěvujete ClubCafé Pessoa?.....	45
5. 1. 2 TO 2: Čím byste charakterizoval/a svůj život?.....	48
5. 1. 3 TO 3: Co by přispělo k tomu, aby byl Váš život více naplněný, spokojený?.....	53
5. 1. 4 TO 4: Pokud byste měl/a zmínit, co Vám brání či Vás omezuje v navštěvování společenského a kulturního života, co by to bylo?.....	56
5.2 VO 2: Jak socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit?.....	59

5.2.1 TO 5: Jak jste žil /a před tím, než jste začal /a navštěvovat ClubCafé Pessoa?	59
5.2.2 TO 6: Co všechno jste díky ClubCafé Pessoa získal/a?	60
5.2.3 TO 7: Můžete popsat své pocity a dojmy, které se u Vás objevují pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa?	64
5.2.4 TO 8: Zaznamenáváte u sebe něco, co se Vám díky ClubCafé Pessoa daří lépe?	67
5.3. Shrnutí výsledků VO 1 a VO2.....	68
5.3.1 Příběh paní Anny: Kudy vede cesta ke štěstí?.....	69
5.3.2 Příběh pana Boleslava: Aktivní až do úplného konce	70
5.3.3 Příběh paní Cecílie: Můj životní odkaz	73
5.3.4 Příběh pana Davida: Už chci další životní etapu.....	76
5.3.5 Příběh pana Eduarda: Už nechci vybočovat ze společenských norem!.....	78
Závěr a diskuse.....	81
Seznam literatury.....	87
Seznam tabulek.....	92
Přílohy	I
Příloha A Přepis výzkumného rozhovoru s informantkou Annou	I
Příloha B Čára života informantky Anny.....	VIII

Seznam použitých zkratek s výkladem

OSŘI PP ČR – ESSK - Odbor systémového řízení a informatiky Policejního prezidia České republiky – evidenčně statistický systém kriminality

TO - tazatelská otázka

VO – výzkumná otázka

WHO – World Health Organization, Světová zdravotnická organizace

Úvod

Téma mé diplomové práce jsem si vybrala na základě mého dvouletého působení v rozvíjející se komunitní kavárně ClubCafé Pessoa v Hradci Králové, v rámci které se socio-kulturní animace využívá jakožto nástroj komunitní sociální práce. Socio-kulturní animace se stává novým trendem v různých odvětvích, díky kterým tak aktivity a služby získávají nový význam (Kalcheva, 2016).

Se socio-kulturní animací se v českém prostředí setkáváme jen zřídka, z prostředí sociální práce se o ní zmiňuje např. Pavel Hartl, pojednávající tom, že lidé ze všech společenských vrstev mají potřebu vyjadřování, což jim má být umožněno skrze komunitní práci se zaměřením na kulturu, jelikož „*Kultura není jev izolovaný od každodenního života, je neoddělitelná od utváření životních podmínek*“ (Hartl, 1997, s. 36). Z uvedeného vyplývá, že životní podmínky jedince tak mohou být ovlivňovány kulturou. O socio-kulturní animaci v našem prostředí píše také Michal Kaplánek, který se animací zabývá zejména ve spojitosti s pedagogikou stejně tak jako Zuzana Pechová, a proto hlavním zdrojem této práce budou zejména zahraniční autoři, kteří socio-kulturní animaci pojímají v souvislosti s komunitní sociální prací, v rámci které lze však také najít spojitost s pedagogikou a sice v rámci komunitního vzdělávání.

Hlavním cílem diplomové práce je popsat, jaké dopady má socio-kulturní animace na život jedince v komunitě, který vykazuje znaky sociálního vyloučení.

Krebs a kol. (2007) popisují rizikové faktory přispívající k sociálnímu vyloučení následovně: nízké vzdělání a kvalifikace, dlouhodobá nezaměstnanost, dlouhodobě nízký příjem, nízká kvalita zaměstnání, zdravotní postižení, špatný zdravotní stav, nebo také stáří. Co se týče špatného zdravotního stavu, zejména duševní onemocnění se v populaci neustále rozšiřují, WHO odhaduje, že v roce 2030 bude představovat nejrozšířenější podobou onemocnění vůbec (WHO in Kolářová, 2015). Stejně tak je nutné pamatovat na stárnutí naší populace, kdy naděje dožití je čím dál tím vyšší v důsledku kvalitnější zdravotní péče, ale také díky lepším ekonomickým, enviromentálním a sociálním podmínkám (Eurostat, 2016).

Ve spojitosti s těmito jevy je otázkou, na koho se budou moci tyto lidé obracet se svými problémy a s kým budou moci trávit svůj volný čas, který jim v důsledku jejich onemocnění či pokročilého věku vznikne? V dnešní moderní době, v době silného individualismu, se již neobracíme na instituce primární sociability, jako jsou rodina, sousedé, známí, přátelé, ale na instituce našeho státu, občanského sektoru či trhu, tedy sekundární sociabilitu. Naše společnost již bohužel není založená na soudržnosti a vzájemné pomoci, čímž ztrácíme zdroje pro případné

řešení nesnází a zabezpečení (Smutek, Smutková, 2015). Na základě toho se domnívám, že je nutné v našem prostředí vytvářet služby, díky kterým lidé mohou přirozeně navazovat kontakty, vztahy a získávat zdroje, kterými mohou být v kontextu sociální práce právě komunitní centra využívající socio-kulturní animaci.

Diplomovou práci pojmu duchu reformního paradigmatu, kdy mým záměrem je poukázat na socio-kulturní animaci jakožto nový způsob práce s komunitou v českém prostředí, díky které je možné vytvořit společenské prostředí, vyznačující se nejenom stejným zájmem, solidaritou, rovností aj. ale také tím, že díky takovému prostředí může dojít k proměně vztahů ve společnosti, ke zplnomocnění marginalizovaných jedinců a integraci lidí ohrožených sociálním vyloučením.

Inspirativní může být také pro regionální rozvoj venkovských oblastí, v rámci kterých nejsou dostupné žádné služby občanům, kdy socio-kulturní centrum může zajistit činnosti jako je *„základní sociální poradenství, výchovné vzdělávací a aktivizační služby, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutickou činností či pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí“* (§35 z.č. 108/2006 Sb. o sociálních službách).

Diplomová práce je rozdělená na teoretickou a empirickou část.

První kapitola teoretické části pojednává o komunitní sociální práci, nejdříve seznamuje s historií komunitní sociální práce pojednává o vývoji komunitní sociální práce. Důraz je kladen na komunitní centra, díky kterým si lze udělat přehled o tom, jakými způsoby se komunitní sociální práce vyvíjela, a že prvky socio-kulturní animace zahrnovala již od svých počátků. Následuje uvedení specifík sociální práce s komunitou seznamující se znalostmi v oblasti typologie, přístupu a principů které jsou pro výkon práce s komunitou klíčové. Poslední podkapitola je zaměřená na komunitního sociálního pracovníka a vymezení jeho postavení a poslání v rámci komunity, díky kterému budu možné následovně učinit porovnání se socio-kulturním animátorem.

Druhá kapitola představuje socio-kulturní animaci, její původ a členění, na které navazují samotné metody socio-kulturní animace vycházející zejména ze zahraničních zdrojů, které se mohou stát inspirací pro komunitní sociální práci v českém prostředí. V závěru druhé kapitoly najdeme obeznámení se sociálním pracovníkem jakožto profesionálním socio-kulturním animátorem a mechanismy, kterými působí na jedince v komunitě. Dopady těchto mechanismů se bude zajímat empirická část práce.

Poslední kapitola vyzdvihuje téma životního světa jedince v komunitě se zaměřením na to, jak životní situace jedince ovlivňuje jeho sociální fungování, čím je ovlivněn životní svět a jakým způsobem lze hledat životní smysl u jedinců vyznačujících se znaky sociálního vyloučení. Tato kapitola seznamuje se skutečnostmi, jež se mohou objevovat u klientů centra socio-kulturní animace, a které má upřesnit a doplnit výzkumné šetření.

Empirická část diplomové práce se věnuje kvalitativnímu výzkumnému šetření s metodou čáry života a narativních rozhovorů, které je následovně zpracováno prostřednictvím narativní analýzy. V závěru práce najdeme interpretaci a pojednání o přínosu výzkumného zjištění pro obor sociální práce.

Teoretická část

1 Komunitní sociální práce

V následujících podkapitolách se budu věnovat představením klíčových poznatků o komunitní sociální práci, jejichž znalost je podstatná pro realizaci socio-kulturní animace, která z ní čerpá a navazuje na ní své specifické koncepce.

Do první podkapitoly jsem zařadila poznatky o historii rozvoje komunitní sociální práce, díky kterému lze získat přehled o kontextu, v jakém se komunitní práce realizovala na úrovni světového ale i českého prostředí. Následovat bude kapitola pojednávající o specifikách komunitní sociální práce a poslední podkapitola zaměřena na komunitního sociálního pracovníka, jeho roli a metody, které při své práci využívá.

1.1 Historie komunitní sociální práce

Počátky komunitní sociální práce jsou datovány různě, což má spojitost s jejím chápáním. Dle Whitenhead (1970) lze komunitní péči shledat již Antice a sice v Platonově díle s názvem Republika, kde uvádí návrh péče o duševně nemocné. Ze středověku lze zase nalézt zmínky o komunitě v belgickém městě Geel (Whitenhead in Hartl, 1997). Rozvoj komunitního života v Geel, jenž je přesněji datován od 13. století, byl význačný pro život duševně nemocných v domácnostech místních obyvatel, kteří se snažili duševně nemocné, označované za „hosty“ či „návštěvníky“, co nejvíce zapojovat do běžného života, kdy šlo o komunitní péči, za kterou získávali stipendium. Duševně nemocní byli rodinám přiřazováni lékaři z centra v Geelu, kdy jejich diagnóza byla uchovaná v tajnosti, neboť cílem nebyla léčba nemocných místními obyvateli, ale pouhé spolužití, které nemocné uschopňuje, zapojuje do běžného života, zamezuje jejich stigmatizaci, rozvíjí akceptaci jejich odlišného chování, jednání a podporuje zamezení umístění těchto lidí do léčeben, tedy stereotypního prostředí, které může diagnózu a závislost na lécích prohlubovat (Zabloudilová, 2016). Dle amerického sociologa Gofmanna vytvářejí psychiatrické nemocnice či podobné instituce prostředí, které přináší více problémů než jich řeší (Gofmann in Hartl, 1997), s čímž se ztotožňují.

Dalším datem se kterým lze spojit vznik komunitní sociální práce se v zahraničí uvádí druhá polovina 19. století, kdy došlo k rozpadu tradičních komunit z důvodu industrializace a urbanizace. Za zakladatele komunitní sociální práce lze považovat vikáře anglikánské církve Samuela Augustus Barnetta, jenž od roku 1873 organizoval vzájemnou pomoc farníků a v roce 1884 založil univerzitu Toynbee Hall, jež se vyznačovala možností studia chudých

studentů vedle bohatých (Matoušek a kol., 2003). Mezi další jedinečnost Toynbee Hall patřilo, že se snažila bojovat proti chudobě a vykořisťování komunity, která sídlila přímo v místě této univerzity a to skrze poradenství a komunitní vzdělávání (Mayo in Kappl, 2012).

Toynbee Hall se stalo inspirací pro americkou sociální pracovníci Jane Addams, která společně s Ellen Gates Star vybuodovala v roce 1889 roce ve Spojených státech sídelní dům „Hull House“ (Johnson, 2005), jehož hlavním účelem bylo poskytnout společenskou a vzdělávací příležitost lidem z dělnické třídy v Chicagu, mezi kterými bylo mnoho přistěhovalců (New World Encyclopedia, 2014). Dům sestával z 13 budov, které poskytovaly prostor pro sociální, vzdělávací a umělecké programy, bylo možné navštívit například divadlo, uměleckou galerii, knihovny, hudební školu, umělecká studia, kluby, kavárnu, školy, poštu, tělocvičnu aj. Tento komplex pokrýval téměř celý městský blok. Hull House poskytl prostor pro rozsáhlé sociální, vzdělávací a umělecké programy (Johnson, 2005).

Mezi první organizace, které využívaly komunitní práci, jsou považovány The Charity Organization Societies a New York Association for Improving the Condition of the Poor, které se zaměřovaly na naplňování potřeb obyvatel za pomoci zapojení dobrovolníků. Tito dobrovolníci, kteří byli známí pod označením „friendly visitors“, navštěvovali chudé, nemocné, nezaměstnané apod. a učili je soběstačnosti (Hartl, 1997).

O velkém nárůstu komunitních center lze mluvit již na konci 19. století, kdy mezi nejznámější patří londýnský Oxford House či newyorský Neighborhood Guide (Matoušek a kol., 2003).

Wood (1974) uvádí, že první polovina 20. století se vyznačovala tím, že sociální pracovníci začali opouštět svá pracoviště a začali provádět terénní práci, kdy obcházeli ulice, gheta, hospody a domácnosti svých klientů, čímž záhy zjistili, jakou roli hraje sociální prostředí. Díky tomu začali sociální pracovníci více chápat své klienty a navazovat s nimi užší vztah. (Wood in Hartl, 1997). „Zjistili, že je nutné pracovat nejen s jednotlivci, kteří pomoc potřebují, s jejich rodinami a okolím, ale také s klíčovými představiteli komunity“ (Hartl, 1997. s.25).

Velmi významným obdobím pro komunitní sociální práci byla 60. léta a to pro hnutí duševního zdraví, teorii sociálního labellingu, chápání významu stresu a sociální prevence či diskusích o ekologii mysli. To vše bylo podníceno tehdejšími událostmi, jako např. hnutím hippies, studentskými bouřemi, zvyšující se kriminalitou, nárůstem mladistvých uživatelů drog apod., které vyvolaly potřebu radikální reformy ve společnosti a boj proti nerovnosti. Nerovnost, přesněji segregace, byla velkým tématem ve Spojených státech, kde se jí podařilo v roce 1954 odstranit ze školství. Následovně vznikla potřeba se zabírat řešením jiných společenských jevů

jako nezaměstnanost, nedostatečné vzdělání, nerovná sociální péče, kriminalita, delikvence aj. (Hartl, 1997), kdy ve společnosti panovaly myšlenky: „*změníme-li vnější podmínky, změní se lidé i „uvnitř“ sebe samotných*“ (Kappl, 2012, s. 20).

V roce 1963 přišla reakce J. F. Kennedyho, a sice na téma týkající se duševního zdraví, která na Kongresu nastínila nový přístup pro péči o duševně nemocné za pomoci jejich integrace do komunit. Principy Kennedyho programu byly prevence, využívání lidských a finančních zdrojů a ochrana duševního zdraví (Hartl, 1997). „*Na duševní zdraví se začalo pohlížet jako na stav, v němž „normální“ bolest či zármutek může být reakcí na abnormální situaci*“ (Hartl, 1997, s. 26).

K významnosti šedesátých let pro komunitní sociální práci přispělo také prostředí Velké Británie, kde Eileen Youghusband popsala komunitní práci jako jednu z metod sociální práce. Významnou britskou osobností byla také Octavia Hill, sociální pracovnice, jež je známá především pro svou činnost v oblasti bytové politiky, kdy se zaměřovala na zlepšení bytových podmínek chudých a na zřizování klubů, dílen a hřišť pro členy komunit (Kappl, 2012).

Za „zlatý věk“ komunitní práce lze označit počátek 70 let, kdy činnosti komunitní sociální práce vykonávali odborníci a komunitní pracovníci působící v neziskovém sektoru (Kappl, 2012). Tato doba byla zaměřená na rozvoj solidarity v socioekonomicky slabých skupinách, vyznačujících se nízkou vzdělaností a životem ve velmi špatných podmínkách (Hartl, 1997). Rozvoj nastal také při změně pohledu na duševní onemocnění, jež už nebyla pokládána za deviaci. Významé bylo uvědomění, že výskyt duševních onemocnění má spojitost s psychiatry, kteří ve společnosti definují, co jsou a nejsou společenské normy. Z této doby je známá koncepce „*pozitivního duševního zdraví*“, jež „*jako jediná umožňuje osobní rozvoj a naplnění života*“ (Hartl, 1997, s. 28). Díky této koncepci se začali terénní sociální pracovníci zabírat společenskými institucemi (školami, soudy, podniky, rodinami, systémem aj.), jež se podílejí na vzniku či prohlubování krizových situací jejich klientů (Hartl, 1997).

Komunitní rozvoj přetrvával do poloviny 70. let, kdy nastala ropná krize (Kappl, 2012). Neblahým důsledkem byl pokles finančních prostředků určených na rozvojovou politiku státu, ale i samotní sociální pracovníci se začali orientovat více na lobbystické činnosti místo činností spojených s mobilizací obyvatel, což všechno přispělo k pozastavení rozvoje komunitní práce (Řezníček, 1994). „*V této době se končí s různými experimenty a užívá se to nejosvědčenější*“ (Hartl in Kappl, 2012, s. 20).

Osmdesátá léta byla významná pro budování vztahu mezi státem a ulicí a to skrze komunitní pracovníky, kteří se zasazovali o sociální analýzu, která spojovala problémy jednotlivců s globálním kontextem, což bylo označováno jako „holistické pojetí komunitní práce“ (Hartl, 1997). Mezi témata, která se v této době nejvíce rozebírala patřily „otázky nerovnosti třídní, rasové, způsobené tělesným nebo duševním handicapem, věkem, pohlavím i sexuální orientací“ (Hartl, 1997, s. 28), ale také otázky týkající se etnických minorit, nevzdělanosti, nezaměstnanosti, péče o lidi s tělesným a mentálním onemocněním, staré či osoby závislé na drogách (Hartl, 1997).

K významu tohoto období přispívá zaměřenost práce nejenom s výše uvedenými skupinami znevýhodněných obyvatel, ale také práce s širší komunitou, jež se mohla začít spolupodílet na řešení společenských otázek (Kappl, 2012). V této době se začal vnímat rozdíl mezi komunitním pracovníkem a komunitním aktivistou. Komunitní pracovník je profesionál z venku, který se vyznačuje zkušenostmi a tréninkem, zatímco komunitní aktivista je člověk, jenž je uvnitř komunity a zaujímá aktivní role (Thomas in Hartl, 1997).

Devadesátá léta se vyznačovala zaměřeností komunitní práce na každodenní život, kdy panovalo přesvědčení o vzájemném vztahu jedince a společnosti. Z této doby je znám pojem „kolonizace živého světa“, jenž představuje „vstup expertů, kteří si přivlastňují jak kulturní tradice, například lidovou moudrost, tak v určitém rozsahu i pohled klientů na svět“ (Hartl, 1997, s. 31). Pohled klientů na svět je ovlivněn životem, prostředím a prostředky, které jim jsou dostupné k využívání (Hartl, 1997). Od této doby začali být sociální pracovníci placeni státem a místními zdroji (Hartl, 1997), a komunitní práce se stává součástí sociálního zabezpečení, kde velmi významnou roli hrají dobrovolníci (Mayo in Kappl, 2012). V průběhu tohoto období, až do první poloviny 20. století, se začaly v českém prostředí utvářet zájmové spolky, které lze okrajově považovat za první kroky ke komunitní sociální práci, neboť nevznikly za účelem sociálních změn v komunitě, příkladem těchto spolků jsou „okrašlovací spolky“. Rozvoj těchto zájmových spolků, a tím i komunitní práce, se však rozplynul po únorovém převratu v roce 1948, kdy byl nastolen komunismus, neboť lidé se nechtěli účastnit spolkových aktivit, jelikož vzbuzovaly dojem komunistické ideologie (Matoušek a kol., 2003). Komunisté ustanovili, že sociální problémy budou řešit sami centrálně, kdy sociální pracovníci sloužili k naplňování jejich příkazů a nařízení. Sociální problémy byly ve společnosti potlačované, nemluvilo se o nich a ani nepsalo (Puskajlerová, 2013).

V následném období, v období Československé socialistické republiky, shledával v našem prostředí francouzský specialista na politiku kultury Pierre Moulinieur různé kategorie lidí,

které spatřoval jakožto animátory, a sice animátory z řad národních výborů ministerstva kultury, kteří se zasazovali o vytváření prostředí, ve kterém se budou moci šířit kulturní aktivity. Dále mezi ně řadil hudebníky, herce, vydavatele, lektory, režiséry aj., kteří se zasazovali o zprostředkovávání informací, znalostí a kulturních hodnot veřejnosti, nebo také skupiny pracovníků, kteří se snažili o uspokojování kulturních potřeb, přesněji o to, aby byl jedinec začleněn do skupiny, která měla stejné kulturní potřeby a zájmy jako on. Jednalo se například o amatérské drama, hudební soubory, fotografické kluby, umělecké skupiny aj., které většinou vyprofilovaly jedince, jenž převzal vedení a posléze začal organizovat činnosti skupiny, čímž se stal kulturním pracovníkem (Moulinier, 1980).

Návrat sociální práce a její vývoj posléze nastal až po roce 1989 a byl spjatý s novými sociálními problémy, které se ve společnosti začaly objevovat. V roce 1990 bylo obnoveno vzdělávání v sociální práci, kdy komunitní práce byla zařazena mezi metody sociální práce a její vývoj byl spjatý zejména se stážími v komunitních projektech v zahraničí, zejm. v Holandsku, USA, Velké Británii aj. (MPSV, 2015).

1.2 Specifika sociální práce s komunitou

Komunitní sociální práce je jednou z hlavních metod sociální práce. Posláním komunitních služeb je pomáhat lidem udržet si, či znovu získat své místo v komunitě většinové společnosti a v přirozeném prostředí (MPSV, 2003). Komunitní sociální práce se tak zasazuje o zamezení a prevenci sociálního vyloučení, tedy vyloučení lidí z běžného života společnosti, do kterého se nemohou zapojit z důvodu jejich nepříznivé sociální situace (Zákon č. 108/2006 Sb., § 3 ods. f). Vznik nepříznivé sociální situace může mít mnohé důvody „...*(ekonomické, sociální, kulturní, vliv společensky nežádoucích jevů, dopady trestné činnosti jiné osoby apod.) a mohou se projevat v různých oblastech života (bydlení, kontakt se sociálním prostředím, vzdělání, pracovní uplatnění, příjmová situace, bezpečnost, duševní zdraví apod.)*“ (MPSV, 2016-2017).

Komunitní sociální práce je specifická svým přístupem, jenž se zasazuje o spojování lidí dohromady, neboť jejím záměrem je poukázat na to, že jejich potřeby, zájmy, problémy či přání mohou být velmi podobné a že společnými silami se je mohou pokusit změnit, řešit či naplnit (ESFCR). Pro představení specifík sociální práce s komunitou, považuji za klíčové vymezit samotný pojem komunita, díky kterému lze naznačit rozsah této metody sociální práce. Slovo komunita pochází z latinského slova *communitas* a představuje skupinu lidí, kteří žijí na jednom místě, jsou ve vzájemné interakci a vyznačují se tím, že mají podobné potřeby, sdílejí

podobná rizika a využívají stejné zdroje, čímž vytvářejí pospolitost a identitu komunity (Jandourek, 2012, s.129). „Komunita je místo, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě“ (Hartl, 1997, s. 35). Je to prostor, ve kterém lidé tráví svůj všední život a participují na tvorbě vzájemných sociálních vazeb. Komunita je užší pojem než společenost, společenost zahrnuje veškeré aktivity obyvatel, ale také institucí v dané oblasti, které na sebe vzájemně působí, avšak komunita je pouze část společenosti, která se vyznačuje společným rozhodováním, loajalitou a identitou (Hartl, 1997, s. 37). Definic komunit je nespočet, dle Jarvise je lze rozdělit do pěti základních okruhů: *první říká, že komunita je skupina lidí, kteří žijí nebo pracují společně, druhý, že komunitu představuje jakákoliv geografická oblast, v níž lidé žijí, třetí, že v této geografické oblasti nejenom žijí, ale jsou ve vzájemné interakci, čtvrtý okruh definic říká, že jde o vzdělávací činnost skupiny lidí, kteří se vzdělávají mimo zdi školské instituce, a konečně pátý, že jde o ideální uspořádání lidí kteří žijí a pracují v dokonalé harmonii* (Jarvis in Hartl, 1997, s. 24).

Komunitu lze nadále vymezit skrze její typologii. Navrátil (2011) komunity člení pouze do dvou typů a sice: teritoriální a zájmové komunity, kdy teritoriální komunity jsou komunity, jež se vyznačují společným soužitím lidí na společném území či ve společné lokalitě, která může představovat sousedství, čtvrť, obec, kraj, stát nebo také nadnárodní celek. Zájmové komunity se vyznačují tím, že její členové mají společné zájmy, které mohou mít spojitost s jejich náboženstvím, handicapem, etnickým původem aj.

Hartl (1997) vymezuje komunity skrze 4 typy a sice: sídelní, morální, terapeutická a výcviková. Sídelní komunita nebo také komunita ekologická se vyznačuje spojováním členů komunity skrze sdílení a obývání sociálně vymezeného prostoru. Morální komunita, kterou lze označit jakožto psychickou, se vyznačuje duchovními vazbami, kterými mohou být společný původ, hodnoty nebo víra. Terapeutická komunita je komunitou léčebnou, neboť se zaměřuje na pomoc lidem, kteří mají psychické problémy. Komunita, jež se zaměřuje na sebepoznání, nácvik dovedností a postojů budoucích terapeutů představuje znaky komunity výcvikové.

Matoušek a kol. (2003) má velmi podobnou typologii a její vymezení, kdy však používá dle mého názoru výstižnější označení jednotlivých komunit a proto se v níže uvedeném textu odkazují na jeho členění, které je následující (Matoušek a kol, 2003, s. 254):

- „občanská komunita (společenství osob, které ve společném prostoru vykonávají každodenní aktivity)“;
- „výcviková komunita (společenství osob, které se zaměřuje na sebepoznání, nácvik dovedností a postojů apod.)“;

- „*terapeutická komunita (specifická forma organizace léčebné instituce, která umožňuje otevřenou komunikaci všech členů instituce včetně pacientů a jejich spolurozhodování a podílení se na léčbě)*“;

- „*spirituální komunita (společenství osob, které sdílí podobné myšlenky a ideje a snaží se společně o spirituální rozvoj, někdy i žijí ve společném prostoru)*“.

Komunitní přístup se zaměřuje zejména na životní podmínky klientů jako je oblast bydlení, dopravy, zaměstnání, lékařské péče ale také možnosti trávení volného času. Oblasti vnitřního života, vztahů a rodiny se věnuje také, avšak její soustředění je více upjaté na oblasti předešlé (Hartl, 1997). Komunitní přístup vyžaduje velmi široký pohled „...*na jedince, jeho potřeby a jeho místo v komunitě. Patří sem i umění analyzovat tak velké celky jako je dům, ulice, sousedství, komunita, městská čtvrť*“ (Hartl, 1997, s. 42).

Řezníček (1994) informace, jež jsou potřebné pro komunitní práci více specifikuje a zaměřuje se na několik oblastí, jež lze uspořádat následovně (Řezníček 1994, s. 66):

- „*charakteristické znaky populace (počet obyvatel, mobilita, věkové složení, převažující typy domácností, přítomnost menšin, zastoupená náboženství, zvyklosti a tradice, loajalita občanů a jejich identifikace s lokalitou)*“
- „*historie obce nebo oblasti (stáří různých čtvrtí, změny v osídlení a proměny struktury obyvatel, důležité události, převažující hodnoty nebo „kultura“ obce a městských čtvrtí)*“
- „*ekonomický profil a pracovní trh (zaměstnanost a nezaměstnanost, převažující typy hospodářské činnosti, hlavní zaměstnavatelé, aktivita odborů, požadované vzdělání a pracovní zkušenosti, pracovní doba, perspektiva hospodářství do budoucna, struktura pracovního trhu, příjmové rozvrstvení pracujících, poměr osob žijících pod hranicí životního minima)*“
- *bydlení (stáří, typ a stav domů, zabydlenost, koncentrace chudoby, koncentrace starých obyvatel a neúplných rodin)*
- „*charakteristiky životního prostředí (voda, ovzduší, odpady, zdroje energie, toxické látky, dopravní podmínky, možnosti rekreace)*“
- Komunikační vědomosti „*(vědomosti o masových komunikačních prostředcích a žurnalistech se zájmem o sociální a komunitní otázky)*“
- Institucionální přehled „*(o síti nápomocných institucí, o vzdělávacích ústavech a programech)*“

- Politický přehled „(o místní politice, o hlavních problémech komunity a o důležitých osobnostech, s jejichž podporou a pomocí, respektive odporem a rivalitou je možno či nutno počítat)“

Mezi specifika komunitní sociální práce lze zařadit také její principy, mezi které patří aktivizace členů komunity, princip participace vedoucí ke spolurozhodování, zplnomocnění, jež představuje uschopnění členů komunity, kteří tak mohou převzít řízení komunity. Dalším velmi významným principem je kolektivní spolupráce, vyznačující se vzájemnou solidaritou, pomocí, respektem, důvěrou, dobrovolností, rovnocenností, otevřeností aj., na tento princip navazuje princip sdílené zodpovědnosti členů komunity. Posilování místních zdrojů představuje princip, jenž má za cíl hledat silné stránky jak v prostředí ve kterém se komunita nachází tak i u samotných členů. V rámci komunitní sociální práce je klíčový také komplexní přístup, který využívá mnohé metody a zapojuje různé aktéry, a také princip celoživotního učení vedoucího k neustálému rozvíjení jedince. Posledním principem je reflektivní praxe, jež má rozpoznávat společenské nerovnosti, na které má za pomoci komunity reagovat (ESFCR).

V roce 2015 definovala Vědecká rada pro sociální práci komunitní práci jakožto dlouhodobě působící metodu, jež se zaměřuje na komunitu lidí, která se dlouhodobě potýká s problémy souvisejícími s jejich prostředím, kdy cílem komunitní práce je posílit schopnosti komunity, tak aby je zvládala (MPSV, 2015). Může být socio-kulturní animace nástrojem, jenž bude participovat na tomto posílení? Odpověď na tuto otázku nastíní kapitola č.2.

1.3 Komunitní sociální pracovník

Sociální práce pojímá komunitu jako dynamický proces, jehož směr na počátku řídí sociální pracovníci (Kappl, 2012). Je to „...proces asistování lidem ke zlepšení jejich vlastní komunity skrze podnikání autonomního a kolektivního jednání“ (Twelvetres, 2008). Komunitní práce je tak výsledek profesionálního působení sociálního pracovníka, který se zasazuje o vytvoření organizované skupiny ze znevýhodněných jedinců, mezi kterými nejsou žádné vazby a u kterých se může objevit spontánní potřeba se s někým sdružit (Musil in Kappl, 2012).

Komunitní pracovník může zastávat dvě různá postavení v komunitě, kdy prvním je postavení dominantní a druhým je postavení partnerské. Dominantní komunitní pracovník jakožto expert, je charakteristický tím, že klade důraz na cíl a ne na proces, ale také tím, že předkládá hotové návrhy, aniž by vycházel ze zdrojů a hodnot samotné komunity. Partnerské postavení se naopak zaměřuje na dispozice komunity a při předkládání svých návrhů motivuje komunitu, aby sdílela

své návrhy (Matoušek a kol., 2003, s. 267), což na základě své praxe považují za efektivnější a proto se v této práci budu přiklánět k partnerskému postavení.

Sociální pracovníci používají při své profesionální činnosti řadu metod, které se navzájem prolínají (Řezníček, 1994), kdy metodou sociální práce je myšlen postup, skrze který lze dosáhnout cíl. Mezi tyto metody patří: motivování, podpora samo-organizování členů komunity, zvyšování sebedůvěry spojování komunity do komunitního plánování a rozvoje komunity či vedení k iniciaci legislativních změn (Pracovní skupina „Komunitní práce“ Vědecké rady MPSV ČR in Vaňková, 2016).

Komunitní sociální práce uplatňuje diagnostické a intervenční techniky, stejně tak jako individuální a skupinová sociální práce (Řezníček, 1994), kdy technikou je myšlen určitý návod, který nám říká, jak použít metodu. Mezi diagnostické techniky řadíme např. „brainstorming“, představující intenzivní analýzu problémů komunity, v rámci které je důležité vést komunitu k tomu, aby se zamýšlela a navrhovala možná řešení (Řezníček, 1994). Známa je také nominální skupinová technika (NST), jež se vyznačuje tím, že všichni přítomní členové komunity si nejdříve poznamenají vše, co je k danému tématu napadne a na základě toho poté následuje diskuse (Novotná, 2010). V průběhu diskuse se komunitní pracovník zaměřuje na analýzu odpovědí a jejich frekvenci, poté následuje její prezentace a vyhodnocení potřeb. (Řezníček, 1994).

Intervenční techniky nám poukazují na používání metod jako je: organizace schůzek s představiteli obce, fundraising, analyzování lokální politiky, návrhy na úpravu legislativy, hájení zájmů občanů aj. Za metodu lze považovat také „organizování společenských akcí k charitativním, solidárním, rekreačním nebo kulturním účelům“ (Řezníček, 1994, s. 67).

Posláním komunitního sociálního pracovníka je také dle Matouška a kol. (Matoušek a kol., 2003, s. 267):

- „nalezení sociálních priorit a dalších významných potřeb dané komunity“;
- „povzbuzování obyvatel k tomu, aby poznali své problémy a pokusili se je zvládnout s pomocí dostupných služeb“;
- „informování různých skupin obyvatel o možnostech řešení“;
- „povzbuzování k diskusím o problémech a k pořádání akcí zaměřených na odstranění problému“.

Tato poslání bych doplnila o další velmi důležitou roli, o které píše i Řezníček (1994), a sice roli činitele sociálních změn. Vzhledem k tomu, že má komunitní sociální pracovník přehled o potřebách a problémech dané komunity, jeho posláním je prosazování sociálních změn, a to skrze mobilizaci vůle komunity, povzbuzování sociální iniciativy, mobilizaci politických hnutí či tím, že na sebe bere funkci skupinového advokáta (Řezníček, 1994). „*Je dobré, když komunitní pracovník je poněkud „napřed“ před komunitou (přichází se svými nápady a vizemi, má určitou představu o výsledku procesu), ale neměl by přestat naslouchat obyvatelům dané komunity*“ (Matoušek a kol., 2003, s. 266). Pro realizaci komunitní práce je typická „*...spolupráce s představiteli samosprávné nebo státní politické moci a v ní angažující se občanskí aktivisté nebo přímo obyvatelstvo*“ (Řezníček, 1994, s. 60), kdy sociální pracovníci mají za úkol organizovat a podněcovat k této činnosti (Řezníček, 1994).

Dle Matouška a kol. (2003) by měl profesionální komunitní pracovník být schopen také zvládat konflikty a napětí v komunitě, vytvořit projekt a ukončit svou práci v pravém okamžiku s následným předáním svých kompetencí komunitě samotné. Jeho zrání předpokládá vzdělávání, prohlubování znalostí, praxi, ale také supervizní doprovázení (MPSV, 2015). Jeho znalosti mají vycházet zejm. z filozofie, sociologie, psychologie, sociální práce, politiky a ekonomie (Matoušek a kol., 2003).

Shrnutí kapitoly *Komunitní sociální práce*

Cílem této kapitoly bylo poukázat na klíčové poznatky komunitní sociální práce, jejichž znalost je podstatná nejenom pro výkon sociální práce, neboť z historického hlediska se komunitní práce zasadila o zrod a rozvoj sociální práce vůbec, ale také právě pro socio-kulturní animaci realizující se v zahraničních komunitních sociálních službách. Tato kapitola přinesla přehled o historickém vývoji komunitní sociální práce s důrazem na komunitní centra, v rámci kterých lze shledat animační prvky. Představena byla také specifika sociální práce s komunitou, díky kterým je možné v následující kapitole rozpoznat aspekt, kterým socio-kulturní animace může obohatit naši komunitní sociální práci, a poslední podkapitola seznámila s rolí komunitního sociálního pracovníka s důrazem na jeho kompetence a znalosti, jež jsou klíčové pro výkon komunitní sociální práce, díky kterým je následovně možné učinit komparaci se socio-kulturním animátorem.

2 Socio-kulturní animace

Následující text se zaměřuje na představení socio-kulturní animace jakožto nástroje komunitní sociální práce vycházející ze zahraničí, kterým by se mohlo inspirovat i české prostředí. Nejdříve seznámím se základními poznatky o socio-kulturní animaci se zaměřením na její vznik a členění. Následovat budou samotné metody socio-kulturní animace, jež vyzdvihnou přínos pro jedince samotného, a závěr uvede role socio-kulturního animátora jakožto komunitního sociálního pracovníka.

2.1 Základní poznatky o socio-kulturní animaci

Pro pochopení konceptu socio-kulturní animace považují za klíčové nejdříve vymezit samotný pojem animace. Pojem animace byl zaveden ve 40. letech 20. století ve Francii (Hajduk, 2013), kdy označuje proces sociálních změn a veřejného povědomí, překládající se z latiny jakožto vzrušení či spiritualizace (Kalcheva, 2016). Jiný výklad pojmu animace, odvíjejícího se taktéž z latiny, je anima jako duše, ke které se pojí ekvivalent život a proto slovo animace představuje ožívování, naplnění životem nebo také probouzení, nadšení (Opaschowski in Kaplánek, 2012). Hajduk (2013) spojuje význam slova animace s aktivitou větru, tedy vánkem něčeho nového do života. S tímto způsobem výkladu se můžeme setkat také v Belgii, Kanadě, Německu či Spojeném království.

Za kolébku socio-kulturní animace je pokládána Francie, kde je její vznik spojován se situací na přelomu 19. a 20. století, kdy se v mnohých evropských zemích začala společnost rozdělovat do tříd, v důsledku kterých byl mnohým lidem odepřen přístup ke vzdělávání. (Kalcheva, 2016). Tato nerovnost nebyla v souladu s Všeobecnou deklarací lidských práv, a proto vyústila ke třem typům politických akcí. První z nich byla demokratizace, kdy byl zaveden bezplatný přístup do základních škol a bezplatné středoškolské vzdělání pro nejvíce nadané žáky z dělnické třídy. Druhou politickou akcí bylo zavedení vzdělávání pro všechny dospělé, kteří mohli navštěvovat univerzity, večerní kurzy, studijní skupiny, dramaturgické a kinematografické kluby aj. Poslední změnou bylo zavedení podpory sociálních změn skrze různé společenské aktivity, které se zaměřovaly na pomoc znevýhodněným v podobě bezplatných služeb orientovaných na poradenství v oblasti zdraví, vzdělávání, a obstarávání bydlení či sociálních dávek. Vznikala tak nová komunitní centra a komunitní služby v podobě prázdninových táborů, mládežnických center, rodinných rekreačních zařízení, ubytoven aj. (Moulinier, 1980). Nastolené změny se staly platformou pro pozdější zrození socio-kulturní animace (Kalcheva, 2016).

Socio-kulturní animaci lze pojímat různými způsoby, dle Ander-Egg (2016) se můžeme setkat se čtyřmi typy socio-kulturní animace a sice: individuální, sociální, kulturní a vzdělávací. Individuální socio-kulturní animace je zaměřená na motivování člověka k tomu, aby se začal projevovat a tím se podílel na změně prostředí. Sociální socio-kulturní animace se orientuje na posílení účasti jedince na veřejném životě a to skrze různé organizace, které mu jsou schopné poskytnout pomoc při řešení jeho potřeb a problémů. Kulturní socio-kulturní animace má za cíl podporovat a rozvíjet individuální ale i kolektivní kreativitu, která tak zamezuje pasivní konzumu kultury, čímž jedince aktivizuje. Posledním typem socio-kulturní animace je vzdělávací, jejíž záměrem je poskytovat jedinci kvalitní vzdělávání, díky kterému tak dochází k osobnímu rozvoji, k podpoře jeho svobodného jednání a zlepšování jeho pozornosti (Ander-Egg in Kalcheva, 2016).

Kurki (2006) vnímá rozměry socio-kulturní animace úsporněji a sice (Kurki in Kalcheva, 2016, s. 205):

- *„Vzdělávací rozměr jako osobní rozvoj“.*
- *„Sociální rozměr jako podpora skupiny a společenství ke zvýšení jejich aktivity“.*
- *„Kulturní rozměr jako podpora kreativity prostřednictvím různého vyjadřování“.*

Kargul (2013) rozlišuje mezi konceptem kulturní animace a socio-kulturní animace (Kargul in Hajduk, 2013), kdy funkce kulturní animace jsou spojovány s kreativitou, šířením kultury, kulturní a sociální kritikou a vytvářením prostoru pro publikum (Jedlewska in Hajduk, 2013). Moulinier (1980) shledává v kulturní animaci zejména funkci adaptační, spojenou s adaptací na změnu a funkci uměleckou. Kulturní animace má usilovat o vytvoření sociální struktury v "dehumanizovaném" světě, má hledat rovnováhu mezi jednotlivcem a skupinou a snižovat sociální napětí. (Moulinier, 1980). Socio-kulturní animace pak naplňuje funkci integrační, adaptační, vzdělávací, rekreační, inovativní či regulující společenský život (Jedlewska in Hajduk, 2013).

Mám-li zařadit socio-kulturní animaci do komunitní sociální práce s využitím pojetí dle Taylor a Roberts (1985 in Hartl, 1997), shledávám v ní prolínání dvou pojetí a sice: komunitního rozvoje, který podporuje dobrovolnickou činnost, vytváření svépomocných skupin a sociální sítě, a pojetí komunitního vzdělávání, podporující integraci specifické skupiny obyvatel skrze různé vzdělávací programy (Hartl, 1997).

2.2 Metody socio-kulturní animace

Socio-kulturní animace sestává z mnohých postupů, jež motivují a spouštějí tvůrčí potenciál, jehož cílem je realizace kreativních akcí, integrace lidí do společnosti, duchovní růst, snaha o probuzení touhy po poznání, touhy po vytvoření přirozené kultury, která bude podporovat jejich kulturní a společenskou činnost. (Hajduk, 2013). Tyto činnosti organizuje speciálně proškolený animátor, profesionál nebo dobrovolník, kteří využívají aktivní výukové metody (Mambekov in Kalcheva, 2016).

Animaci lze rozdělit na aktivní a pasivní, kdy aktivní animace považuje lidi za participující činitele, kdy úkolem animátora je pomoci jim najít svůj smysl, k čemuž využívají pozorování interakcí mezi nimi a jejich životním prostředím. Pasivní animace představuje poskytování služeb, díky kterým zasazujeme neaktivního jedince do společenského života, čímž ho „oživujeme“ (Smith, 1999, 2009).

V následujících podkapitolách se zaměřím na představení metod socio-kulturní animace. Jelikož jsem nenašla žádnou možnost jejich členění, uvádím členění dle vlastního uvážení, jež je inspirované kategorizací socio-kulturní animace dle Kurkiho.

2.2.1 Osobní rozvoj skrze vzdělávání

Socio-kulturní animace se snaží objevovat tvůrčí potenciál jedince, tak i celé skupiny. Je to metoda kulturní výchovy, jež se zaměřuje na vzdělávání v nejširším slova smyslu (Jedlewska in Hajduk, 2013), která je vázaná na rozvoj komunity (Simpson in Smith, 1999, 2009). Socio-kulturní animace povzbuzuje zapojování lidí do nepřetržitého učení a sdílení jejich znalostí, čímž se zapojují do sociální reality určité skupiny lidí v rámci specifického prostředí (Ander-Egg in Kalcheva, 2016). Z pedagogického pohledu se jedná o metodu komunitního vzdělávání, jež se snaží motivovat lidi k tvůrčí činnosti a k tvůrčímu životu, kdy se snaží lidi inspirovat k různým formám života (Jedlewska in Hajduk, 2013). Tato forma komunitního vzdělávání, se zaměřuje na podněcování a poradenství (Jarvis, Wilson, 2002). „*Je to stimulace duševní, fyzické a emoční oblasti lidského života, která se snaží o rozšíření zkušeností, díky kterým lze dosáhnout vyššího stupně seberealizace, sebevyjadřování a povědomí o příslušné komunitě, kterou ovlivňují*“ (Simpson in Smith, 1999, 2009).

Ve spojitosti se socio-kulturní animací a vzděláváním lze vyzdvihnout jméno brazilského pedagoga Paula Freireho, který je znám koncepcí „pedagogiky utlačovaných“. Tato pedagogika reagovala na útlak chudých, kterým byl zamezován přístup ke společenským diskusím a participaci ve společnosti, což Freire nazýval „kulturou ticha“. Kultura ticha měla příčinu

v tradičním vzdělávání, tedy vzdělávání, jež ovládaly vládnoucí vrstvy a proto vymyslel novou formu vzdělávání dospělých (Remsová in Janebová, 2014). Pedagogika utlačovaných se zejména zaměřovala na spojitost studujících s jejich politickým, ekonomickým a sociálním životem, kdy se jim snažila ukázat síly, které ovlivňují jejich životy, a to proto, aby mohli sami získat moc a tím i cestu ke změně jejich životů. Tento koncept vzdělávání je postaven na vzdělávání skrze dialog, který zplnomocňuje utlačované. Vyučující a studující se navzájem učí, poznávají, zkoumají, přemýšlejí aj., kdy klíčovou roli zde hraje uvědomění a pojmenování problémů a následná analýza, díky které si vzdělávající uvědomí jejich příčiny a mohou následně své problémy řešit (Šenkyřík in Janebová, 2014).

Na Freireho navázal brazilský divadelní režisér a spisovatel Augusto Boalo, který skrze socio-kulturní animaci vedl jedince k umění nahlížet sám na sebe a to v rámci tzv. Divadla utlačovaných (Smith, 1999, 2009). Divadlo se v 70. letech zasazovalo o hromadné vzdělávání nejchudší společenské vrstvy, kdy herci v průběhu představení hráli každodenní chování lidí se zaměřením na ztvárnění jejich potřeb, vášní, snů, výhledů do budoucnosti, problémů aj., a to za doprovodu kladení různých otázek, díky kterým vzbuzovali u diváků kritické myšlení a dialog (Centrum divadla utlačovaných, 2015). „*Domnívám se, že je důležitější dosáhnout dobré diskuse než dobrého řešení*“ (Freire in Smith, 1999, 2009). Diváci se tak stávají tzv. spectators, tedy aktivními diváky-herci, kteří tak mohou sdílet své názory a návrhy na řešení různých problémů, díky čemuž divadlo slouží jakožto alternativní, zábavný nástroj k řešení konfliktů (Centrum divadla utlačovaných, 2015).

2.2.2 Příležitost k aktivitě a seberealizaci

Přednost socio-kulturní animace spočívá v poskytnutí prostoru, ve kterém lze využívat nabízené příležitosti a získat tak šanci uplatnit své nápady, k jejichž realizaci se lidem v komunitě dostává prostřednictvím profesionálů, popř. dobrovolníků (Hartl, 1997). Důležitou úlohu také zastává vzájemná pomoc samotných členů komunity, díky které se dostává pomoc jak jednotlivci, tak i skupině, což napomáhá ovlivňovat či měnit osobní, skupinové a komunitní problémy (Brown in Smith, 1999, 2009). A proto by se animace měla rozšiřovat do celé oblasti sociálních aktivit a poskytovat tak maximum možností k iniciativě, ale také k odpovědnosti (Moulinier, 1980).

Socio-kulturní animace usiluje o to, aby si lidé uvědomili své potřeby a aby si v rámci společenství určili prostředky, s pomocí kterých je naplní (Jarvis, Wilson, 2002). Animace se orientuje na „...rozvoj potlačeného, zanedbaného nebo latentního potenciálu jednotlivců, malých skupin a komunit“ (Contessa in Smith, 1999, 2009), umožňuje, aby jedinec mohl dávat

a zároveň přijímat. Jejím záměrem je, aby byl všední život pestrý, aby podněcoval k přemýšlení a vědomí, díky čemuž umožňuje jedinci najít sama sebe (Hajduk, 2013).

Animace se stává pro jedince smysluplnou a žádoucí v jeho sociálním životě, pokud mu umožňuje realizaci ve společnosti (Hajduk, 2013), a proto se zasazuje o participaci lidí na společenském životě skrze vytváření podmínek, díky kterým se mohou lidé aktivně podílet na komunitním rozvoji (Kurki in Kalcheva 2016). V průběhu realizace aktivit je klíčové, aby byl lidem poskytnut dostatečný časový prostor, díky kterému se mohou vypořádat s potencionálními problémy, jež mohou jejich aktivity doprovázet. Za velmi důležité se považuje také to, aby v průběhu aktivity panovala vzájemnost a prostor k diskusi (Hartl. 1997).

„Animace dává lidem život, motivuje je k aktivitě, formuje vztahy, dává možnost podílet se na vytváření lepší společnosti“ (Kurki in Kalcheva, 2016, s. 204).

2.2.3 Integrace do společenského a kulturního života

Sociální inkluze představuje zapojení jednotlivců nebo vyloučených skupiny do společnosti, díky čemuž mohou získat či obnovit společenskou akceptaci, komplexní integraci, tedy integraci občanskou, sociální, ekonomickou a politickou, jež umožňují participovat na společenském životě (Šťastná, 2006). *„Sociální inkluze (začleňování) je jedním z hlavních cílů sociální práce a komunitní práce“* (Šťastná, 2016, s. 53).

Podstatou socio-kulturní animace je integrace, participace a identita, které se zasazují o propojení lidí z různých sociálních vrstev, čímž se podporuje naplňování smyslu jejich životů (Kalcheva, 2016). Socio-kulturní animace uspokojuje lidské potřeby, čímž zabraňuje sociálními patologii. Lidé získávají možnost kontaktu a komunikace v rámci sociálně-kulturních zařízení (Moulinier, 1980), která jim nabízejí aktivní účast na kulturním a společenském životě (Kalcheva, 2016). Animace je aktivizátorem společenských sil nacházejících se v prostředí, jenž umožňuje změny, zejména změny ekonomické, kulturní a společenské (Kargul in Hajduk, 2013). Socio-kulturní animace nabízí smysluplné využívání volného času, čímž jedince integruje do společnosti a přispívá ke kvalitě jeho života (ENOA, 2007). Ve Francii se tato integrace uskutečňuje s pomocí místních lidí, kteří se podílejí na realizaci různých skupinových aktivit v podobě společných výletů, prázdninových aktivit či možnosti společného stravování, čímž se také podporuje rozvoj sousedství a solidarity (Cannan in Smith, 1999, 2009).

2.3 Socio-kulturní animátor a jeho role

Aminátoři začali být považováni za profesionály kolem roku 1950, kdy jejich činnost začala být ve Francii finančně ohodnocená. V mnohých zemích však není profesní status animátora uznán, neboť jeho činnosti realizují v různých institucích např. dobrovolníci, sociální pracovníci, pedagogové, umělci, vůdci mládežnických sdružení a hnutí aj. V literatuře se proto můžeme setkat se třemi typy animátorů a sice: animátor dobrovolník, profesionál vykonávající animaci (např. sociální pracovník, učitel aj.) a profesionální animátor (Moulinier, 1980), který musí mít speciální vzdělání (ENOA, 2007). Ti všichni v rámci socio-kulturní animace plní velmi důležitou roli a sice roli iniciátorů, podporovatelů a rádců (Hartl, 1997).

Otázkou je, skrze jaké animační činnosti působí animátor na jedince? „*Používá "animátor" "animaci" stejným způsobem jako lékař praktikuje lék?*“ (Moulinier, 1980, s. 44). Odpovědi na tyto otázky představí následující text.

Mezi základní úkoly animátora jakožto profesionála pracujícího v sociálních službách patří (Kulturbüro Sachsen e.V. in Kaplánek, 2012):

- „*navazování kontaktů*“
- „*vytváření programu*“
- „*péče o účastníky a dobrovolníky*“
- „*organizace a správa zařízení*“
- „*reakce na sociálně-kulturní politiku*“

Navazování kontaktů se realizuje skrze zveřejněné nabídky, jež mají být volně přístupné všem. Pro navázání kontaktů je klíčové jevit o druhého zájem, což znamená poznat osobní svět jedince, ve kterém žije, díky kterému lze pochopit jeho potřeby a přání, která mnohdy neumí jedinec sám popsat (Kaplánek, 2012). Domnívám se, že při této příležitosti je vhodné, aby sociální pracovník-animátor nabízel možnost prostoru pro realizaci vlastních aktivit, čímž jedinec může získat pocit důvěry v jeho schopnosti a dovednosti, ale zejména tak vzniká šance pro rozvoj diskuse mezi jedincem a sociálním pracovníkem-animátorem, v rámci které je možné získat přehled o tom, jak na sebe jedinec nahlíží, jaké má zájmy a na jakých aktivitách bychom mohli očekávat jeho účast. Sociální pracovník-animátor tak motivuje členy komunity, aby sami přispívali k rozvoji svého sociálního prostředí, aby vytvářeli možnosti k dialogu (Kalcheva, 2016) a „... *aby uvažovali o svých pocitech, zkušenostech a nápadech*“ (Smith, 1999, 2009). Klíčovou kompetencí sociálního pracovníka-animátora zde tedy hrají jeho komunikační dovednosti (Kaplánek, 2012), kdy „...*animátor musí být schopen cítit a verbalizovat myšlenky*

a pocity, které lidé otevřeně nevyjadřují, a to tak, aby se v tomto vyjádření účastníci sami poznali. Při komunikaci musí animátor hledat rovnováhu mezi přátelským, uvolněným a otevřeným postojem na straně jedné a mezi věcným postojem, který směřuje k získání informací, na straně druhé“ (Kaplánek, 2012, s. 28).

Dalším úkolem sociálního pracovníka-animátora je vymýšlení témat na různé aktivity, tvorba plánu, kdy se mají aktivity uskutečnit, jejich organizace (Kaplánek, 2012). Při přípravě aktivit je velmi důležité vycházet ze zájmů a potřeb účastníků těchto aktivit, kterými jsou dle Hartla (1997) zejména znevýhodněné a osamělé skupiny lidí v komunitě. Sociální pracovník-animátor se má také zasazovat o zdokonalování a rozvíjení opakujících se aktivit, ale také jejich hodnocení (Kaplánek, 2012). Úkolem komunitního pracovníka by mělo být také posilování svépomocných terapií a vzdělávání, kdy veškerá jeho činnost se má zaměřovat na lidské schopnosti a to zejména na ty, „...*kteřé mohou být utvářeny a posilovány ovlivňováním sociokulturních podmínek a životního stylu“* (Hartl, 1997, s. 36).

Péče o účastníky a o dobrovolníky patří mezi další velmi důležitý aspekt, kdy úkolem sociálního pracovníka-animátora je zodpovědnost a podpůrné vedení při realizaci jejich vlastních aktivit (Kaplánek, 2012). Skrze socio-kulturní animaci má sociální pracovník-animátor „*vytvářet lidem příležitosti ke kulturní činnosti dát jim možnost sebevyjádření uměleckými a kulturními prostředky, bez tlaku na výkon, bez poučování. Nechat je experimentovat a objevovat nové způsoby života a vyjadřování se“* (Hartl, 1997, s. 36). V rámci činností směřujících k dobrovolníkům je nutné, aby sociální pracovník-animátor vytvářel co nejatraktivnější prostředí, v rámci kterého je možné dobrovolníkům svěřit určité kompetence a úkoly za které převzou zodpovědnost, díky čemuž podporuje kontinuita spolupráce. Sociální pracovník-animátor má vést a podporovat dobrovolníky tak, aby se v průběhu spolupráce „...*cítili přijati, oceněni a respektováni“* (Kaplánek, 2012, s. 29).

Mezi důležitou roli sociálního pracovníka-animátora také patří jeho správa fungování zařízení, tedy oblast managementu a administrativy, do které spadá např. „*správa financí, péče o spolupracovníky a praktikanty, public relation a rozšiřování informací a propagace vlastních výsledků“* (Kaplánek, 2012, s. 29).

Poslední rolí sociálního pracovníka-animátora je jeho angažovanost v politice organizace, kdy mezi jeho role patří sledování a hodnocení vývojových trendů komunální či státní politiky se zaměřením na sociálně-kulturní problémy, na které se posléze snaží reagovat (Kaplánek, 2012).

Shrnutí kapitoly *Socio-kulturní animace*

Kapitola seznámila s konceptem socio-kulturní animace, kdy se zaměřila na uvedení základních poznatků spojených s jeho původem, členěním a posláním. Následně představila metody socio-kulturní animace s důrazem na vyzdvihnutí přínosu pro samotného jedince, jejichž konkrétní dopady bude zkoumat empirická část práce. V závěru bylo pojednáno o socio-kulturním animátorovi a jeho roli v rámci socio-kulturního centra. Cílem této kapitoly bylo poukázat na zahraniční nástroj komunitní sociální práce, kterým bychom se v našem prostředí mohli inspirovat a zavádět ho do sociální práce s komunitou, což by přineslo význam nejenom pro jedince, ale pro celou naši společnost.

3 Životní svět jedince v komunitě

Kvalita života v komunitě je ovlivněna vzájemným působením lidí, prostředím, mezilidskými vztahy a společnými zájmy (MPSV, 2003). Socio-kulturní animace se zasazuje o působení na život jedince, jeho sociální fungování a smysl jeho života, čímž se snaží o zamezení jeho sociálního vyloučení. Záměrem této kapitoly je seznámit s těmito oblastmi, neboť jsou důležité pro pochopení jedinců, se kterými se můžeme setkávat v rámci centra socio-kulturní animace.

3.1 Sociální fungování a životní situace

Sociální fungování představuje zvládání vzájemných interakcí lidí a jejich prostředí, čímž je jedinec neustále nucen reagovat na požadavky, které mu prostředí klade (Hartl, 1997). Bartlettová slovo „zvládání“ pojímá jakožto lidské úsilí řešit situace, které mohou pro jedince představovat určitý sociální úkol, životní situaci či problém, jenž jedinec vnímá jako tlak, který vytváří jeho sociální prostředí (Bartlettonová in Navrátil, 2001). Životní situace tak představují faktory, které jedinci usnadňují nebo brání sociálnímu fungování. (Hartl, 1997). Máme-li konkrétně pojmenovat tyto faktory, jedná se o psychiku, vnitřní stav osobnosti a důsledky vnitřního stavu (Navrátil, Musil in Navrátil, 2001).

Sociální fungování lze chápat také jako schopnost jedince zvládat rolová očekávání, jež mají spojitost s jeho statutem a konkrétní rolí (např. role partnera, rodiče, zaměstnance aj.), které se v průběhu života mění a jedinec tak má naplňovat nová rolová očekávání, jež pro něj mohou být velmi obtížná, neboť jim nerozumí a neví jak je má naplňovat (Longres in Navrátil, 2001). Dle americké Národní asociace sociálních pracovníků je sociální fungování naplňování rolí člověka ve společnosti jak vůči lidem, kteří jsou v jeho nejbližším sociálním okolí, tak i vůči sobě samému. Jde o uspokojování základních potřeb a potřeb, díky kterým se jedinec může uplatnit ve společnosti, mezi které lze zahrnout: „...*tělesné aspekty (jídlo, přístřeší, bezpečí, zdravotní péče a ochrana), osobní naplnění (vzdělání, odaočinek, hodnoty, estetika, náboženství, dosažení úspěchu), emocionální potřeby (pocit sounáležitosti, vzájemné péče, společenství) a adekvátní sebepojetí (sebedůvěra, sebeúcta a osobní identita)*“ (Národní asociace sociálních pracovníků 1995 in Hartl, 1997, s. 13). Šamánková a kol. tvrdí, že lidská potřeba vzniká v důsledku pocitů nedostatku či přebytku nebo také touhou po nějakém dosažení v rámci biologické, psychologické, duchovní či sociální oblasti, a že souvisí s kvalitou našeho života (Šamánková a kol., 2011). Z uvedeného vyplývá, že je nutné naplňovat naše potřeby, aby byl pro nás náš život plnohodnotný, spokojený a aby nám dával smysl.

Hlavním faktorem ovlivňujícím sociální fungování v rámci reformního paradigmatu je společenská rovnost „...v různých dimenzích společenského života (s ohledem na společenské třídy, gender, věkové skupiny atd.)“ (Navrátil, 2001, s. 15). Dle studie Dahrelwelda a Dahrelveldové byl prokázán vztah mezi sociálním statusem a psychologickou pomocí „...tzn. že čím mají osoby nižší sociální status, tím větší psychologickou a sociální pomoc potřebují“ (Dahrelwelda, Dahrelveldová in Hartl, 1997, s. 27). Znamená to tedy, že indispozice finančních prostředků vede k vytváření uživatelů sociálních ale také psychologických služeb? Jakým způsobem se státní systém a jeho finanční pomoc, podpora podílejí na tomto jevu?

3.2 Životní svět jedince

Dle Alfréda Schütze životní svět jedince vychází z jeho každodennosti, tedy z přirozených věcí, jež denně realizuje a považuje je za samozřejmé a dané. Toto každodenní jednání vytváří jedinci zkušenost, která posléze působí na jeho jednání. Tak jak člověk jedná, tak mění svůj životní svět a tím i sebe samého. V životním světě jedince hrají významnou roli druzí lidé, se kterými může jedinec komunikovat, sdílet a prožívat a to díky tzv. „reciprocitě perspektiv“ (Schütz in Šubrt, Balon, 2010). Reciprocita perspektiv představuje dle Kellera to, že pokud by jiní zažili to samé jako jedinec, což znamená, že by měli stejnou zkušenost, chápali by svět, včetně věcí v něm, stejným způsobem jako jedinec (Keller in Šubrt, Balon, 2010).

Z uvedeného vyplývá, že životní svět jedince lze vyložit skrze jeho zkušenosti, ke kterým lze však také připojit tzv. typizaci a zásobu vědění. Mám-li vysvětlit pojem typizace, jedná se o prostředky interakcí (typické prostředky interakcí), díky kterým lze dosáhnout typického výsledku. Nejdůležitějším prostředkem typizace je jazyk (Keller in Šubrt, Balon, 2010). Díky tomu, že lidé při interakci používají stejný jazyk pro pojmenování různých osobních záležitostí, je možné, že druzí dokáží pochopit individuální zkušenost jedince, ačkoliv jí sami nezažili (Šubrt, Balon, 2010). Za zásobu vědění se považují poznatky, ze kterých si jedinec vytváří určité návody, pravidla, recepty aj. dle kterých posléze jedná jak vědomě tak i nevědomě (Schütz, Luckmann in Šubrt, Balon, 2010). Člověk si v průběhu svého života tuto zásobu vědění doplňuje a upravuje, a proto se dokáže orientovat v okolním světě (Šubrt, Balon, 2010). Otázkou je, co když jedinec nemá šanci doplňovat si svou zásobu vědění? Přestává se tak orientovat v okolním světě? Jakým způsobem zajistit, aby lidé nepřestávali doplňovat svou zásobu vědění? Domnívám se, že tuto funkci může naplňovat právě komunitní sociální práce skrze socio-kulturní animaci.

Dle komunikativní teorie jednání Jürgena Habermase lze jednání jedince rozdělit na účelově racionální a komunikativní jednání, kdy hlavním jejich rozdílem je, že komunikativní jednání

probíhá skrze dialog. Máme-li interakci vztáhnout na jednání, jedná se o komunikativní jednání, které „*probíhá v rámci symbolicky strukturovaného sociokulturního žitého světa („Lebenswelt“), který je tvořen třemi strukturálními komponentami: kulturou, společností a osobnostmi*“ (Habermas in Šubrt, Balon, 2010, s. 149). Kultura zde hraje klíčové postavení, neboť představuje zásobu vědění, jelikož prostřednictvím kultury se lidé mohou dorozumět a tím i získávat nové způsoby jednání. Společnost v rámci této teorie představuje „*legitimní řády, prostřednictvím kterých regulují účastníci komunikace svou příslušnost k sociálním skupinám a tím si zajišťují solidaritu*“ (Habermas in Šubrt, Balon, 2010, s. 149). Poslední strukturální komponentou je osobnost, jež dokáže jednat a mluvit, což vede k tomu, že je schopná dorozumívat se a zároveň stvrzovat svou identitu (Habermas in Šubrt, Balon, 2010). Z uvedeného vyplývá, že je velmi důležité, aby jedinec získával možnost účastnit se kulturních aktivit, jež probíhají v určitém společenství vyznačujícím se podobným sociálním statutem jeho příslušníků, u kterých je nutné podporovat jejich projevy. Projevování se tedy stává cestou, která vede k integraci jedince do společnosti.

Jürgen Habermas vidí v možnosti projevy a účasti na různých aktivitách spojených s veřejnou diskusí mezi občany prostor, v rámci kterého má docházet ke kontrole vlády. Je to prostor umožňující lidem pochopit určité společenské problémy právě skrze diskusi, kdy díky zpětné vazbě se tak mohou spolupodílet na vytváření společnosti (Horster in Havránková, 2014).

Jaká by však měla být ideální společnost? Habermas tvrdí, že pokud budou lidé jednat rozumě a jejich jednání bude podobné jednání druhých, tak je možné dospět k harmonické společnosti, ve které bude panovat porozumění (Šubrt in Havránková, 2014).

Otázkou je, zda je možné abychom v naší demokratické společnosti, kde je naše jednání korigované zákony, jednali podobně s ostatními? Vždyť naše jednání podléhá naší životní situaci, která není totožná s životní situací druhých. Domnívám se tedy, že k harmonické společnosti nelze dojít skrze cestu shodného jednání ale skrze cestu společně sdíleného prostoru, v rámci kterého jedinec získá šanci pochopit jeho odlišné jednání od jednání druhých, jenž nemusí být vždy pro ostatní přijatelné. V rámci sdíleného prostoru mohou lidé postupně poznat příčiny odlišného jednání jedince, čímž se zamezí jejich stigmatizaci a jedinec tak může najít více zdrojů pro řešení své životní situace, jejíž změna může posléze vést i ke změně jeho jednání. Můj pohled vychází z etiketizační teorie, která říká, že každý z nás někdy jedná způsobem, které vybočuje ze společenské normy, kdy pokud je zpětnou vazbou společnosti, že jedince označí za devianta, nalepí mu tak etiketu, která má posléze spojitost s jeho budoucím

nepřijatelným jednáním, neboť takový jedinec posléze naplňuje očekávání, které mu společnost přisoudila (Kitsus, Lemert, Becker in Navrátil, 2001).

3.3 Životní smysl jedince

Aby se jedinec účastnil komunitního života, musí ho k tomu vést nějaký motiv, tedy zájem či potřeba, které mu pomáhají rozvíjet jeho životní smysl. Otázkou však je, co jedinci, kteří nemají svůj smysl života? Odpověď na tuto otázku se pokusí zodpovědět následující text.

Nejdříve bych se však věnovala vymezení samotného sousloví životní smysl, jenž „...*bývá často spojován s kvalitou života, se štěstím a spokojeností s životem*“ (Kubátová, 2010, s. 117). Frankl označuje životní smysl jakožto existenciální vakuum, vznikající v souvislosti se ztrátou instinktů, jež už jedinci „neříkají“ co má dělat, ale také ztrátou jeho vlastní tradice kultury podněcující k tomu, co by jedinec měl dělat, což vede k tomu, že jedinec přestává vnímat odpovědnost za svůj život (Frankl in Navrátil, 2001). Lidé, kteří si kladou otázky, jaký smysl má jejich život, nepovažujeme za lidi trpící duševním onemocněním, ačkoliv je zřejmé, že hledání smyslu života zatěžuje jejich duši (Frankl in Kubátová, 2010).

Pokud jedinec nemůže dlouhodobě nalézt svůj životní smysl, nastává u něj tzv. existenciální frustrace, jež má velmi neblahé dopady, kdy se u jedince objevují různé formy problémového jednání jako je sebevraždnost, alkoholismus, kriminalita, drogová závislost aj. Příčinu existenciální frustrace Frankl spojuje s „nemocí doby“, která je spjatá s mnohými jevy. Jedním z těchto jevů je postoj jedince či celých skupin ke svému životu, jenž může být např. pojímán provizorně či fatalisticky (Frankl in Navrátil, 2001). Dalším jevem je strach a úzkost, kdy se strach jedinců v dnešní společnosti spojuje se strachem z nudy, který vychází z kazuistik profesora Plüggeho jejichž předmětem byli lidé se suicidálním jednáním, u kterých analýza v roce 1998 ukázala „...*že k motivům sebevražedného jednání nepatří konflikt v povolání, hospodářská nouze či problém jiného druhu*“ (Frankl in Navrátil, 2001, s. 64), ale nuda (Bodemer, Frankl in Navrátil, 2001). Český statistický úřad udává informaci, že počet sebevražd od 70. let. 20 století neustále klesá, v roce 2016 ukončil svůj život sebevraždou vůbec nejnižší počet lidí a sice 1316 osob. (Český statistický úřad, 2017). Na základě e-mailové korespondence jsem od Policejního prezidia České republiky získala informaci, že se v současné době nevede žádná statistika, která by udávala informace o nejčastějších motivech sebevražd. Přesto jsem však vyhledala starší statistiku z období 2000–2005, jež udává, že tímto motivem jsou u 24 % rodinné poměry, které následuje duševní onemocnění (22 %) a somatické onemocnění (20 %) (OSŘI PP ČR – ESSK in Daňková, 2007).

Pokud bychom zohlednili motivy sebevraždy jak podle profesora Plüggeho, tak zároveň podle informace OSŘI PP ČR – ESSK, vyvstává mi otázka, jakým způsobem nynější společnost podporuje rodinné poměry a současně zabraňuje nudě? Ano, existuje široká nabídka různých kulturních a společenských akcí, avšak nemají tyto akce různé bariéry, kvůli kterým se jich nemůže účastnit kdokoli? Mohlo by centrum socio-kulturní animace být odpovědí na tuto otázku? Sám Frankl tvrdí, že „*smysl osobní jedinečnosti spočívá v jeho významu pro společenství*“ (Frankl in Navrátil, 2001, s. 65-66). Může být tedy socio-kulturní animace cestou, která naplňuje životní smysl jedince? Odpověď nám nastíní empirická část práce.

Jaká je další možná cesta při hledání životního smyslu skrze sociální práci? Frankl nabízí logoterapii, jejíž základem je probudit u jedince vědomí odpovědnosti za svůj život (Kubátová, 2010). Odpovědnost za vlastní život se snaží u jedince podnit právě i socio-kulturní animace a to prostřednictvím aktivní a pravidelné účasti jedinců na aktivitách (ENOA, 2007). Pokud jedinec dává přednost pohodlí a nepřijímá odpovědnost za svůj život, lze u něj shledat „bezduchou“ existenci, v důsledku které vzniká existenciální úzkost. Úzkost jedinec zahání tím, že vyhledává slast, díky které uniká svému svědomí, které v něm podněcuje to, že odpovědnost za svůj život nese on sám (Krill in Kappl, 2014). Kappl uvádí, že touto slastí může být určité náhražkové jednání vyznačující se rizikovým chováním jako je užívání návykových látek, gambling, promiskuita, násilí aj. Úkolem sociálního pracovníka je s takovýmto jedincem vést rozhovor, v rámci kterého se klade důraz na jejich rovnocennost, kdy cílem je, aby si jedinec sám uvědomil, jaké má hodnoty a životní cíle a aby společně našli zdroje vedoucí k jejich naplnění. Díky logoterapii může jedinec získat poznání toho, jak on sám může svůj život naplnit (Kappl, 2014). „*Ve skutečnosti může člověk přežít pouze tehdy, když žije pro něco*“ (Frankl in Navrátil, 2001, s. 69).

Jak již bylo uvedeno, v rámci logoterapie je velmi důležitý rovnocenný vztah mezi sociálním pracovníkem a jedincem (klientem). Jakým způsobem je možné tuto rovnocennost zajistit? Při budování rovnocenného vztahu je klíčový lidský přístup sociálního pracovníka vycházejícího z interaktivního modelu, v rámci kterého sociální pracovník zastává roli společníka, který jeví opravdový zájem o klienta, je otevřený a podporuje klienta, aby sám odhalil svůj problém a aby našel cesty, skrze které se dá problém vyřešit (Matoušek, 2013). Domnívám se, že pro rovnocenný vztah je velmi důležité také samotné prostředí pomáhající služby, ve kterém se realizuje rozhovor mezi sociálním pracovníkem a klientem, jenž se má vyznačovat co největší neutralitou a přirozeností, a které nevyvolává dojem nadřazeného postavení sociálního pracovníka.

Shrnutí kapitoly *Životní svět jedince v komunitě*

Kapitola seznámila s teorií sociálního fungování odkazujícího se na reformní paradigma, kdy záměrem bylo poukázat na to, že sociální fungování může být ovlivnitelné tím, že člověk získá šanci uspokojovat své životní potřeby, mezi které patří kromě základních tělesných a fyziologických potřeb, potřeby bezpečí, jistoty a lásky také potřeby jako je přijetí, spolupatříčnost, uznání, úcta a seberealizace (Maslow in Šemánová a kol., 2011), o jejichž naplnění se zasazuje právě koncept socio-kulturní animace. Pojednání o životním světě mělo poukázat na to, že pro změnu života jedince je důležité, aby byl v interakci s druhými a aby měl šanci jednat, komunikovat, sdílet a prožívat s druhými lidmi. Za významný poznatek vyplývající z této kapitoly považují také to, že si lze udělat obrázek o životním světě jedince a to skrze výklad jeho zkušenosti, jazyk či skrze zásobu vědění, dle které jedinec následně jedná, kdy socio-kulturní animace může být prostředkem, kterým si své vědění bude jedinec obnovovat či doplňovat, čímž se dokáže lépe orientovat ve společnosti. Na potvrzení této teorie nám poskytne odpověď empirická část práce. Poslední podkapitola představila otázku smyslu života, který je klíčový pro motivaci jedinců, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením, aby se účastnili aktivit komunitního centra.

4 Výzkumné šetření

Kapitola představí hlavní cíl a dílčí výzkumné cíle diplomové práce. Seznámí s transformací cílů do tazatelských otázek s pomocí transformační tabulky a posléze se bude věnovat kvalitativní výzkumné strategii a jejímu zdůvodnění. Následující podkapitola se zaměří na rizika výzkumu zahrnující reflexi samotného výzkumníka ve vztahu k procesu výzkumu. Bude popsán výzkumný vzorek, jeho charakteristika, ale také jeho ochrana. Posléze uvedu popis strategie pro analýzu dat a v závěru najdeme samotný popis průběhu analýzy.

4.1 Formulace hlavního a dílčích cílů výzkumu

Hlavním výzkumným cílem diplomové práce je zjistit, jaké dopady má socio-kulturní animace na život jedince v komunitě. Pro naplnění hlavního výzkumného cíle jsem si stanovila dvě výzkumné otázky:

VO 1: Co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti?

VO 2: Jak socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit?

Výzkumné otázky jsem transformovala do osmi tazatelských otázek viz Tabulka 1.

Tabulka 1 Transformace výzkumných otázek do tazatelských otázek

Hlavní cíl	Výzkumné otázky	Indikátory	Výzkumná metoda	Tazatelské otázky
Zjistit, jaké dopady má socio-kulturní animace na život	VO 1: Co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti?	Popis životního světa jedince a jeho potřeby.	čára života, narativní rozhovor	TO 1: Z jakých důvodů navštěvujete ClubCafé Pessoa?
				TO 2: Čím byste charakterizoval/a svůj život?
				TO 3: Co by přispělo k tomu, aby byl Váš život více naplněný, spokojený?
				TO 4 Pokud byste měl/a zmínit, co Vám brání či Vás omezuje v navštěvování společenského a kulturního života, co by to bylo?

jedince v komunitě.	VO 2: Jak socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit?	Změna, která nastala u jedince díky socio-kulturní animaci.	čára života, narativní rozhovor	TO 6: Co všechno jste díky ClubCafé Pessoa získal/a?
				TO 7: Můžete popsat své pocity a dojmy, které se u Vás objevují pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa?
				TO 8: Zaznamenáváte u sebe něco, co se Vám díky ClubCafé Pessoa daří lépe?

4.2 Zdůvodnění výzkumné strategie a popis zvolené metody

Pro empirickou část své diplomové práce jsem zvolila kvalitativní výzkumnou strategii s metodou narativního interview. Díky této zvolené výzkumné strategii a metodě budu moci naplnit hlavní cíl diplomové práce, což by nebylo možné učinit skrze kvantitativní výzkumnou strategii, neboť ta se orientuje zejména na měřitelnost, uspořádanost či tříditelnost sociálních jevů, kdy samotné získávání kvantitativních dat probíhá prostřednictvím totožné formy (Reichel, 2009). Životní svět každého jedince je odlišný a proto pro získávání dat není vhodná standardizovaná podoba, která by nám nepřinesla možnost nového poznání a porozumění tak jako kvalitativní výzkumná strategie.

„Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu“ (Gulová, 2011 s. 81). Mezi hlavní přednosti kvalitativního výzkumu patří, že je možné získat velmi podrobný hloubkový popis, na základě kterého je posléze možné učinit komparaci s jinými případy, kdy sledujeme jejich vývoj a procesy. Za výhodu lze také považovat to, že je možné daný fenomén zkoumat v přirozeném prostředí a že nám poskytuje informace, na základě kterých lze zjistit, proč se takový fenomén vůbec objevil (Hendl, 2005).

Narativní interview představuje metodu, jež je založená na přesvědčení, že určitá životní témata je možné interpretovat pouze v případě, pokud známe životní příběh jedince, který nám jedinec sám povypráví. Tato metoda sestává ze dvou fází a sice fáze hlavního vyprávění, kdy informant vypráví o svém životě a tím vytváří svou biografii, a dotazovací fáze (Rosenthalová in Hendl, 2005).

K hlavnímu vyprávění je možné využít metodu čáry života, která zajistí usnadnění následovného volného vyprávění informantů a informantek o jejich životě. Tato metoda přináší klíčové poznatky o jejich životních událostech, a v rámci dotazovací fáze umožňuje, aby informanti a informantky do své odpovědi zahrnuli kontext celého svého životního příběhu (Slabý, 2017).

V průběhu dotazovací fáze klade výzkumník narativní otázky, kdy v případě že tyto otázky směřují k vyprávění, jedná se o tzv. internální otázky. Pokud výzkumník klade otázky, jež se netýkají vyprávění, ale výzkumník je potřebuje pro naplnění svého výzkumného záměru, hovoříme o externálních narativních otázkách (Rosenthalová in Hendl, 2005).

4.3 Rizika výzkumu

Mezi rizika kvalitativní výzkumné strategie patří zejména skutečnost, že zjištěné výsledky mohou být ovlivněny samotným výzkumníkem a jeho preferencemi. Dalším rizikem je, že výzkumná zjištění nelze vždy zobecnit na celou populaci a jiné prostředí. Velkou nevýhodou v rámci kvalitativní výzkumné strategie je, že sběr a následná analýza dat jsou velmi časově náročné, a že jeho výsledky jsou založené na subjektivním dojmu (Hendl, 2005).

Pokud mám uvést rizika narativních rozhovorů, řadíme mezi ně to, že informant svůj životní příběh uzpůsobuje dle toho, komu příběh vypráví, čímž může příběh pokaždé získat odlišný význam (Riessmanová in Čermák, Chalupníčková, Chrz). *„Jedinec vyprávějící svůj životní příběh ho nevypráví pokaždé totožně, ale upravuje jeho znění v závislosti na osobě, které ho vypráví, situaci, ve které ho vypráví a osobním nastavení v danou chvíli“* (Čermák in Šucha, Charvát, Řehan, Eds., 2011, s. 27). Také faktor času lze považovat za rizikovou oblast narativního výzkumu, neboť životní příběhy se v čase mění, což znamená, že výzkumník tak pracuje, s proměňující se identitou jedince (Čermák in Šucha, Charvát, Řehan, Eds., 2011).

Jak již bylo uvedeno výše, kvalitativní výzkumná strategie a její analýza je časově náročná. Vzhledem k tomu, že budu zpracovávat má výzkumná zjištění skrze narativní analýzu, je nutné uvést i její nevýhody a rizika. Pro narativní analýzu je nutné si vytvořit časový plán, jenž bude zahrnuvat čas pro analýzu ale také čas pro odložení textu, ke kterému se posléze výzkumník vrací *„...s „čistou hlavou“ vrátit; časový odstup mnohdy přinese nečekaný analytický vhled“* (Čermák, Chalupníčková, Chrz, Plachá in Řihaček, Čermák, Hytych a kol., 2013, s 78). Nevýhodu lze shledat také v tom, že výzkumník je klíčovým nástrojem procesu analýzy, kdy je nutné, aby v průběhu rozhovoru neustále reflektovat své pocity, dojmy, názory a aby věděl, co a proč v dané chvíli dělá, kdy tato jeho reflexe slouží k lepšímu porozumění

celé výzkumné analýze, a proto je nutné, ji zahrnout do výzkumných zjištění (Čermák, Chlupníčková, Chrz, Plachá in Řiháček, Čermák, Hytych a kol., 2003).

Dalším rizikem může být také to, že výzkumné rozhovory mohou nějakým způsobem změnit pocity mne jako výzkumníka, tak i pocity mých informantů při následujících návštěvách komunitních prostorů. Existuje zde riziko, že si mohou myslet, že když mi rozhovor poskytnou, tak jim tím vznikne nějaká klubová výhoda a naopak.

Vzhledem k tomu, že v komunitní kavárně ClubCafé Pessoa působím přes dva roky, kdy v této sociální službě vidím velký smysl, je můj výzkum zaměřen na pozitivní aspekty, neboť se domnívám, že pokud by tato služba měla aspekty spíše negativní, nevyužívali by jí návštěvníci opakovaně. Také jsem si vědoma toho, že pro zvolený typ výzkumu je důležitá důvěra a proto je možné, že se moji informanti a informantky budou vyhýbat podrobným informacím o jejich životech, čímž by můj kvalitativní výzkum nebyl tak hloubkový. Rozhodla jsem se, že mým informantům a informankám se budu snažit dávat přiměřený počet doplňujících otázek, a pokud vycítím, že jim je nějaké téma nepříjemné a že mi o něm nechtějí sami nic říct, nebudu toto téma více rozvíjet.

4.4 Popis výzkumného vzorku, jeho charakteristika a ochrana

Výběr mého výzkumného vzorku byl záměrný a tvořili ho návštěvníci ClubCafé Pessoa, kteří se účastní komunitních aktivit pravidelně. Vzhledem k tomu, že se domnívám, že je k výzkumným rozhovorům nutná důvěra, aby byl výzkum co nejvíce hloubkový, rozhodla jsem se zaměřit právě na návštěvníky ClubCafé Pessoa, neboť zde působím a jsem tak s nimi dlouhodobě v kontaktu.

Abych co nejvíce zamezila saturaci, rozhodla jsem se vybrat si návštěvníky, u kterých jsem odhadovala různorodý rodinný stav, a to proto, aby byl výzkum více zobecnitelný. V tabulce 2 uvádím přehled charakteristik mých informantů a informantek, které mohou být nápomocné pro pochopení jejich postojů a pocitů při výzkumném rozhovoru a jeho analýze. Jak lze vidět, můj odhad na různorodý rodinný stav byl u mých informantů a informantek mylný.

Pro zajištění anonymity, jsem všem informantům a informantkám přiřadila náhodné křestní jméno. Zvažovala jsem, že do tabulky o přehledu mých informantů a informantek zařadím také jejich věk, ale rozhodla jsem se, že tak neučiním, jelikož by to mohlo mé informanty a informanty nějakým způsobem identifikovat, neboť všichni z nich jsou pravidelní návštěvníci ClubCafé Pessoa. Vzhledem k tomu, že kapacita prostorů, kde se komunitní aktivity organizují

je určená pro 16 lidí, rozhodla jsem se, že nebudu uvádět ani názvy aktivit, které moji informanti a informantky navštěvují a které v rámci výzkumného rozhovoru zmínili.

Také jsem se rozhodla zachovat v anonymitě organizace, které moji informanti a informantky v průběhu výzkumného rozhovoru zmiňovali, kdy jsem místo jejich názvu použila symbol X, čímž jsem chtěla zabránit zejména jejich poškození z hlediska negativních názorů mých informantů a informantek. Stejně tak jsem postupovala i v případě zmiňování konkrétního jména ať už lidí, kteří komunitní kavárnu také navštěvují, ale také zaměstnanců ClubCafé Pessoa.

Tabulka 2 Přehled informantů/informantek

Informant/ka	Stav	Počet roků využívání služby
Anna	svobodná	2
Boleslav	ženatý	2,5
Cecílie	svobodná	2
David	svobodný	1,5
Eduard	svobodný	1

4.5 Průběh sběru dat

Sběr dat jsem započala v lednu 2018 a probíhal až do poloviny března. Skrze e-mailovou žádost jsem oslovila celkem 8 návštěvníků ClubCafé Pessoa o poskytnutí výzkumného rozhovoru k diplomové práci, kdy jsem jim vysvětlila můj hlavní cíl práce a předala jsem jim informaci, že bude nutné, aby byl rozhovor nahráván na diktafon mého mobilního telefonu, neboť budu muset rozhovor doslovně přepsat pro účel analýzy, jejíž výsledky budou anonymní a budou sloužit pro účely diplomové práce. Abych podnítila ke spolupráci, nabídla jsem osloveným libovolný den a čas. Co se týče místa samotného výzkumného rozhovoru, navrhla jsem osloveným přímo prostory ClubCafé Pessoa, neboť zde mohu zaručit dostatečný klid a diskretnost, ale byla jsem ochotna se s informanty sejít na nějakém jiném místě s podmínkou, že musí být neutrální (tedy ne např. v jejich domovech) a musí být zaručena diskretnost a anonymita. Poslední informací bylo sdělení o časové délce rozhovoru, který jsem odhadovala na 60 min. Tento zvolený postup mi zajistil 5 informantů. U třech oslovených návštěvníků nebylo možné výzkum zrealizovat neboť jeden z nich vůbec na můj e-mail nereagoval, ačkoliv s touto komunikací neměl nikdy problém. Druhý uvedl, že z časových důvodů mi bohužel nemůže rozhovor poskytnout, kdy však posléze vyplynulo, že spíše nechtěl, neboť zaměstnancům ClubCafé Pessoa uvedl, že si hledá druhé zaměstnání. Třetí oslovený návštěvník

mi na můj e-mail s prosbou o výzkumný rozhovor odepsal, že mi rozhovor poskytne výměnou za sexuální službu footjob, a proto jsem se rozhodla, že s ním rozhovor neuskutečním.

Všechny výzkumné rozhovory probíhaly v prostorách ClubCafé Pessoa. Pro navození příjemné atmosféry jsem všem mým informantům a informantkám nabídla nápoj (kávu, čaj, vodu). Posléze jsem informanty a informantky požádala, aby mi na čistě bílý papír formátu A4 nakreslili čáru či křivku jejich života, tedy aby znázornili, jak by vypadal jejich život, kdyby ho měli nakreslit, kdy podoba, tvar a poloha je čistě na tom, jak to oni sami cítí. Posléze jsem chtěla, aby na této čáře života označili bod současnosti a důležité body jejich života a požádala jsem je, aby mi o svém životě povyprávěli. Na toto volné vyprávění navázalo polostrukturované dotazování, kdy jsem mým informantům a informantkám pokládala předem připravené tazatelské otázky viz. Tabulka č. 1., kdy jejich pořadí bylo pozměněné, jelikož na některé otázky jsem již získala odpověď díky jejich volnému vyprávění, ale také další doplňující otázky, které reagovaly na jejich odpověď či měly podnít k odpovědi podrobnější. Na závěr mého výzkumného rozhovoru jsem mé informanty a informantky požádala o sdělení, jak dlouho komunitní kavárnu ClubCafé Pessoa navštěvují a také o informaci o jejich rodinném stavu, pokud tato informace nevyplývala v rámci jejich vyprávění.

4.6 Strategie pro analýzu dat

Pro analýzu mých výzkumných rozhovorů jsem se rozhodla využít narativní analýzu, jelikož moji informanti a informantky mi budou vyprávět své vlastní životní příběhy, kdy mým záměrem není hledat podrobné odpovědi na výzkumné otázky, ale získat pochopení, o tom, jaké životní příběhy vedly k tomu, že jedinec začal navštěvovat komunitní kavárnu a co pro něj tyto návštěvy znamenají.

Jedinec skrze vyprávění o svých událostech konstituuje svou životní dráhu, a proto lze posléze pochopit jeho jednání, které může na společnost působit neobvykle (Plummer, Lamnek in Hájek, Havlík, Nekvapil, 2012).

„Narativní pohled na svět je subjektivní reprezentací okolního světa, jehož součástí je změna v čase, zejména prostřednictvím krize“ (Čermák in Šucha, Charvát, Řehan, Eds., 2011, s.27)
Což znamená, že každá krize posouvá jedince a jeho životní příběh do další roviny (Pauknerová in Šucha, Charvát, Řehan, Eds., 2011).

Narativní výzkum nabízí 3 úrovně vyprávění, které se navzájem překrývají a sice: příběhy, které vyprávějí samotní účastníci studie, tedy informanti, příběhy tak jak je interpretuje výzkumník

či příběhy které si konstruuje samotný čtenář, a proto je význam narativního výzkumu považován za jejich společný produkt (Riessmanová in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013).

V každém vyprávění lze sledovat časovou posloupnost, kauzalitu, hodnocení, díky kterému můžeme porozumět významu událostí, a kontextuálnost udávající informaci o tom, komu bylo vyprávění určené a v jakém specifickém sociálním kontextu (Elliott in Čermák, Chalupníčková, Chrz).

Dle Lieblichové et al. (1998) patří mezi základní přístupy k narativní analýze dvě dimenze příběhů a sice: obsahově-formální a holisticko-kategoriální. V rámci obsahově-formální dimenze se výzkumník zaměřuje na přímý a nepřímý obsah vyprávění a na formu příběhu, tedy jakou má příběh strukturu zápletek, propojování událostí, sekvenci, komplexnost, koherenci aj. Holisticko-kategoriální dimenze se pak zaobírá nahlížením na vyprávěný příběh, kdy holistický přístup se zajímá o příběh jakožto celek a proto i jeho jednotlivé části interpretuje v kontextu celého vyprávění. Kategoriální přístup se pak zajímá o kategorie (dílčí témata), jež jsou z celého příběhu vyjmuté (Lieblich et al., Čermák, in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013).

Předností narativní analýzy je, že ve vyprávění můžeme sledovat obecnou formu příběhu, jež označujeme jakožto žánr. Určení žánru příběhu nám poskytuje schéma, díky kterému můžeme porozumět životopisu informanta (McAdams in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013). Rozlišujeme celkem čtyři druhy žánrů, kdy prvním z nich je komedie vyznačující se tím, že měl informant v životě šťastné okolnosti, díky kterým dosáhl žádoucího. Dalším žánrem je romance, kdy informant dosáhl žádoucího, díky sobě samotnému. Tragédie pak představuje žánr ve kterém hraje roli osud, jenž zapříčinil neúspěch a ztroskotání informanta. Posledním žánrem je ironie, představující selhávání, na kterém se podílí z nemalé části sám informant (Murray in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013). Podrobnější popis žánrů lze sledovat v níže uvedené Tabulce 3.

Tabulka 3 Typologie žánrů (Murray in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013, s. 81)

	<i>Komedie</i>	<i>Romance</i>	<i>Tragédie</i>	<i>Ironie</i>
<i>Dosažení</i>	<i>Úspěchu</i>	<i>Úspěchu</i>	<i>Neúspěchu</i>	<i>Neúspěchu</i>
<i>Kontrola</i>	<i>Osudu</i>	<i>Individuální</i>	<i>Osud</i>	<i>Individuální</i>
<i>Řešení</i>	<i>Smíření</i>	<i>Naděje</i>	<i>Beznaděj</i>	<i>Ironie</i>
<i>Figura/ Postava</i>	<i>Bezstarostný Klikař</i>	<i>Hlava v Oblacích</i>	<i>Zmučená Duše</i>	<i>Cynik</i>
<i>Životní filozofie</i>	<i>Pragmatismus</i>	<i>Idealismus</i>	<i>Fatalismus</i>	<i>Existencialismus</i>

4.8 Proces analýzy

Proces analýzy příběhu probíhal tak, že jsem nejdříve učinila doslovnou transkripci výzkumného rozhovoru do wordového dokumentu na počítači, kdy jsem do samotného textu zaznamenávala i své poznámky. Následovalo opakované pročitání přeepsané nahrávky, kdy se nezaměřujeme na žádné konkrétní aspekty příběhu neboť cílem je vytvořit si prvotní představu příběhu (Čermák, Chalupníčková, Chrz, Plachá in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013). Posléze jsem si zvolila interpretační přístup k analýze a sice přístup holisticko-kategoriální, neboť jsem chtěla na mé výzkumné otázky nahlížet v kontextu celého vyprávěného příběhu. Samotný proces analýzy jsem započala tak, že jsem opakovaně pročetla text přeepsaného rozhovoru, neboť jsem chtěla v textu najít různé významy a tím textu lépe porozumět. V průběhu tohoto pročitání jsem si zaznamenávala mé myšlenky, které se mi vynořovaly. Tento postup jsem učinila u každého rozhovoru 3x, kdy dvě pročitání každého rozhovoru jsem učinila ve stejný den a třetí jsem se snažila učinit s 2 a více denním odstupem, neboť „*možnost analyzovaný text na čas odložit a posléze se k němu s „čistou hlavou“ vrátit; časový odstup mnohdy přinese nečekaný analytický vhled*“ (Čermák, Chalupníčková, Chrz, Plachá in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013, s. 78). Jak již bylo uvedeno výše, narativní analýza je považována za společný produkt účastníka a výzkumníka, a proto samotný výzkumník je považován za nástroj analýzy. V rámci narativní analýzy je z tohoto důvodu nutná jeho výzkumná sebereflexe, jež popisuje vlastní pocity a názory objevující se v průběhu analýzy, a která se stává velmi důležitou součástí procesu analýzy (Čermák, Chalupníčková, Chrz, Plachá in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013). Proces analýzy psaného příběhu byl posléze rozdělen do 4 kroků:

1. krok: Rozdělení přeepsaného textu na fabuli a syžet, kdy fabule představuje text toho, co bylo převyprávěné a syžet text, jakým způsobem a formou byl příběh vyprávěn, což jsem si v textu označila podtržením.
2. krok: Hledání klíčových částí příběhu, kdy jsem text rozdělila na dílčí epizody, díky kterým jsem získala lepší přehled a hrubé shrnutí celého příběhu.
3. krok: Zaměření se na děj příběhu a jeho strukturu, kdy jsem hledala body zvratu, obratu, vyvrcholení, rozuzlení aj.
4. krok: Určení žánrové konfigurace vyprávění, kdy jsem si celkem 3x pročetla příběh a hledala jsem v něm rysy, které lze napasovat na obecnou strukturu žánrů viz. výše uvedená tabulka č. 3.

V závěru diplomové práce budou posléze prezentovány souhrnné výsledky narativní analýzy, vycházející z jednotlivých výzkumných rozhovorů.

Empirická část

5. Analýza a interpretace dat

Pro naplnění hlavního výzkumního cíle mé diplomové práce jsem si zvolila dvě výzkumné otázky, které budou v následujících podkapitolách analyzovány a interpretovány skrze případové studie mých informantů a informantek.

5.1 VO 1: Co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti?

Pro zjištění odpovědi na tuto výzkumnou otázku jsem použila metodu čáry života, TO 1 – TO 4, ale také čtvrtý krok narativní analýzy. Pro přehlednost jsem se rozhodla, že vždy uvedu znění tazatelské otázky a pod ní vždy jednotlivá výzkumná zjištění mých informantů a informantek, jež doplním o jejich přesné citace z výzkumných rozhovorů, označené kurzívou a uvozovkami, čímž dokládám má tvrzení, ale také styl jejich komunikace. Pro představu, jakým způsobem probíhal výzkumný rozhovor, je možné v příloze shlédnout výzkumný rozhovor s mým informantem.

5. 1. 1 TO 1: Z jakých důvodů navštěvujete ClubCafé Pessoa?

Paní Anna

Analýza výzkumného rozhovoru ukázala, že paní Anna navštěvuje komunitní kavárnu z několika důvodů:

- **Spousta volného času a potřeba získávat nové poznatky**

Paní Anna na tuto otázku odpověděla: „*Mám spoustu volnýho času a jsem hodně zvědavá. Zajímají mě nějaký nový věci...*“

- **Příjemné prostředí**

Z rozhovoru vyplynulo, že pro paní Annu byl důležitý prvokontakt, kdy uvedla: „*... měla jsem z toho dobrej pocit, zdálo se mně, že jsou všichni jako přátelský, tak až jako nezvykle, a ... tak jsem začala chodit prostě.*“

- **Možnost realizace**

V odpovědi na jinou tazatelskou otázku šlo identifikovat informaci, jež lze zařadit jakožto odůvodnění, proč paní Anna navštěvuje ClubCafé Pessoa. Informantka oceňuje, že jí byla dána možnost uskutečnit svou vlastní aktivitu „*...stačila jedna zmínka a vlastně okamžitě na to byla*

nějaká reakce...“ Paní Anně se také líbilo, že mohla zahájit svou realizaci neprodleně, ačkoliv ClubCafé Pessoa nenavštěvovala dlouhodobě.

Pan Boleslav

Pan Boleslav uvedl, že tuto otázku očekával a uvedl, že navštěvuje komunitní kavárnu ClubCafé Pessoa z těchto důvodů:

- **Dobrá dostupnost**

Pan Boleslav uvedl, že navštěvoval mnoho různých prostorů, kde se realizovaly různé aktivity, avšak vždy pro něj byly špatně dostupné a tak zastával názor *„měly by se dělat akce ve městě, aby byly přístupné lidem z města, blízko nějaké stanice, kde jezdí hodně spojů...“*

- **Nabídka aktivit**

Pan Boleslav uvedl, že mu velmi vyhovuje nabídka aktivit, kdy uvedl: *„...nepamatuju si na jednu, o který bych řekl že byla špatná, nebo že by mě zklamala jo... a mohu vyjmenovat několik, který mně hodně daly“*. V rámci jiné tazatelské otázky uvedl, že výběr námětů hodnotí jako největší přednost ClubCafé Pessoa, jelikož jsou velmi aktuální.

- **Aktivní, zapálení návštěvníci**

Pan Boleslav zmínil že je mu velmi příjemné navštěvovat ClubCafé Pessoa, protože ví, že sem docházejí lidé, kteří jeví opravdový zájem o danou aktivitu či téma, kdy uvedl: *„tady opravdu sou lidi i kerý vědí proč sem přišli“*, což doplnil tím, že se bohužel v jiných organizacích setkával s lidmi, kteří ve skutečnosti o danou aktivitu zájem nemají a navštěvují akce proto, aby měli pouze změnu prostředí.

- **Malá, různorodá skupina návštěvníků**

„Líbí se mi ta komunita, co se tady schází“. Pan Boleslav velmi oceňuje malé prostory komunitní kavárny, které považuje za velkou výhodu, a zároveň se mu líbí, že se na aktivitách setkává s různými návštěvníky.

- **Vyhovující průběh aktivit**

Panu Boleslav oceňuje průběh aktivit, kdy zmínil: *„...máte to dycky tak zorganizovaný...“*

- **Podpora od manželky**

Velmi překvapujícím důvodem je i to, že pana Boleslava v navštěvování ClubCafé Pessoa podporuje jeho manželka, která ho na některé aktivity doprovází. „*Mám to teda i z týdletý strany posvěcený, že si pak o tom ještě doma vypravujeme jo...*“.

Paní Cecílie

Paní Cecílie uvedla, že navštěvuje ClubCafé Pessoa z těchto důvodů:

- **Naplnění svého zájmu**

Mezi zájmy paní Cecílie patří cestování a proto jedním z důvodů, proč navštěvuje ClubCafé Pessoa jsou právě cestopisné přednášky.

- **Nová forma aktivit**

„... *nalezla jsem tady velice příjemnou formu třeba prezentování spojenou s třeba nějakým prožitkem*“, kdy uvedla: „... *je to něco jiného než se standardně po Hradci Králové takhle nabízí nebo kam sčlověk může podívat...*“. Také velmi oceňuje pestrost aktivit.

- **Příjemné prostředí s osobním přístupem zaměstnanců**

Paní Cecílie také zmínila, že navštěvuje Clubcafé Pessoa díky tomu, že je zde příjemné prostředí, které nabízí i osobní přístup.

Pan David

Pan David navštěvuje ClubCafé Pessoa z těchto důvodů:

- **Cestopisné přednášky**

Ve své odpovědi pan David nejvíce vyzdvihoval, že ClubCafé Pessoa navštěvuje zejména proto, že rád cestuje a věnuje se jazykům, a proto rád navštěvuje cestopisné přednášky, kde se mu líbí, „...*že ty programy mají opravdu úroveň*“.

- **Odreagování se, odpočinek**

Pro pana Davida návštěvy představují také čas, v rámci kterého se uvolní a odpočine si: „... *bylo úžasný, že si sem mohl člověk přijít odpočinout, třeba něco i vytvořit, namalovat a podobně...*“.

- **Možnost seberealizace**

Dalším důvodem návštěv je i to, že pan David získal možnost seberealizace, díky kterým má dojem, že se rozvíjí, kdy uvedl: „...měl jsem šanci tady sám něco realizovat, nějaké své vlastní projekty, za což jsem velice vděčný a taky mě to posunulo dál...“.

- **Opakované setkávání s lidmi**

Pan David uvedl, že se mu líbí, že se do ClubCafé Pessoa lidé vrací.

Pan Eduard

Pan Eduard navštěvuje ClubCafé Pessu z následujících důvodů

- **Doporučení lékaře**

Pan Eduard uvedl: „No... začal jsem to tady v podstatě navštěvovat na doporučení psychologa“, který mi doporučil, abych své vztahové a komunikační problémy řešil skrze pravidelné stýkání s lidmi.“ Pan David uvedl, že si našel několik akcí, které však pro něj nebyly tak dostupné a efektivní: „Ale to byly většinou mimo královéhradecký akce a jenom jako pár do roka... takže on mně říkal, že to asi není úplně ideální, že to chce prostě zvýšit tu frekvenci a tak já jsem začal teda hledat dál... i když asi tak po půl roce... protože já než se k něčemu rozhoupu, to je taky dlouho...“.

- **Vyhovující nabídka aktivit**

Pan Eduard začal ClubCafé Pessoa navštěvovat na základě své velké zaliby ve čtení, díky které si posléze našel v klubové nabídce i jiné aktivity, které se snaží nyní pravidelně navštěvovat.

- **Potřeba uznání**

Dle slov pana Eduarda, mu jeho psycholog vysvětlil, proč ve svém zaměstnání pracoval nad rámec norem, s čímž se pan Eduard ztotožňuje: „ty výsledky v té práci, to že jsem se takhle snažil trhat normy, bylo právě prej, podle jeho názoru, kvůli tomu, že já jsem si... hmm... potřeboval nějak kompenzovat ten nedostatek toho sociálního uznání, tím že jsem aspoň chtěl, aby mě právě uznávalo vedení podniku“.

- **Příjemné prostředí**

„Já bych řek i že je tady taková fajn atmosféra, není to tady nějaký, jako jak bych tak řekl, nějaký.. nějaká taková obvyklá hospoda“.

5. 1. 2 TO 2: Čím byste charakterizoval/a svůj život?

Paní Anna

Z odpovědi paní Anny na tuto otázku jsem identifikovala pouze jednu oblast, jenž bude popsána níže.

- **Bůh jako neoddělitelná součást života**

Informantka charakterizuje svůj život skrze poznání „...že všechno co jsem dostala bylo od Boha“, a „...že bez něj jsem nic.. jakoby že bez něj to nezvládnou prostě...“.

Pan Boleslav

V odpovědi pana Boleslava jsem identifikovala následující oblasti:

- **Aktivita**

Pan Boleslav uvedl, že je pro něj v jeho životě klíčová aktivita, kdy v rámci volného vyprávění uvedl, že se k organizování aktivit dostal díky svému učiteli, který ho organizaci učil místo hodin tělesné výchovy, které se nemohl plně účastnit kvůli svému zdravotnímu omezení. V mládí navštěvoval pionýra a vždy pro něj bylo důležité aby nebyl „pouhým“ členem, ale aby se mohl podílet na chodu a být tak užitečným. „... já nechodím tam, kde sedím a koukám...“.

- **Podpora druhých**

„Já jsem dycky se snažil spíš zviditelňovat lidi kolem sebe než sám sebe...“ Také vyprávěl o tom, že se snažil organizovat společně se svojí manželkou pro své žáky různé aktivity a turnaje. „... nás nezajímaly peníze, co za to budem mít..., soboty, neděle jsme jezdili...“.

- **Pedagogika**

Pan Boleslav uvedl, že pochází z pedagogické rodiny, kdy jeho dědeček byl učitel, tatínek a i nevlastní maminka, ale i on sám a jeho manželka byli také učitelé. Největším potěšením mu je, když se ohlédne za svou pedagogickou činností a vidí, jaký vliv měl na své žáky, od kterých často získává i zpětnou vazbu běžně na ulici, kdy uvedl, že mu jednou jeho žákyně řekla „Pane učiteli, Vy jste prostě pro mě celoživotně největší učitel co mě učil a Vaší paní vkažte, že je ta druhá..“.

- **Obklopování se lidmi**

Pro pana Boleslava je charakteristické, že se ve svém životě rád obklopuje lidmi, kteří mu mohou něco dát. „...spíš jsem hledal lidi, který byli chytřejší o trošku... protože na tom se člověk může hodně naučit...“, „... prostě obklopovat se lidma chytřejma a schopnejma a moudřejma a od nich se učit a né s nima bojovat...“ Zároveň také zmínil, že mezi jeho vzory bylo a je mnoho lidí, kteří žádné vzdělání neměli a nemají.

- **Vlastní hlava nade vše**

Další z charakteristik pana Boleslava je, že se nikdy neřídil nějakými poučkami či axiomy, kdy uvedl: „ *...že člověk by měl vždycky myslet svoji vlastní hlavou a rozhodovat se podle toho...* “.

- **Rodinné zázemí**

Pan Boleslav uvedl, že mnoho své práce a aktivit mohl ve svém životě realizovat díky velké podpoře a pomoci od své rodiny, „*...protože bez manželky a rodiny by to nebylo možné, dělat to, co jsem dělal já...* “.

Následně uvedl, že jeho manželka hodnotí soužití s panem Boleslavem jako oběť, kterou mu vyčítá, ale pan Boleslav na to nahlíží tak, že jeho manželka alespoň neměla nudný život.

Paní Cecílie

Výzkumný rozhovor přinesl následující informace o tom, čím by paní Cecílie charakterizovala svůj život, kdy první dvě charakteristiky uvedla přímo na mou tazatelskou otázku a zbylé šlo identifikovat díky jejímu volnému vyprávění.

- **Poznání**

Paní Cecílie jako první uvedla poznání, které uvedla ve spojitosti se zahraničními cestami.

- **Pokora**

Další charakteristiku spojuje s pokorou, kterou získala právě díky cestování. „*...určitě si myslím, že se nemám špatně ať už teďka myslím jakoby v rodině, ve společnosti i třeba z nějakého globálního pohledu, že rozhodně patřím mezi ty lidi, který se mají dobře v uvozovkách ... jenom je dobré si to uvědomovat* “.

- **Ubývající zdraví**

Díky volnému vyprávění šla identifikovat i charakteristika života paní Cecílie spojená s jejím zdravotním stavem, kdy uvedla: „*...zdraví přiměřené, na svůj věk možná i dobré, ale taky už to není co to bývalo...* “.

- **Nejistota v budoucím zázemí**

Paní Cecílie uvedla, že má partnera, který však neustále cestuje a uvedla: „ *...nevím, jestli bych se s ním někam odstěhovala nebo ne ...* “.

- **Prostor pro společenské a kulturní aktivity**

Paní Cecílie uvedla“ „ ...mám většinou prostor pro nějaké kulturní zájmy, film, divadlo, kino, přednášky a tak dále...“.

- **Proměna sebe sama**

„ ...cítím že se mění člověk, dneska mi je X a vím, že se člověk mění prostě... že ve dvaceti měl třeba jiné názory, snažím se třeba ze špatných zkušeností realizovat, brát jakoby ponaučení, nebo dobré zkušenosti, také jsem pochopila, že není pořádek hmm.. život jako lineární, že prostě někdy je to lepší, někdy je to horší...“.

- **Upřímnost**

paní Cecílie se zmínila o tom, že preferuje přátele, kteří jsou upřímní: „...kteří Vám dokážou říct upřímně třeba co děláte špatně nebo co by mohlo být lepší...“.

- **Potřeba vzdělávat se v kolektivu**

„... netvrdím, že bych potřebovala chodit do školy, ale spíš aby byl člověk neustále v kontaktu, aby měl dostatek nových podnětů, aby se dokázal jakoby zapojovat do jednak kulturního ale i sociálního života... cokoliv...“.

Pan David

V odpovědi, čím by pan David charakterizoval svůj život šly identifikovat následující oblasti, jež doplní oblast z volného vyprávění:

- **Hledání své identity**

Pan David velkou část svého života hledal sebe samého, což spojuje s tím, že vyrůstal pouze s otcem a protože byl velmi chytré dítě, jenž mělo problém zapadnout do školního kolektivu, život pro něj představuje neustálý boj: „ život je boj... je v tom velká pravda...“.

- **Touha po uznání**

Pan David již od svého dětství v sobě nosí touhu po uznání, „... at' si říkáme co chceme, tak většina lidí prostě, nějakým způsobem prahne po uznání, o to víc děti...“. Z rozhovoru vyplynulo, že by pan David rád získal větší uznání, zejména od své matky a prarodičů z její strany, neboť uvedl, že získal „...uznání od rodičů, minimálně od tatínka a jeho rodičů...“.

- **Dopady předčasného dospívání**

Předčasné dospívání je jedna z charakteristik života pana Davida, kterou v rámci výzkumného rozhovoru uvedl takto: „...jednak jsem začal velice rychle dospívat, takže jsem se začal měnit

a... začala u mě velice rychle začínat puberta, což malé děti jako nechápou, takže jsem si v určité době prošel i šikanou“. Ve volném vyprávění pan David uvedl, že v rámci puberty se potýkal i s jinými problémy, o kterých však nechtěl hovořit, ale z rozhovou vyplynulo, že tyto problémy pramenily z toho, že žil v nestabilní rodině, jež mu neposkytla dobré zázemí.

- **Problém navázat vztah**

Ve volném vyprávění nalezneme pojednání o tom, že má pan David problém navázat partnerský vztah, jenž pramení z jeho dětství: *„...dodneška třeba vím, že mám potíže trošku navazovat hmm... vztahy s opačným pohlavím, že to tam nějak z dětství ovlivněné bude, hmm... ať chceme nebo ne... a... takže možná i proto jsem se víc zaměřil na ty přátele, obklopit se prostě lidmi, se kterými mi je dobře, kterým věřím...“*, což lze zařadit mezi zásadní informaci, jež ovlivnila a ovlivňuje život pana Davida.

Pan Eduard

Než mi pan Eduard odpověděl na tuto otázku, velmi dlouho přemýšlel a proto jsem mu otázku položila znovu trochu jiným způsobem, díky čemuž jsem získala níže uvedené odpovědi.

- **Plánování a nerozhodnost**

„No určitě dlouhodobé plánování, na to já jsem úplně... a řekněme s tím i určitá nerozhodnost... protože já prostě než se rozhodnu ty plány realizovat, to trvá taky delší dobu“. V rámci tazatelské otázky proč pan Eduard navštěvuje ClubCafé Pessoa tuto charakteristiku taktéž uvedl ve spojitosti s tím, že mu jeho lékař doporučil, aby hledal jiné společenské aktivity, které pro se něj budou přínosnější: *„...a tak já jsem začal teda hledat dál... i když asi tak po půl roce... protože já než se k něčemu rozhoupu, to je taky dlouho...“*.

- **Impulzivita**

„...řekl bych i určitá, řekněme impulzivita, kdy prostě já se rozhodnu, mě to prostě donutí, to udělat v nějakým krátkým jako úseku, nebo prostě když já už to prostě dlouho odkládám tak prostě přijde impuls a já rychle reaguju na to.“

- **Pečlivost**

Pan Eduard uvedl, že další jeho charakteristikou je *„...určitá pečlivost“*

- **Kompenzace nedostatku uznání nadměrnou pracovitostí**

Pan Eduard uvedl, že je pro něj charakteristické pracovní nasazení, jenž jeho kolegové, zaměstnavatel ale i lékař vyhodnotili, že se vymyká normě. „*On to teda nebyl workoholismus, jak říkal psycholog, ona to byla určitá prostě potřeba dosahovat dobrých výsledků a tím na sebe působit*“. „...to, že jsem se takhle snažil trhat normy bylo právě prej podle jeho názoru, kvůli tomu, že já jsem si... hmm... potřeboval nějak kompenzovat ten nedostatek toho sociálního uznání, tím že jsem aspoň chtěl, aby mě právě uznávalo vedení podniku“. Kdy uvedl, že si tím vším chtěl dokazovat vlastní hodnotu.

- **Samotářství**

„*Asi ještě... asi samotář bych tam dal*“. Díky volnému vyprávění jsem získala i odůvodnění jeho samoty: „...protože já... bych tak řekl hmm... mám takovou psychickou poruchu... moc nechodím mezi lidi, takže jsem většinou prostě seděl doma“.

5. 1. 3 TO 3: Co by přispělo k tomu, aby byl Váš život více naplněný, spokojený?

Paní Anna

Ve své odpovědi informantka uvedla, že naplněnost jejího života pojímá ve spojitosti s její vírou, avšak díky volnému vyprávění o jejím životě lze shledat také odpověď v podobě naděje v hezkou budoucnost.

- **Prohlubování víry**

Informantka uvedla, že zažívala nepopsatelný pocit naplnění od Boha, „...opravdu hmm... úžasný věci jako s Bohem“, z čehož vyplynulo, že k větší spokojenosti a naplnění jejího života by přispělo, kdyby tento pocit zažívala znovu.

- **Hezká budoucnost**

Informantka v závěru svého volného vyprávění uvedla: „...vzhledem k tomu, že jsem sama, že teda nemám partnera, tak hmm..., tak čekám na ten nějaký bod, kterej by mohl možná nastat... hezkej..., tak prostě teďka ta křivka pořád jede několik let v rovině“.

Pan Boleslav

Život pana Boleslava by byl více spokojený, naplněný pokud by měl:

- **Lepší zdravotní stav**

Pana Boleslav hovořil o svém tělesném postižení, které měl již od narození a se kterým se vyrovnával téměř celý život. „...jako učitel to nebylo nehký ... mě vůbec nechtěli vzít na

fakultu, říkali to: „Jak ty budeš moct učit, když tam máš takovej dle handicap“. Pan Boleslav také uvedl, že na sobě cítí velké zhoršení svého zdravotního stavu, v průběhu posledních pěti let „...vidím jak za těch pět let člověk zchátrá fyzicky ale bohužel i duševně, nebo hlavou jo... už toho tolik nezvládá a začíná špatně vidět, špatně slyšet ...“.

- **Neúčast v politické straně**

Pan Boleslav hovořil o tom, že se stal ředitelem školy, kdy byl nejmladším členem učitelského sboru, což pro něj bylo velmi těžké a proto přijal nabídku dělat předsedu strany „...protože sem pochopil, že mi to může pomoc v té funkci ředitele“. Uvedl, že díky tomu pro něj bylo jednodušší získávat peníze na rozvoj školy a „... to vlastně až do sametový revoluce, kdy samozřejmě se mnou zametli jako se všema ředitelama...“. Posléze šel opět učit a uvedl že si „jako učitel si neumím představit, že bych jeden den byl červenej a druhej den byl modrej... to na vesnici nejde... tam ty lidi to vědí...“ a v závěru své odpovědi uvedl „...samozřejmě plno věcí, co se dělo a kerým sem musel já sloužit, tak sem se za ně styděl a stydím se za ně dodneška jo... bohužel...“, z čehož plyne, že jeho život by byl více spokojený, naplnění pokud by býval nemusel do strany vstupovat.

Paní Cecílie

Život paní Cecílie by byl více spokojený a naplněný, pokud by získala/měla:

- **Pocit naplnění**

Paní Cecílie touží po hlubokém poznání interakcí, které má vůči světu ale i vůči svým přátelům, které ji naplňují.

- **Životní odkaz**

Paní Cecílie hovořila o tom, že by ráda uskutečnila nějakou realizaci, díky které by něco vzniklo „...nevím, aby třeba po Vás zůstala kniha, nebo nějaká práce nebo něco zajímavého, aby... aby za sto let, když někdo něco najde, aby prostě se řeklo: aha, ten člověk poznal něco zajímavého a nechal o tom zprávu... něco v tom smyslu“.

- **Rodina**

Ke spokojenosti a naplnění by jí také přispělo založení vlastní rodiny: „...Já nemám rodinu zatím, třeba se k tomu taky dopracuji...“.

Pan David

Pan David svou odpověď směřoval pouze k jedné oblasti a sice partnerce, jež by mu pomohla více naplnit jeho život, avšak v jeho odpovědi a z volného vyprávění lze identifikovat i jiné potřeby.

- **Životní partnerka**

„...jediný, co už mi chybí pro spokojený život je právě ta partnerka .se kterou bych ten život mohl sdílet“.

- **Pochopení pracovního stylu**

Pan David uvedl, že se u svých přátel setkává s tím, že nechápou, jak je možné, že má takový pracovní styl. Díky volnému vyprávění lze identifikovat, že pro pana Davida tento pracovní styl představuje zejména výhody. *„Někdy možná se může zdát, že těch nevýhod je víc, ale většinou to říkají lidi, kteří si to nezkusili nebo do toho nevidí...“.*

Volné vyprávění přineslo také potřebu pochopení jeho pracovního stylu od rodičů, *„...protože v tom jsem vlastně pro svoje rodiče, hlavně teda pro matku trochu mimoň“.* Rodiče by pana Davida raději viděli ve firmě, kde budou mít větší stabilitu a jistotu, což si odůvodňuje tím, že o něj mají strach, ale zároveň ho velmi mrzí, že *„...nevidí tam moc už to, jestli mě to naplňuje, jestli já jsem šťastný, nebo jestli chodím z práce vyčerpaný a podobně...“.* Přístup svých rodičů považuje za špatný, kdy si přeje, aby *„...neopakoval chyby rodičů a lajnoval si děti... budeš dělat tohle a tohle a tehdy a tehdy budeš tam a tam...“.*

Pan Eduard

Život pana Eduarda by byl více spokojený, naplněný pokud by získal, dokázal se:

- **Postavit se na vlastní nohy**

„Ták v poslední době se prostě snažím popracovat jednak na tom odchodu od rodičů“

- **Větší kontakt s lidmi**

Pan Eduard uvedl, že se velmi snaží zapojit se do společnosti, což mu doporučil jeho lékař, ale i on sám reflektuje, že potřebuje víc kontaktů s lidmi než jenom kontakt v rámci svého zaměstnání: *„...prostě už jsem měl i nějaký ty kolegy, se kterými jsem si už mohl i povídat, ale musím říct, ono mě to taky úplně hmm...nestačí, ti kolegové mi prostě nestačí, tak jsem začal prostě vyhledávat i další takhle...“.*

- **Lepší zaměstnání**

„Možná ještě tak lepší práce, ale to ještě nevím, protože nám toho teďka v práci docela přidávají“. Jeho odpověď současným zaměstnáním jsem očekávala, neboť v rámci volného vyprávění uvedl, že je se svou prací víceméně spokojen a díky této otázce vyšlo najevo, co ho v práci znepokojuje.

- **Pochopení od jeho kolegů a zaměstnavatele**

V rámci tazatelské otázky, čím by Eduard charakterizoval svůj život bylo možné identifikovat další jeho potřebu, jež by přispěla k větší spokojenosti pana Eduarda a sice, kdyby ho jeho kolegové více přijímali, chápali a tolerovali, kdy uvedl že ho *„...kolega odsunul až třeba na poslední místo, protože říkal, že já bych tam prostě zase... ,že tam budu kazit normy“.*

5. 1. 4 TO 4: Pokud byste měl/a zmínit, co Vám brání či Vás omezuje v navštěvování společenského a kulturního života, co by to bylo?

Paní Anna

Informantka se domnívá, že neexistuje žádná bariéra, kromě hlučných aktivit. Díky volnému vyprávění jejího života lze však shledat za bariéru to, že musí překonat strach a získat podporu či povzbuzení, aby se vůbec společenských a kulturních aktivit účastnila.

- **Hlučné aktivity**

Informantka uvádí: *„...mne třeba asi nebavěj jako nějaký pařby nebo prostě hlučný večírky, hmm...kde se hraje techno nebo nějaká tvrdá muzika hmm... a jinak nemám problém... nebo myslím, že nemám“.*

- **Strach z neznáma**

Jako bariéru lze u informantky shledat strach z neznáma *„...tak jsem se trošku bála přijít a .. možná hmm.. se divím, že mě to neodradilo, že jsem vlastně šla takhle jako do bytu, a že jsem nakonec tu odvahu vzala a šla jsem“.*

- **Potřeba podpory, povzbuzení**

Informantka uvedla: *„...já prostě jsem taková, že se sama neprosadím, i když vím, že ty organizační schopnosti mám, tak prostě bych potřebovala hodně povzbuzení do toho, abych jako něco začala dělat a ... mám třeba nějaký plány, ale pokud mě nikdo nepozve...“.* Také uvedla, že jí nedělá problém docházet na různé akce sama, *„... nejsem na tom závislá, na druhou*

stranu někdy se musím dlouho rozhoupávat než někam jdu...“, čímž přiznává, že by bylo lepší, kdyby nějaký doprovod měla.

Pan Boleslav

Pan Boleslav hovořil o tom, že vzhledem k tomu, že mají se svojí manželkou slušný důchod a platí nízký nájem, tak za bariéry vnímá:

- **Zdravotní stav**

Pan Boleslav uvedl, že je pro něj limitující zejména zdravotní hledisko, kdy v rámci jiné tazatelské otázky uvedl, že na sobě velmi pociťuje, že se jeho zdravotní stav zhoršuje.

- **Požadavek kvalitních akcí, kde je možnost vlastní aktivity**

Pan Boleslav uvedl: „...a potom je to za druhý, ten obsah, aby nám to něco dalo, abysme tam jenom naseděli ...“ kdy lze shledat bariéru v tom, že pokud budou společenské a kulturní akce zaměřené pouze na pasivní posluchače, nebude se jich pan Boleslav účastnit.

Paní Cecílie

Paní Cecílie zmínila, že jí ve společenském a kulturním životě brání následující:

- **Špatná načasovanost aktivit**

„...spousta zajímavých akcí se dycky sejdou ve stejný čas, takže někdy si člověk říká jo asi aha, dneska jsou tři zajímavé přednášky, akce, nebo nějaké třeba i řemeslné věci a prostě na to v uvozovkách třeba není čas“.

- **Vysoké zpoplatnění neznámých aktivit**

Z odpovědi paní Cecílie jsem vyrozuměla, že je pro ni bariérou vysoký vstup na neověřené aktivity, kdy za vysokou finanční částku považuje vstupné nad sto korun, ale zároveň uvedla: *„Pokud jsem už věděla, že to je kvalitní přednáška, že je zajímavá, že ten člověk má... opravdu... mi něco dá, tak jsem neměla problém třeba příklad těch sto korun za vstupné dát, ale stalo se mi, že jsem přemýšlela, jestli to nebyla ztráta času, peněz, aktivity“.*

- **Nedostatek aktivit**

Další bariérou pro paní Cecílii je, že v Hradci Králové je pro ní nabídka aktivit neúplná: „...myslím si že by to portfolium mohlo být zajímavější ale sama chápu a i to cítím, že třeba... hmm... ten Hradec je prostě malý na to, aby ty přednášky byly jako pestřejší, zajímavější nebo byly o něco bohatší ... aby měly jako širší rozměr...“.

Pan David

Pan David v rámci rozhovoru uvedl pouze jednu bariéru, jež ho omezuje v navštěvování kulturního a společenského života, a to jeho pracovní vytížení, ačkoliv byl byl podnícen, aby přemýšlel a uvedl překážky další. Díky volnému vyprávění však bylo možné identifikovat ještě jedno omezení.

- **Pracovní vytížení**

Pan David uvedl, že jeho pracovní dny bývají velmi dlouhé, avšak vzhledem k tomu, že existují i programy večerní, tak si najde prostor účastnit se alespoň jich. „...zaplat' pánbůh za to, programy společenské bývají většinou večerní a... třeba tady v Café Pessoa ty časy jsou docela příjemné, že sem člověk může dorazit na šestou...“.

- **Potřeba víkendového odpočinku**

Vzhledem k tomu, že má pan David náročnou práci, uvedl: „...víkendy se snažím si nechat opravdu volné, aby člověk úplně vypnul...“. A proto může i potřeba odpočinku představovat bariéru, jež brání panu Davidovi účastnit se společenského a kulturního života.

Pan Eduard

Pana Eduarda nejvíce omezují v navštěvování kulturního a společenského života:

- **Zaměstnání**

Pana Eduarda nejvíce omezuje jeho zaměstnání: „No především teda práce na směny...“.

- **Zdravotní omezení, strach**

„Do určité míry možná i ta moje, jak bych tak řekl psychika, kdy někdy se mi prostě taky nechce chodit do těch.. hmm... nebo takhle... mám tam určitej blok, když mám jít někam poprvý.“

5.2 VO 2: Jak socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit?

K naplnění této výzkumné otázky mi posloužila metoda čáry života a TO 4 – TO 8 společně s druhým krokem narativní analýzy, jejichž zjištění budou následně interpretovány.

5.2.1 TO 5: Jak jste žil /a před tím, než jste začal /a navštěvovat ClubCafé Pessoa?

Skrze druhý krok narativní analýzy bylo možné identifikovat klíčové části příběhu, jenž nastíní představu o tom, jak informanti a informantky žili před tím, než začali navštěvovat komunitní kavárnu až do současnosti:

Paní Anna

- **Počátek** (neplánované početí, zázračné zrození, krásné dětství v nefungující rodině)
- **Pád na dno** (studium, deprese, sebevražedné myšlenky)
- **Cesta ke štěstí** (naplnění křesťanstvím a Bohem, první vztah, nová poznání, zasnoubení)
- **Pád dolů** (rozchod s partnerem, změna osobnosti)
- **Cesta ke stabilizaci** (bydlení u rodičů, koupě vlastního bytu a čekání na lepší budoucnost)

Pan Boleslav

- **Počátek** (narození s tělesným postižením, nezdařená léčba)
- **Období dětství** (vyrovnávání se se zdravotním omezením, kompenzace)
- **Období adolescence** (důležité období rozvoje, rozhodování o životě)
- **Pád na dno** (přetěžování s důsledkem velkých zdravotních komplikací)
- **Období vrcholu** (období jeho 40–50 let, pokračování v profesi, období naplnění, spokojenosti)
- **Před důchodové období** (přetěžování s důsledkem velkých zdravotních komplikací, ztráta iluzí, schopností, síly, ztráta aktivit)
- **Příprava na konec života** (doba nemoci, poslední rok života)

Paní Cecílie

- **Počátek** (narození)
- **Dospívání** (studium, nenaplnění potřeb)

- **Kompenzace** (práce v zahraničí)
- **Pracovní život** (dlouhodobé zaměstnání, úbytek energie a sil)
- **Období seberealizace** (období naplňování svých potřeb)

Pan David

- **Počátek** (narození velmi mladým rodičům)
- **Zrození nestability** (rozvod rodičů, život s otcem a jeho partnerkou, hledání identity)
- **Nahrazování rodiny** (hledání přátel, nahrazujících funkce rodiny)
- **Předčasné dospívání** (problémy v pubertě, nezapadnutí do kolektivu, šikana)
- **Postavení se na vlastní nohy** (odstěhování od rodičů, studium, počátek kariéry)
- **Volání po uznání** (neuznání životního a pracovního stylu od rodiny)
- **Hledání cesty k další životní etapě** (potřeba životní partnerky, založení rodiny, sdílení života)

Pan Eduard

- **Počátek** (narození, získávání zkušeností a síly na následující životní období)
- **Nejlepší životní období** (období dětství a studií)
- **Nejhorší životní období** (nezaměstnanost, sociální izolace)
- **První zaměstnání** (nespokojenost, odchod ze zaměstnání po krátké době)
- **Druhé zaměstnání** (současné zaměstnání, potřeba pochopení od kolegů a zaměstnavatele)
- **Období sebeuvědomění svých potřeb** (práce s psychologem, hledání společenských aktivit)
- **Sociální inkluze** (osobní rozvoj a naplňování svých potřeb)

5.2.2 TO 6: Co všechno jste díky ClubCafé Pessoa získal/a?

Paní Anna

Z odpovědi informantky šly identifikovat celkem čtyři oblasti:

- **Pozornost a podporu**

Informantka uvedla, že díky ClubCafé Pessoa získala pozornost: „... oceňuju vlastně, že někdo si mě všimnul“, „...prošla jsem tolika organizacema a církvema a jako prostě všude se cejtim jako někde nenápadná a... já prostě jsem taková, že se sama neprosadím“.

- **Možnost trávit čas smysluplně**

Informantka uvedla, že svůj volný čas dříve trávila tak, že jen tak chodila po městě a byla zoufalá a domnívá se, že je takových lidí více.

- **Překonání strachu**

„...pamatuju si, že jsem se tenkrát strašně bála, a že se budu stydět a že prostě to bude trapas a že nepřijdou lidi, že prostě budu mít trému, a vlastně jsem to chtěla odmítnout“.

- **Cesta k naplnění svého života**

V závěrečné otázce, zda chce informantka ještě něco dodat k našemu rozhovoru uvedla, že jí ClubCafé Pessoa pomohl najít svůj cíl a naplnit pocit, že něčeho dosáhla.

Pan Boleslav

Pan Boleslav díky ClubCafé Pessoa získal následující:

- **Možnost setkávat se neustále s novými lidmi**

V rámci odpovědi uvedl, že se mu líbí, že na různých aktivitách se setkává vždy s novými lidmi „...takže to mě u toho baví, že je tady pokaždý náká jiná sestava...“.

- **Možnost setkávat se s mladšími lidmi**

Pan Boleslav vyprávěl o tom, jak mu jeho nevlastní maminka vždy říkala: „scházej se s mladšíma, ty tě budou nabíjet a to ti bude něco dávat...“ a díky ClubCafé Pessoa tuto možnost získal.

Paní Cecílie

Paní Cecílie díky ClubCafé Pessoa získala:

- **Nové poznatky**

První co paní Cecílie uvedla, jsou nové poznatky, jež uvedla ve spojitosti s cestovatelskými přednáškami.

- **Seznámení s novými lidmi**

Paní Cecílii se v ClubCafé Pessoa nepodařilo navázat přátelství, ale uvedla, že se s mnohými lidmi seznámila a je jí příjemné, že se s nimi může pozdravit, kdy doplnila: „...*třeba vím, že někoho potkám ve městě a vím, kam ten člověk patří, nebo kdo je, že sem ho tady trošku jakoby poznala nebo sem se o něm něco dozvěděla...*“.

- **Další dostupné aktivity**

Díky ClubCafé Pessoa získala paní Cecílie další možnost navštěvovat aktivity, které jsou pro ni dostupné: „...*mám to v docházkové vzdálenosti, není to tady jakoby ani od centra nebo nějakého středoměsta daleko...*“.

- **Možnost informací o Portugalsku**

Další věc, kterou paní Cecílie získala je, že rozšíření obzorů o Portugalsku, kdy uvedla, že její kamarádka plánuje tuto zemi navštívit a proto ji na nás díky tomu odkázala: „...*tak jí povídám, jé, tak se stav do Café Pessoa, také sem chodí ... hmm... že určitě dokážete poradit...*“.

- **Podnícení k rozšíření dosavadních poznatků**

Paní Cecílie uvedla, že v Clubcafé Pessoa realizovala jednu přednášku, díky které si rozšířila obzory, neboť příprava této přednášky jí podnítila si více nastudovat kulturní zázemí dané země.

Pan David

Pan David ve své odpovědi zmínil několik věcí, jež získal díky ClubCafé Pessoa:

- **Nové přátele**

Pan David díky ClubCafé Pessoa získal „...*několik nových přátel*“.

- **Prostor pro seberozvoj**

ClubCafé Pessoa mu umožnilo seberozvoj: „...*rozvinul jsem svoje dosavadní dovednosti, schopnosti, objevil jsem nějaké nové, včetně koníčků...*“ Z jiné tazatelské otázky, kde jsem se ptala proč pan David navštěvuje ClubCafé Pessoa, uvedl, že je velmi rád, že získal šanci pro realizaci svých vlastních projektů, kdy uvedl: „...*za což jsem velice vděčný a taky mě to posunulo dál...*“.

- **Možnost setkávat se s lidmi a sdílet se**

„...je to možnost, jak se setkávat s lidmi z různých věkových skupin a i trošku zapomenout na svoje problémy, protože tady se člověk sdílí s jinými lidmi...“.

- **Sebepoznání**

Pan David uvedl, že získal i nové sebepoznání: *„...taky jsem se dozvěděl nějaké věci o sobě...“.*

- **Znovunajít cesty k výtvarnému umění a novým technikám**

Díky ClubCafé Pessoa získal šanci znovu tvořit, kdy uvedl: *„...jako malej kluk jsem docela rád tvořil, kreslil... pak to ve mně jeden člověk trochu utlumil...“.* Pan David získal zkušenost v nových výtvarných technikách, jež spojuje s uměleckými pořady, kdy v ClubCafé Pessoa mohl navštívit například artefiletiku, kurz kreslení či rukodělné a výtvarné workshopy.

- **Místo pro odpočinek**

ClubCafé Pessoa pro pana Davida představuje místo, kam si chodí odpočinout, uvolnit se: *„...takže si sem jdu odpočinout... a... jakoby se vypnout“.*

Pan Eduard

Pan Eduard získal díky ClubCafé Pessoa následující:

- **Překonání komunikační bariéry**

„Taky... taky se dá říct, že tu svoji sociální komunikaci jsem si trochu potrénoval“. V rámci jiné tazatelské otázky Eduard uvedl, že velmi oceňuje: *„...že tady prostě přijdu a už se se mnou lidi přátelsky bavěj a to myslím, že už dokonce jako napoprvý, když jsem tu byl...“.*

- **Nové přítelé, nové kontakty**

Pan Eduard díky ClubCafé Pessoa získal několik nových přátel a seznámil se s mnohými lidmi

- **Ustupování ostychu**

„Taky bych řekl že i ten ostych už ze mě trošku jako začal spadávat“. Pan Eduard uvedl, že když navštívil ClubCafé Pessoa poprvé a podruhé, tak v rámci klubové aktivity se zapojoval *„...minimálně, ale teďka už to je, řekl bych, lepší“*, a dodal: *„...já jsem tam v podstatě seděl a koukal jsem, jak si tam holky povídají“.*

- **Šanci trávit čas s rodiči**

„Ještě... taťku se mně sem podařilo taky párkrát dotáhnout...“. Pan Eduard uvedl: *„...já ani s rodičema jako moc nemluvim prostě... nevyhledávám moc ty vz.. ty kontakty tak... Né že bysem*

se jich nějak stranil, to ne, ale prostě moc ... třeba je mně cizí si k nim třeba sednout a začít si s nima povídat. “

- **Rozšíření obzorů**

Tuto odpověď pan Eduard uvedl v rámci jiné tazatelské otázky, kdy hovořil o tom, že od jiných návštěvníků kavárny získal mnohé tipy a doporučení, čímž se začal zajímat také o jiné oblasti literárních žánrů, než kterými se zaobíral doposud.

5.2.3 TO 7: Můžete popsat své pocity a dojmy, které se u Vás objevují pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa?

Paní Anna

Z odpovědi paní Anny bylo možné identifikovat dvě oblasti a sice pocit přijetí, zájmu a dojem, jenž vede k novému nahlížení na lidi.

- **Přijetí, zájem**

Z rozhovoru vyplynulo, že informantka má pocit, že o ní má někdo zájem, že jí je věnována pozornost, že lidé kolem ní jsou velmi přátelští a „*takový bezpodmínečný přijetí se mě zdá, nebo prostě taková hmm... otevřenost těch lidí... “*

- **Nové poznání o lidech**

Z odpovědi informantky vyplynulo, že díky ClubCafé Pessoa poznala, „*...že i nevěřící lidi můžou bejt dobrý lidi a zrovna tak věřící lidi můžou bejt špatný lidi.*“

Pan Boleslav

Mezi pocity, které se u pana Boleslava objevují pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa patří:

- **Příjemná atmosféra**

Pan Boleslav uvedl: „*...výborná obsluha, zájem, úsměv Váš ale i kolegyně a všech co tady jsou... strašně příjemný prostředí tady je*“.

- **Pocit významnosti, důležitosti**

V rámci své odpovědi uvedl, že pokud jde na aktivity do jiné organizace, tak má pocit, že „*...tam je to vo těch hostech pozvaných jenom ... kdežto tady ty hosti jako by byli až druhotný a my jsme tady důležitý jo... který o tom pak mluvíme a rozvíjíme ty debaty a ten host ten je vlastně jeden z nás, kterej se taky zapojuje... “*

- **Pocit bezpečného, diskrétního prostředí**

Pan Boleslav zmínil, že v prostorách ClubCafé Pessoa zažívá to, že se tu lidé velmi otevřou „...nikdy sem neviděl, aby se ty lidi takhle otevřeli, protože sem je znal moc dobře, jako se to stalo tady...“.

- **Pocit nabuzení, seberozvoje**

Pan Boleslav uvedl, že ClubCafé Pessoa realizuje aktivity, „...takový témata... který jako člověka nabuděj a přinesou mu něco nového...“.

- **Pocit rodinného prostředí**

Pan Boleslav hovořil o tom, že zažil úplně stejnou akci v našich prostorách a prostorách jiné organizace, kde je kapacita až pro 100 lidí a uvedl, že i když tam dorazil stejný počet lidí jako do ClubCafé Pessoa, tak tady se cítil lépe: „... kdežto tady 15 lidí to je... to je nejlepší jo co je... prostě tady to funguje... takže tohle máte vymakaný, je to přednost... protože pak ty lidi se ani nebojete projevit, když to je v takový menší skupině a je to takový rodinný no...“.

- **Pocit přirozenosti**

V odpovědi na jinou tazatelskou otázku pan Boleslav uvedl, že se mu líbí, že personál ClubCafé Pessoa na něj působí velmi přirozeně a že se nesnaží být, jak sám uvedl, tzv. „nad lidma“. Zmínil, že v jiných organizacích, kde se realizují akce s možností debaty, tak pociťuje nepřirozenost: „...ale spíš mně to připadá jako když ty lidi jsou tam připravený nebo nastrčený ...“.

Paní Cecílie

Z výzkumného rozhovoru s paní Cecílií jsem identifikovala následující pocity, které prožívá při návštěvě ClubCafé Pessoa:

- **Příjemná atmosféra**

Paní Cecílie uvedla, že má velmi příjemné pocity spojené s prostředím „...vim vždycky že jsou tady ti lidé usměvaví...“.

- **Dobrá spolupráce**

„ ...vim že když jsme se třeba domluvili na nějaké možnosti prezentace, ať už z mé strany nebo zase uspořádání přednášky jakoby ve prospěch Café Pessoa, tak hmm... se dalo krásně domluvit... “.

- **Důvěra, otevřenost**

Další pocit, který paní Cecílie má pouze v prostředí ClubCafé Pessoa je, že v případě potřeby nějakého vlastního sdělení, připomínky aj., se jí líbí, že se může obrátit na někoho z personálu a říct mu to. Paní Cecílie v průběhu našeho rozhovoru uvedla svou připomínku k technice, jež se využívá při aktivitách, kdy dodala: *„... ale je to taková drobnost technická, ale je zase fajn, že to máte komu říct, když by to bylo nějaké velké prostředí, třeba v X, tak prostě tam není osobní přístup... “.*

- **Cenová dostupnost**

Cenová dostupnost je další z pocitů, které si paní Cecílie spojuje s Clubcafé Pessoa: *„ ...přijdou mi příjemné třeba i ceny... “.*

Pan David

Při návštěvách ClubCafé Pessoa pan David pociťuje:

- **Rodinné zázemí**

„...vždycky když jsem přijdu, tak mám pocit, hmm... že jsem tady jako doma... s rodinou... “.

- **Příjemnou atmosféru**

Pan David uvedl: *„...tady vládne taková pohoda, otevřenost, přátelství... “.*

Pan Eduard

U pana Eduarda se v rámci návštěv ClubCafé Pessoa objevují tyto pocity, dojmy:

- **Příjemná atmosféra**

„Tak jak bych řekl, je tady celkem taková hodně příjemná atmosféra... “ se kterou nikde jinde pan Eduard nesetkává.

- **Zájem od druhých**

Dalším jeho pocitem je, že se o něj někdo zajímá a má tendenci s ním komunikovat. „...že tady prostě přijdu a už se se mnou lidi přátelsky bavěj a to myslím, že už dokonce jako napoprvý, když jsem tu byl... tak, to mě trošku překvapilo... ale je mi to příjemný...“.

- **Pocit cesty k „normalitě“**

Díky jiné tazatelské otázce jsem identifikovala i další pocit, který se u pana Eduarda v rámci návštěv ClubCafé Pessoa objevuje a sice, že konečně našel místo, které odpovídá popisu, jenž mu doporučoval jeho lékař, čímž získává pocit, že vstoupil na cestu, jež ho začlení do společnosti a bude tak konečně naplňovat společenské normy.

5.2.4 TO 8: Zaznamenáváte u sebe něco, co se Vám díky ClubCafé Pessoa daří lépe?

Paní Anna

- **Sebevědomí a sebepřijetí**

Informantka uvedla, že „...padla ta bariéra, že nic nedokážu, že hmm... takový zoufalství nad tím, že nemám žádnéj vliv hmm... ačkoliv jsem vystudovaná, prostě mám spoustu zájmů, tak jsem se prostě cítila nevyužitá“.

- **Nový pohled na vnímání druhých**

Informantka si reflektuje, že díky ClubCafé Pessoa zjistila, že začala vnímat lidi jinak a „...že stačí jenom, aby ti lidi si sebe všímali“. Dále uvádí, že kdyby se naskytl jednou možnost, tak že bude dávat lidem příležitost a bude se „...snažit, nějak pomáhat takovým dle lidem, jako vy jste pomohli mě“.

Pan Boleslav

Přestože pan Boleslav uvedl, že je to těžká otázka, z jeho odpovědi bylo možné identifikovat následující oblast:

- **Lepší porozumění lidem**

„...tady se chovaj úplně jinak lidi, kerý člověk dobře zná jo...“ a posléze začal vyprávět o své kolegyni, kterou zná díky dvouletému studiu na Univerzitě třetího věku a o jejím otevření se a sdílení se na jedné z aktivit ClubCafé Pessoa, díky čemuž se mu podařilo zjistit, proč působí tak ustrašeně, čímž jí nyní lépe chápe: „... myslel sem si, že o ní všechno vím jo... protože sme seděli vedle sebe, navíc její přítel je můj kamarád...“, kdy uvedl, že „... teprve tady se ona otevřela a řekla, že ona ty dlety problémy má taky a mají to i v rodině jo...“, a dodal, že ho velmi překvapilo, že „... ona vystoupila, což nikdy nedělala...“.

Paní Cecílie

Z odpovědi paní Cecílie jsem identifikovala pouze jednu věc, která se jí díky ClubCafé Pessoa daří lépe a sice:

- **Navazovat větší kontakt s lidmi**

Paní Cecílie odpověděla, že se jí díky ClubCafé Pessoa daří lépe navázat větší kontakt s lidmi, což oceňuje zejména v zimním období.

Pan David

Z odpovědi pana Davida jsem identifikovala následující oblasti:

- **Schopnost navazovat vztahy s druhými**

Panu Davidovi se díky ClubCafé Pessoa daří lépe navazovat interakci s druhými lidmi, kdy v rámci rozhovoru uvedl: „...že se učím lidem víc důvěřovat, být otevřenější...“.

- **Být více tolerantní k druhým**

„...tím, jak je to tady pestré, že se tady člověk setká s různými skupinami, nebo s lidmi s různými problémy, tak pravděpodobně mě to učí i toleranci“.

Pan Eduard

V rámci odpovědi pan Eduard uvedl tři oblasti, které se mu daří lépe, avšak jednu z nich jsem zařadila pod odpovědi na tazatelskou otázku, co díky ClubCafé Pessoa získal.

- **Komunikace**

Pan Eduard řekl: „...tak určitě ta komunikace určitě ...“.

- **Pozitivní naladění**

Pan Eduard uvedl, že se mu daří lépe zvládat docházku do svého zaměstnání. „... řeknu to takhle, když mám jít třeba na noční a sem tady třeba na Čtenářskej nebo Filmovej klub, tak i pak na tu noční se mně de, zdá se o něco líp“, „... já se potom cejtim prostě jako nabitej takovou tou pozitivní energií“. Kdy doplnil, že setkávání s přáteli na něj má vliv: „... prostě to setkání s přáteli na mě udělá svoje..“.

5.3. Shrnutí výsledků VO 1 a VO2

Výzkumná zjištění přinesla odpověď na první výzkumnou otázku, a sice co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti. Stejně tak můj výzkum zjistil, jak

socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit, tedy druhou výzkumnou otázku, ke které bylo nutné znát životní příběhy informantů a informantek, k nimž dopomohla metoda čáry života a třetí krok narativní analýzy.

Výsledky výzkumu narativní analýzy mají podobu případových studií popř. vícenásobných případových studií (Řihaček, Čermák, Hytych a kol., 2013), a proto následující podkapitoly představí jednotlivé příběhy mých informantů a informantek, jež doplní mé postřehy z průběhu výzkumu.

5.3.1 Příběh paní Anny: Kudy vede cesta ke štěstí?

- Datum výzkumného rozhovoru: 10. 1. 2018
- Místo výzkumného rozhovoru: ClubCafé Pessoa

Když jsem paní Annu požádala o výzkumný rozhovor, překvapilo mě, že její reakce byla velmi vstřícná a do dvou dnů byl výzkum realizován. S odstupem času jsem si uvědomila, že to mohlo být proto, že se tak informantka cítila poctěna, že se o ni někdo zajímá a že někoho zajímají její názory, poznatky, její příběh. Díky metodě čáry života, ke které měla paní Anna k dispozici 6 různě barevných fixek, jsem zjistila, že má paní Anna smysl pro detail, neboť na svou čáru použila tři různé barvy (zelenou, červenou a modrou), a vzhledem k tomu, že svou čáru nakreslila za velmi krátký čas (50 s), odůvodňuji si to tím, že paní Anna si je vědoma toho, co podstatného ve svém životě zažila, co zažívá a co by zažít chtěla. Ačkoliv na mě často paní Anna působí uzavřeně a nervózně, v rámci rozhovoru jsem z ní cítila odhodlání, velkou snahu odpovědět mi co nejlépe, kdy promýšlela svou odpověď, což dávala najevo hlasitým nádechem, a snažila se o srozumitelnost za pomoci popisování, vysvětlování a odůvodňování. Rozhovor disponoval otevřeností a upřímností, kdy první krok narativní analýzy ukázal, že v rozhovoru převažovala fabule nad syžetem. Domnívám se, že paní Anna skrze své vyprávění volala o pochopení, uznání, ale také vyjadřovala touhu po najetí cesty k naplnění láskou a poděkování za to, že jí dalo ClubCafé Pessoa šanci.

Linii životního příběhu paní Anny započalo její početí, které nebylo plánované a její narození považuje za zázrak, neboť tehdy nebylo samozřejmé, že jí bude dána možnost žít na tomto světě. Své dětství hodnotí jako naplněné, ačkoliv žila v nefungující rodině. Následovalo studium, v rámci kterého se objevily deprese a přišel pád na úplné dno. Ze dna paní Anně pomohla cesta ke křesťanství a první vztah s partnerem, kdy toto období představovalo vrchol jejího štěstí, spokojenosti a naplnění jejího života. Následoval opětovný pád, jenž je spojen

s rozchodem s partnerem, kdy reflektuje, že od té doby se velmi změnila celá její osobnost. Nastal postupný odraz ode dna, ke kterému jí pomohlo bydlení u rodičů a následná koupě vlastního bytu. Tento odraz se však zarazil a paní Anna v současné době doufá, že najde cestu na vrchol. „*Čekám na ten nějaký bod, kterej by mohl možná nastat... hezkej.. tak prostě teďka ta křivka pořád jede několik let v rovině*“.

Pro paní Annu byl klíčový první kontakt s ClubCafé Pessoa, jenž na ní působil pro ní nezvykle přátelsky, také jí překvapilo, že dokázala překonat svůj strach z neznáma, jenž představuje jednu z jejích bariér, které ji omezují navštěvovat společenské a kulturní aktivity. Paní Annu vede k návštěvám ClubCafé Pessoa její touha po novém poznání, touha využít svůj volný čas, kterého má dostatek, v klidném prostředí, možnost vlastní realizace, ke které ale potřebuje něčí podporu, pomoc a povzbuzení. Pro paní Annu je v jejím životě klíčová její křesťanská víra, která jí neustále naplňuje, ale k úplnému naplnění a spokojenosti by přispěla i hezká budoucnost, jež spojuje s životním partnerem.

Paní Anna díky ClubCafé Pessoa získala něčí pozornost a podporu, začala trávit svůj čas smysluplněji, překonala svůj strach z neznáma a získala pocit, že něčeho dosáhla.

Mezi pocity spojené pouze s návštěvami ClubCafé Pessoa identifikovala pocit přijetí, zájem a pocit, že i nevěřící lidé mohou být dobří lidé. Paní Anna hodnotí, že zásluhou ClubCafé Pessoa již nemá pocit, že nic nedokáže, že se cítí být využitá a že může působit na druhé lidi. Za přínos považuje také to, že si uvědomila, jak je důležité si všimnout druhých lidí a dávat jim příležitost, tak jako ji dostala ona sama.

Díky čtvrtému kroku narativní analýzy bylo možné určit žánrovou konfiguraci celého vyprávění a sice, že životní příběh paní Anny spadá do žánru romance. Informantka stabilizovala svůj život a tím dosáhla úspěchu. Cestu k úspěchu a ke štěstí přičítá sama sobě, neboť si sama našla cestu k Bohu a byla schopná si našetřit peníze, za který si koupila svůj vlastní byt. Informantka v sobě nosí naději, že ji potká ještě něco významného co bude hezké a životní filozofie informantky směřuje k idealismu, kdy Bůh pro ní znamená všechno.

5.3.2 Příběh pana Boleslava: Aktivní až do úplného konce

- Datum výzkumného rozhovoru: 9. 3. 2018
- Místo výzkumného rozhovoru: ClubCafé Pessoa

Pan Boleslav mi poskytl výzkumný rozhovor 10. den od jeho oslovení. Vzhledem k tomu, že je pan Boleslav velmi společenský, předpokládala jsem, že mi výzkumný rozhovor poskytne.

Před zahájením rozhovoru se mi pan Boleslav omluvil, kdyby byl místy nesrozumitelný, či pokud by svou komunikaci přerušoval, neboť je nachlazený. Ačkoliv pana Boleslava považuji za velmi dobrého řečníka, který se v rámci aktivit velmi rád zapojuje do diskuse a sdílí své poznatky, dojmy, názory aj., při zahájení rozhovoru šel slyšet jeho zrychlený dech, který ovlivňoval jeho komunikaci. Tento stav v průběhu pomalu vyprchal. Čáru života kreslil pan Boleslav 15s a pojal jí skrze matematické vyjádření osy x a y ke které využil z šesti různých barevných fixek pouze modrou barvu, jak uvedl, jeho oblíbenou barvu. V rámci výzkumného rozhovoru bylo pro pana Boleslava typické, že často odbíhal od tématu a že odpověď na tazatelskou otázku rozvíjel mnohem více než samotné volné vyprávění, které bylo velmi strohé. Narativní analýza ukázala, že v rámci výzkumného rozhovoru převažovala fabule. Na základě celého vyprávění pana Boleslava jsem vycítila, že navštěvuje ClubCafé Pessoa, protože se nachází v životní etapě, kterou si chce co nejvíce zpříjemnit a efektivně využít, k čemuž mu napomáhají právě návštěvy na komunitních aktivitách.

Životní příběh pana Boleslava začíná narozením při kterém bylo zjištěné tělesné postižení. Pan Boleslav ve svém dětství prodělal několik operací, ale poslední operaci, která slibovala značné zlepšení již nepodstoupil, jelikož zemřel jeho ošetřující lékař a rodiče již neměli sílu hledat někoho dalšího. Pan Boleslav se proto celý život vyrovnával se svým handicapem, který ho velmi omezoval. Díky učitelí, který se mu věnoval v době průběhu tělesné výchovy jeho spolužáků, se pan Boleslav učil organizování různých aktivit, což ho posléze doprovázelo celý jeho život. Za nejdůležitější období ve svém životě považuje období dospívání, jelikož se v něm člověk nejvíce rozvíjí a rozhoduje se o svém životě, kdy se on sám rozhodl jít po dráze svého dědečka a tatínka a započal studium pedagogiky. Počátek studia pro něj byl těžký, protože se setkával s lidmi, kteří si neuměli představit, jak on chce jednou učit, když má tělesné postižení. Je možné že i právě tyto negativní narážky pana Boleslava posouvaly dál, kdy si šel za svým cílem, což se mu vyplatilo, neboť z jeho slov šlo slyšet, že ho pedagogická práce velmi naplňovala a přinesla i spoustu pozitivní zpětné vazby, kterou doposud pan Boleslav získává od svých žáků. Pan Boleslav působil dokonce i jako ředitel školy, avšak v mladém věku, což hodnotí jakožto velkou nevýhodu, jelikož byl nejmladším z celého učitelského sboru. Z tohoto důvodu vstoupil do strany neboť chtěl získat alespoň nějakou výhodu, kterou chtěl využít pro získávání zdrojů na rozvoj školy. Jeho působení na pozici ředitele skončilo s příchodem revoluce, kdy byl nucen odejít. Následovalo období které blíže nepopisuje, ale zmínil, že se velmi přetěžoval, což mělo neblahé zdravotní dopady, kdy prodělal infarkt. Pan Boleslav svůj odchod z ředitelské pozice nehodnotí nikterak negativně, neboť se mohl posléze vrátit zpátky

na pozici učitele a to na školu, kde působila i jeho manželka, kde společně učili 11 let, což popisuje jako nejlepší roky života. Následovalo předdůchodové období, ve kterém se pan Boleslav opět přetěžoval čímž si přivodil druhý infarkt, po kterém si uvědomil, že již nastal čas, kdy musí polevit a vypustit některé aktivity, kdy se věnoval pouze tomu, co pro něj bylo smysluplné a považoval to za podstatné. Pan Boleslav toto období považuje za velmi důležité, kdy uvedl, že dle jeho způsobu si může člověk prodloužit svůj život. Poslední jeho životní etapou je období přípravy na konec života, v rámci kterého pociťuje velké zhoršení jeho zdravotního stavu. Na základě jeho vyprávění vyplynulo na povrch, že pan Boleslav se v této etapě nachází, kdy předvídá, že už ho čeká poslední rok života.

Pan Boleslav by byl ve svém životě více spokojený, naplněný, kdyby neměl již od dětství tělesné postižení, a pokud by se mu jeho zdravotní stav stále nezhoršoval, což na sobě pociťuje zejména v posledních pěti letech. K větší spokojenosti by přispělo i to, kdyby býval před několika lety nevstoupil do strany, což učinil kvůli tomu, aby měl jakožto velmi mladý ředitel školy nějakou výhodu a mohl tak získávat co největší benefity na rozvoj školy, kdy však uvedl, že se za plno stranických věcí a za posluhování vždy styděl a stydí dodnes.

Pan Boleslav navštívil ClubCafé Pessoa na základě své potřeby najít organizaci, která realizuje aktivity pro veřejnost a která bude v centru města Hradce Králové a bude dobře dostupná. Panu Boleslavovi se velmi zamlouvá nabídka aktivit ClubCafé Pessoa, kdy uvedl, že nikdy neměl pocit, že by nějaká aktivita byla špatná či by ho zklamala, naopak uvedl, že mnohé mu hodně daly a proto nabídku aktivit hodnotí jakožto největší přednost této komunitní kavárny. Dalšími důvody, proč navštěvuje ClubCafé Pessoa jsou, že se tu setkává s lidmi, které aktivity opravdu zajímají a nejdou sem jenom „zabít svůj čas“, kdy uvedl, že mu i vyhovuje průběh a organizovanost aktivit. Důvodem je i to, že se tu schází různodí lidé v malém počtu a v malém prostředí. Posledním důvodem je, že v navštěvování ho podporuje jeho manželka, která ho i na některé aktivity sama doprovází a získávají tak společné téma.

Pan Boleslav díky ClubCafé Pessoa získal možnost setkávat se na aktivitách neustále s novými lidmi ale také možnost setkávat se s lidmi různých věkových kategorií, kdy nejvíce oceňuje možnost setkávat se s lidmi mladšího věku.

Při návštěvě ClubCafé Pessoa má velmi příjemné pocity díky atmosféře, která v ClubCafé Pessoa panuje a kterou zde, dle jeho slov, vytváří zejména personál disponující zájmem, úsměvem a výbornou obsluhou a dodal, že z personálu pociťuje velkou přirozenost. Prostředí celé komunitní kavárny na něj působí velmi rodinně a malé prostory pro malý počet lidí hodnotí

za přednost díky které se lidé nebojí projevit. Na aktivitách má pocit, že všichni účastníci jsou si rovni, nikdo není upřednostňován, všichni jsou důležití. V průběhu aktivit cítí určité nabuzení a pocit seberozvoje, kdy uvedl, že je to zejména tím, že jsou témata na aktivitách velmi aktuální a že mu přinášejí něco nového. Také v ClubCafé Pessoa pociťuje diskrétnost a bezpečnost, díky které se mnozí lidé otevřou a sdílí své velmi osobní věci.

Bariéry, které pana Boleslava omezují v navštěvování společenského a kulturního života patří jeho zhoršující se zdravotní stav ale také silná potřeba kvalitních akcí, v rámci kterých má možnost aktivity, z čehož plyne, že akce, jež jsou realizované pro pasivní účastníky, jsou pro pana Boleslava bariérou.

Z odpovědi pana Boleslava na otázku co se mu daří díky ClubCafé Pessoa lépe vyvstala jedna odpověď a sice, že se mu daří lépe porozumět lidem, které dlouhodobě zná, a to z toho důvodu, že se v prostorách ClubCafé Pessoa se velmi otevřou, čímž pan Boleslav zjišťuje nové okolnosti z jejich životů a spojuje si to pak do souvislostí s jejich projevy.

Životní příběh pana Boleslava spadá do žánrové konfigurace komedie, kdy svůj život hodnotí tak, že v něm dosáhl úspěchu, dělal co ho naplňovalo a to i přes svůj osud, kdy se celý život potýkal s vyrovnáním se se svým tělesným postižením, které ho omezovalo a se kterým se však nakonec smířil a našel si takové aktivity, které mu to mohly kompenzovat. Tyto aktivity však mohl realizovat díky velkému zázemí od své manželky a rodiny, kdy si uvědomuje, jaké měl štěstí, že za ním vždy stáli, pomáhali mu a podporovali ho. Životní filozofie pana Boleslava se vyznačuje pragmatismem, neboť v rámci svého vyprávění uvedl, že mnohé co dělal ať už jako jakožto pedagog či člen nějaké organizace, sdružení aj. , tak vše dělal pro prospěch, užitek, což potvrzuje i jeho životní krédo a sice, že je důležité myslet vždy vlastní hlavou a neřídit se nějakými poučkami a axiomy.

5.3.3 Příběh paní Cecílie: Můj životní odkaz

- Datum výzkumného rozhovoru: 16. 2. 2018
- Místo výzkumného rozhovoru: ClubCafé Pessoa

Paní Cecílii jsem požádala o výzkumný rozhovor v pondělí a již pátek se rozhovor uskutečnil, což mě velmi překvapilo neboť jsem o ní věděla, že je velmi pracovně vytížená a proto se u ní stává, že některé aktivity ClubCafé Pessoa nestíhá, což se však výzkumným rozhovorem vysvětlilo, neboť se zmínila o tom, že změnila své zaměstnání. U paní Cecílie tedy hrozilo, že mi výzkumný rozhovor nebude moci poskytnout. Paní Cecílie působila při zahájení výzkumného rozhovoru odhodlaně. Svou čáru života kreslila paní Cecílie 8s, kdy z šesti

různých barev použila pouze červenou. Po vyzvání, aby mi o svém životě paní Cecílie povyprávěla, hned při zahájení, uvedla, že uvede technické údaje, čímž jsem vyrozuměla, že mi nebude chtít poskytnout podrobnější informace, což se bohužel i naplnilo. V průběhu rozhovoru působila místy napjatě a napětí plně opadlo až když byl konec rozhovoru a já vypnula svůj diktafon na mobilním telefonu, kdy mi paní Cecílie řekla, abych určitě někam vyjela do zahraničí, ať už studovat nebo pracovat, jelikož to ona pokládá za velkou zkušenost a příležitost, kterou ona v mém věku bohužel neměla: „*Já jsem vlastně až do třiceti seděla doma na zadku a až pak jsem měla možnost cestovat*“. Přestože výzkumný rozhovor nedopadl dle mých představ, domnívám se, že mi přinesl alespoň obecnější pohled na její život a roli, jakou v něm zastává socio-kulturní animace. Ve výzumném rozhovoru převažovala fabule. Přemýšlela jsem, čím to mohlo být dané, a mé úvahy směřují k tomu, že paní Cecílie nepatří mezi návštěvníky – uživatele služby, kteří jsou sociálně vyloučeni či ohroženi sociálním vyloučením, ale že je spíše v kategorii komunitní dobrovolník, který se do ClubCafé Pessoa chodí vzdělávat a posléze má i zájem vzdělávat druhé a být prospěšný.

Životní příběh paní Cecílie začal jejím narozením v Hradci Králové se kterým se vždy snažila udržovat kontakt, čímž jí vznikla velká vazba. Vyprávění o svém dětství a mládí se zdržela, ale zajímavé bylo, že po vypnutí diktafonu uvedla informaci o tom, že v mládí neměla možnost cestovat a šlo z ní cítit, že ji to velmi tíží. Tyto skutečnosti si však posléze začala nejspíše kompenzovat, když odjela na 2,5 roku do zahraničí pracovat a dodnes je cestování jejím velkým zájmem. O své rodině uvedla, že v neshledává nic zajímavého a víc o ní nemluvila. Paní Cecílie uvedla, že si své vzdělání doplnila až v dospělosti a hovořila také o svém zaměstnání, ve kterém setrvala 8 let, kdy se jí nedávno podařilo tutu práci vyměnit, čímž získala novou životní energii. V současné době má dostatek volného času, kdy ho vyplňuje zejména aktivitami, které jí mohou přinést nové poznání, úspěch, vzdělání, kontakt aj., ale také přemýšlí nad tím, zda by se se svým přítelem, jenž neustále cestuje odstěhovala do zahraničí, ale také nad svým životním odkazem, jenž jednou dodá jejímu životu pocit smysluplnosti.

Život paní Cecílie by byl více spokojený, pokud by dosáhla hlubokého poznání, jenž uvedla v souvislosti s interakcemi se svými přáteli ale i celým světem. Ráda by také po sobě jednou zanechala nějaký životní odkaz, díky kterému by získala pocit naplnění, smysluplnosti, a hovořila také o založení vlastní rodiny.

Paní Cecílie navštívila ClubCafé Pessoa na základě jejího velkého zájmu v cestování, kdy jí mezi komunitními aktivitami zaujaly právě cestopisné přednášky, u kterých velmi oceňuje

jejich formu spojenou s prožitkem. K návštěvám paní Cecílie vede také pestrost aktivit a příjemné prostředí, jenž nabízí osobní přístup.

Paní Cecílie díky ClubCafé Pessoa získala nové poznatky spojené zejména s cestopisnými přednáškami, díky realizaci vlastní přednášky získala podnět k nastudování si nových informací o kulturním zázemí prezentované země, čímž si rozšířila obzory. Dalším přínosem pro ni je, že se seznámila a poznala mnoho nových lidí, či že získala další dostupnou možnost, kde může navštěvovat aktivity, a poslední věcí je, že má mnohé informace o Portugalsku, kdy hovořila o tom, že jí je přínosem, že ví kam své známé může odkazovat pro informace o této zemi.

Mezi pocity, které má paní Cecílie pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa patří pocity spojené s příjemnou atmosférou vyznačující se zejména úsměvem, také má pocit, že se jí dobře spolupracuje s personálem, ke kterému má důvěru a ví, že k němu může být otevřená, upřímná a poslední svůj pocit spojuje s cenovou dostupností, kdy uvedla že jsou jí příjemné ceny a já se domnívám, že u ní může vznikat pozitivní pocit, že zbytečně neutráčí.

Mezi první bariéru, jež jí brání v navštěvování společenského a kulturního života, považuje nešťastnou načasovanost zajímavých aktivit, které mnohdy probíhají současně, a proto se jich nemůže účastnit, což jí velmi mrzí, neboť další bariérou pro ni je nedostatek zajímavých aktivit.

Bariéru shledává také ve vysokém zpoplatnění aktivit, které má neověřené a má je navštívit poprvé. Ve svém vyprávění uvedla, že už nechce opakovat situaci, kdy zaplatila vstupné za aktivitu, jež vyhodnotila za ztrátu času, aktivity ale také právě i peněz.

Z odpovědi paní Cecílie, co se jí daří díky ClubCafé Pessoa, vyvstalo pouze jedno a sice, že se jí daří lépe navazovat větší kontakt s lidmi a to zejména v zimním období.

Životní příběh paní Cecílie spadá do žánrové konfigurace romance, neboť sama díky sobě dosáhla úspěchu a naplnění svých potřeb, kdy ačkoliv jí nebylo umožněno v mládí cestovat do zahraničí, dodělala si školu a posléze vycestovala na 2,5 roku do zahraničí pracovat. Také se zmínila, že po 8 letech si našla nové zaměstnání, kdy uvedla: „... *ted'ka mám tak jako trošku novou energii v životě*“. Paní Cecílie doufá, že nesetrvá stále na jednom místě a proto se chce neustále vzdělávat, získávat nové podněty, interakce ale také uvedla, že by ráda po sobě zanechala nějaký odkaz, díky kterému by získala uznání a pocit naplnění. Naději lze u ní shledat také v tom, že uvedla, že by se ráda dopracovala k tomu, aby založila svou vlastní rodinu. Životní filozofie paní Cecílie směřuje k idealismusu, kdy její život netouží po materiálu ale po pokoře, uznání, blízkosti, kontaktu a poznání.

5.3.4 Příběh pana Davida: Už chci další životní etapu

- Datum výzkumného rozhovoru: 9. 2. 2018
- Místo výzkumného rozhovoru: ClubCafé Pessoa

Pana Davida jsem požádala o výzkumný rozhovor, který byl realizován do týdne. Vzhledem k tomu, že je pravidelným návštěvníkem ClubCafé Pessoa, jsem s ním velmi často v kontaktu a již předem jsem předpokládala, že pro něj nebude problém mi výzkumný rozhovor poskytnout. Pan David mi před započítím rozhovoru sdělil, že se jedná o jeho první poskytnutí rozhovoru a že je to pro něj výzva, kdy z něj šla cítit velká odhodlanost. Na začátku rozhovoru z něj byla cítit velká nervozita, která však v průběhu kreslení vyprchala. Svou čáru života kreslil pan David 25 min 20 s, kdy ke ztvárnění použil všech šest barevných fixek, které měl k dispozici, avšak převládala zelená a červená barva. Svou cestu života pan David doplňoval drobnými malůvkami, které měly dle jeho slov pouze symbolický význam, ale také nápisy, letopočty a životními moty. Při malování si pan David broukal, vzdychal, a měl spoustu komentářů, jedním z nich bylo: *„Ted’ si tak říkám, jak to kreslím, že je to taková ta zidealizovaná situace... tak by to asi chtěli všichni“*. Ačkoliv měl pan David informaci, že máme na rozhovor dostatek času, a i sám uvedl, že nikam nespěchá, měl tendenci kreslit velmi rychle a ke konci uvedl: *„No.. je to spíš symbolicky.. je to kreslený docela hekticky... asi bych to zvládl líp...“*. Výzkumný rozhovor s panem Davidem disponoval převahou fabule nad syžetem. V kontextu celého vyprávění si tento jev odůvodňuji tím, že je pan David ve svém současném životě stále na jednom místě, kdy chce vstoupit do další životní etapy, což mu znesnadňuje velký tlak se strany plynoucího času. Skrze vyprávění pana Davida jsem vycítila, že ClubCafé Pessoa pro něj představuje jednu z cest, která může dopomoci k jeho další životní etapě.

Životní příběh pana Davida započal narozením velmi mladým rodičům, jejichž manželství se rozpadlo, když bylo panu Davidovi šest let. Od této doby žil s otcem, který si našel partnerku, ke které si musel pan David hledat cestu. Pan David se dlouho potýkal s hledáním sebe samého, což mělo spojitost s rozpadem rodiny, kdy postrádal zázemí a stabilitu. Rodinné zázemí si začal kompenzovat u přátel, jež považuje za svou druhou rodinu. Dětství pan David považuje za velmi krátkou životní etapu, neboť uvedl, že u něj začala puberta velmi předčasně. V pubertě měl problém zařadit se do kolektivu, což spojuje s tím, že byl velmi chytré dítě. V této době se potýkal s šikanou ale také s problémy jiného rázu, o kterých pan David nechtěl hovořit. Situace se pro pana Davida zlepšila v okamžiku, kdy začal studovat neboť v té době se postavil na vlastní nohy a odstěhoval se od otce. V průběhu studia začal pomalu vklouzávat do pracovního

procesu, což nyní hodnotí velmi kladně, neboť to přispělo k jeho nynější kariéře, jež ho naplňuje, což ale jeho rodina nechápe.

Pan David by byl ve svém životě více spokojený, pokud by našel životní partneru a založil by s ní rodinu, ke spokojenosti by přispělo také to, kdyby jeho přátelé, ale také matka a její rodiče našli pochopení pro jeho práci a pracovní styl života, který ho naplňuje.

Pan David navštívil ClubCafé Pessoa díky svému kamarádovi, který ho pozval na cestopisnou přednášku, jež ho velmi zajímají, neboť rád cestuje a věnuje se i několika jazykům. K návštěvám pana Davida vede také touha odreagovat, odpočinout si, potřeba seberealizace, ale také touha setkávat se s novými lidmi.

Pan David díky ClubCafé Pessoa získal několik nových přátel, prostor, ve kterém se může rozvíjet, setkávat se s lidmi, prostor, kde se může s někým sdílet, našel místo, kam si může chodit odpočinout a uvolnit se, opětovně se navrátil k výtvarnému umění a dosáhl i nového sebepoznání.

Při návštěvě ClubCafé Pessoa má pocit, jako kdyby byl doma s rodinou, z čehož plyne, že si návštěvami může kompenzovat právě rodinné zázemí, jež postrádal a nejspíše i postrádá doposud. Cítí zde pohodu, přátelskost a otevřenost.

Mezi bariéry, jež pana Davida omezují ve společenském a kulturním životě patří zejména jeho pracovní vytížení, které však nezasahuje do večerních programů a proto je může navštěvovat. Omezení, jež má spojitost s pracovním vytížením, je jeho potřeba odpočinku o víkendu, kdy potřebuje úplně vypnout, což může znamenat bariéru, neboť mnoho akcí probíhá právě o víkendu.

Panu Davidovi se díky ClubCafé Pessoa daří lépe navazovat vztahy s druhými lidmi, kdy se jim snaží více důvěřovat a být k nim otevřenější. Je možné, že to může mít souvislost s tím, že si pan David chodí „trénovat“ navazovat vztahy, díky čemuž se mu posléze podaří lépe najít životní partnerku, neboť v rozhovoru uvedl, že si je vědom, toho, že má s navazováním vztahů s opačným pohlavím problém. Větší tolerance k druhým patří mezi další schopnost, jež pan David považuje za zásluhu ClubCafé Pessoa.

Životní příběh pana Davida spadá do žánrové konfigurace romance, kdy pan David se sám vypořádá s tím, že žil v rozvrácené rodině, jež neplnila všechny funkce, a proto si našel „druhou rodinu“ v podobě svých přátel, kdy sám uvedl, že jeho oblíbené motto je, že „*přátelé jsou rodina, které si vybíráme sami*“. Díky sobě samému má dobrou kariéru, kdy dělá práci,

kteřá ho baví a naplňuje ho. Pan David ve svém volném vyprávění uvedl, že k jeho spokojenosti už chybí jen partnerka, se kterou založí rodinu a věří, že se mu jeho přání naplní, sám uvádí moto „*kde je vůle, najde se i cesta*“. Životní filozofie informanta se vyznačuje idealismem, kdy své štěstí vidí ve spokojeném soužití, kdy mu nezáleží na materiálu, kdy uvedl: „...*kde budeme bydlet, je mi víceméně jedno, hlavně když budeme spolu, bude nám dobře a bude tam ta stabilita a to zázemí*“.

5.3.5 Příběh pana Eduarda: Už nechci vybočovat ze společenských norem!

- Datum výzkumného rozhovoru: 5. 3. 2018
- Místo výzkumného rozhovoru: ClubCafé Pessoa

Pan Eduard mi výzkumný rozhovor poskytl do týdne od odeslání žádosti. Vzhledem k tomu, že navštěvuje aktivity, při kterých jsou přítomné zejména mé kolegyně, čímž mám tedy s panem Eduardem méně častý kontakt, obávala jsem se, že mou prosbu odmítne. Z pana Eduarda šly cítit před zahájením rozhovoru nervozita a strach, které z něj průběhu rozhovoru, jak mi i sám po ukončení nahrávání potvrdil, opadly. Bylo zajímavé, že svou čáru života namaloval až na podruhé, neboť s prvotním vyjádřením nebyl spokojen. Prvotní pojetí svého života kreslil 30s. na spodní třetinu papíru, a přestože mu byl nabídnut nový papír, svou druhou čáru namaloval na tentýž papír a to na horní část papíru, kdy maloval celkem 1min 50s. Ke ztvárnění použil z šesti různých fixek pouze černou. Ve výzkumném rozhovoru pana Eduarda převažovala obsahová stránka, tedy fabule. Vzhledem k tomu, že se v průběhu rozhovoru několikrát odkazoval na svého psychologa a jeho doporučení, vzbuzuje ve mne dojem, že ClubCafé Pessoa navštěvuje vždy se skrytou vnitřní touhou přiblížit se čím dál tím více cestě, na které se bude cítit, že nevybočuje z norem.

Životní příběh pana Eduarda začíná jeho narozením, ze kterého si nic nepamatuje a které pojímá jakožto období, v rámci kterého získával co nejvíce zkušeností a síly, kterou využije v období následujícím. a sice obdobím, které označil za období dětství společně se studiem. Období studia a dětství pojímá za nejlepší období svého života, neboť uvedl, že měl rodiče, kdy první mou myšlenkou bylo, že mu nejspíše rodiče umřeli, avšak posléze uvedl, že se chce od nich nyní odstěhovat. Ve spojitosti s následujícími informacemi se domnívám, že pan Eduard ztratil vztah se svými rodiči, který s nimi míval. K nejlepšímu období jeho života přispělo také to, že nemusel nic řešit a měl zázemí, kdy uvedl, že zázemí vnímá jako situaci, kdy nemusí nic řešit: „...*nemusel jsem třeba jako řešit věci jako vlastní bydlení, pojištění hmm a podobně.*“ Kdy

uvedl, že „...*vlastně právě teďka zjišťuju co všechno to jako odnáší*. Následovalo jeho nejhorší životní období, kdy byl rok nezaměstnaný a vzhledem k jeho psychické poruše, jak sám uvedl, kdy nechodil vůbec mezi lidi jelikož měl problém navazovat vztahy a komunikaci s lidmi, žil v této době v izolaci, kdy svůj čas trávil pouze hraním PC her, aby tím umožil nudu. Následovalo první zaměstnání, které trvalo velmi krátkou dobu, neboť v něm nebyl pan Eduard spokojen a proto také sám odešel. Posléze našel své druhé zaměstnání, ve kterém působí doposud již pět a půl let a ve kterém je víceméně spokojený. Vzhledem k tomu, že získával v zaměstnání zpětnou vazbu od svých kolegů a zaměstnavatele ohledně překračování pracovních norem, rozhodl se, že na sobě zapracuje a trochu poleví. Pan Eduard uvedl, že mu jeho psycholog vysvětlil, proč se snaží v zaměstnání, jak on sám říká „trhat normy“, což bylo proto, aby získal uznání od vedení, které ve svém životě postrádá. Pan Eduard si nejspíše, i díky spolupráci se svým lékařem, začíná pomalu uvědomovat své potřeby a proto dává na radu svého lékaře a hledá si aktivity, kde se bude moci pravidelně setkávat s lidmi, kteří budou mít stejné zájmy jako on a bude tak pracovat i na tom, aby se začlenil do společnosti, kdy v současné době reflektuje, že se mu to snaží pomalu naplňovat.

Ke spokojenosti by mu přispělo, kdyby se dokázal odstěhovat od rodičů a postavil by se tak na vlastní nohy. Také by se rád intenzivněji setkával s lidmi se kterými si může povídat a poslední, co by přispělo dle jeho slov k jeho naplnění spokojenosti je zmírnění pracovních povinností v jeho zaměstnání ale také větší pochopení od jeho kolegů a zaměstnavatele.

Eduard navštívil ClubCafé Pessoa ve spojitosti s doporučením jeho psychologa, jenž mu doporučil, aby si našel aktivity, které umožňují pravidelné setkávání a které budou zároveň založené na zájmech pana Eduarda, čímž se mu bude lépe zvládat navazování vztahů a komunikace s lidmi a začlení se tak do společnosti. Pravidelným návštěvníkem se stal proto, že mu vyhovuje nabídka komunitních aktivit, příjemné prostředí ale také proto, aby mohl získat uznání, které ve svém životě postrádá.

Díky ClubCafé Pessoa získal nové přátele a kontakty, překonal svojí komunikační bariéru, neboť získal možnost trénovat si komunikaci a proto se již nyní zapojuje do diskusí. Získal také možnost prostoru, díky kterému se pomalu zbavuje svého ostychu, ale také šanci trávit čas se svými rodiči, kdy uvedl, že se mu podařilo přesvědčit svého otce, aby společně s ním navštívil aktivity ClubCafé Pessoa, čímž může s rodiči navázat komunikaci. Poslední věcí, kterou získal je rozšíření obzorů, kdy díky novým přátelům získává spoustu tipů a doporučení v oblasti literárních žánrů o které se začal nyní zajímat.

Při návštěvách ClubCafé Pessoa pan Eduard pocítuje velmi příjemnou atmosféru, kterou nikde jinde nezažil. Cítí, že o něj lidé projevují zájem a chtějí s ním komunikovat, což ho při první návštěvě velmi překvapilo. Pocit, který z jeho vyprávění vyplynul je také to, že již našel místo a aktivity, které odpovídají doporučení jeho psychologa a proto cítí, že našel cestu, která ho začlení do společnosti, bude naplňovat jeho potřeby ale také společenské normy.

Za bariéry, které ho omezují v navštěvování společenského a kulturního života považuje jeho zaměstnání na třísměnný provoz ale také jeho psychiku spojenou se strachem z neznáma. Na základě celého výzkumného rozhovoru se domnívám, že pan Eduard pracuje se svým lékařem na zmírnění sociální fobie.

Pan Eduard uvedl, že se mu díky návštěvám ClubCafé Pessoa daří lépe komunikovat ale také docházet do zaměstnání neboť zde získává pozitivní energii.

Životní příběh pana Eduarda spadá do žánrové konfigurace romance, kdy svůj život nyní pojímá tak, že dosáhl úspěchu tím, že si našel jiné zaměstnání, ve kterém je již několik let a je v něm víceméně spokojený. Úspěch vidí i v tom, že se mu konečně daří stýkat se pravidelně s lidmi a sám u sebe vidí velké pokroky v navazování vztahů a komunikaci, ale také to, že se mu podařilo zmírnit jeho pracovní nasazení, které se vymykalo normám. Eduard v sobě nosí naději, že se plně začlení do společnosti a bude se tak cítit „normálně“ a že se mu podaří odstěhovat se od rodičů a postaví se tak sám na vlastní nohy. Životní filozofie Eduarda směřuje k idealismu, kdy jeho potřebou je zejména lidský kontakt a uznání.

Závěr a diskuse

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo zjistit, jaké dopady má socio-kulturní animace na život jedince v komunitě. K naplnění cíle jsem zvolila kvalitativní výzkumnou strategii s metodou čáry života a narativních rozhovorů. Posléze následovalo zpracování s pomocí narativní analýzy, jež umožnila shrnutí výsledků v podobě případových studií.

K naplnění cíle diplomové práce jsem si zvolila dvě výzkumné otázky. První výzkumnou otázkou jsem zjišťovala, co motivuje návštěvníky socio-kulturních aktivit k pravidelné účasti. K jejímu naplnění mi pomohla metoda čáry života a tazatelské otázky zaměřené na popis životního světa jedince a jeho potřeby.

Dotazovaní informanti a informantky navštěvují ClubCafé Pessoa zejména kvůli příjemnému prostředí, vyhovující nabídce aktivit, možnosti seberealizovat se, dobré dostupnosti či prostoru, kde si naplňují svůj zájem. Dalšími důvody jsou: mnoho nevyužitého času, sdílení prostoru s aktivními lidmi, malá různorodá skupina lidí, vyhovující průběh aktivit, nová forma aktivit spojená s prožitkem, podpora od manželky, doporučení od psychologa, potřeba získávat uznání, možnost odreagování se a opakované setkávání s lidmi.

Výzkumné šetření přineslo zjištění charakteristik životů dotazovaných informantů a informantek, kterými jsou: touha po uznání, víra v Boha, aktivita a participace na aktivitách, podporování druhých, celoživotní vzdělávání druhých, obklopování se lidmi, vlastní neovlivněné myšlení, rodinné zázemí, cestování, pokora, úbytek zdraví, nejistota v budoucí zázemí, dostatek času, životní proměna a její uvědomění, upřímnost, touha vzdělávat se v kolektivu, hledání své identity, dopady předčasného dospívání, problém navázat partnerský vztah, plánování, nerozhodnost, impulzivita, pečlivost a samotářství.

Z otázky, co by přispělo dotazovaným informantům a informantkám k většímu životnímu naplnění bylo zjištěno, že je to hezká budoucnost spojená s životním partnerem, touha po získání pochopení od druhých ve spojitosti s pracovním stylem, prohlubování víry v Boha, lepší zdravotní stav, možnost vrátit se do minulosti, hluboké poznání interakcí vůči světu a přátelům, vytvoření nějakého životního odkazu, založení vlastní rodiny, postavení se na vlastní nohy, větší kontakt s lidmi a lepší zaměstnání.

Mezi bariéry, které brání mým informantům a informantkám v navštěvování společenského a kulturního života patří velmi hlučné společenské akce, strach z neznáma, potřeba podpory a povzbuzení při organizování vlastních aktivit, zhoršující se zdravotní stav, nedostatek kvalitních akcí na kterých je možná vlastní aktivita, špatné načasování aktivit, vysoké vstupné

na neověřených a neznámých aktivitách, nedostatečná nabídka vyhovujících společenských a kulturních aktivit, pracovní vytížení, potřeba víkendového odpočinku, zaměstnání na směny, psychika a strach.

Díky výše uvedeným výzkumným zjištěním považuji VO 1 za naplněnou.

Druhou výzkumnou otázkou jsem zjišťovala, jak socio-kulturní animace působí na změnu sociální situace pravidelných návštěvníků aktivit, k jejíž naplnění posloužila metoda čáry života a tazatelské otázky orientované na změnu, která u jedince nastala díky socio-kulturní animaci.

Ke zjištění toho, jak dotazovaní informanti a informantky žili předtím, než začali navštěvovat komunitní kavárnu ClubCafé Pessoa, mi posloužila metoda čáry života, díky které se tři dotazovaní informanti velmi rozmluvili o svém životě, a druhý krok narativní analýzy. S pomocí dotazovací fáze narativního rozhovoru jsem však i u zbylých informantů získala několik informací o jejich životě, a proto bylo možné získat představu o životě všech mých informantů a informantek, ze kterých jsem následně shrnula to nejpodstatnější.

Informantka Anna ve svém životě zažila pád na úplné dno, které spojuje s depresemi a sebevražednými myšlenkami. Z této životní situace se dostala s pomocí své víry v Boha, ale také díky prvnímu partnerskému vztahu. Tento vztah se však bohužel rozpadl a paní Anna reflektovala, že od té doby se změnila její osobnost. Vzhledem k tomu, že žije sama, má mnoho volného času a v rámci rozhovoru uvedla, že tento čas trávila obcházením ulic a nahlížením do reklamních výloh. Změna, která u ní nastala díky socio-kulturní animaci je, že získala pozornost a podporu, možnost trávit čas smysluplněji, překonala svůj strach, uspořádala si vlastní aktivitu, našla svůj životní cíl a pocit naplnění svého života, jenž spojuje s tím, že něčeho dosáhla. Díky ClubCafé Pessoa se jí daří lépe vnímat sebe samotnou, kdy konečně má dojem, že něco dokázala. Také se jí daří lépe vnímat druhé lidi, kdy si uvědomila, jak moc je důležité si všimnout druhých lidí, pomáhat jim a dávat jim příležitosti.

Informant Boleslav se celý život potýkal s vyrovnáváním se svým tělesným postižením, k čemuž mu dopomohlo to, že si našel vyhovující aktivity, které i on sám organizoval. Vzhledem k tomu, že se ve svém produktivním věku velmi přetěžoval, potkaly ho velké zdravotní komplikace, ze kterých se naštěstí zotavil a pokračoval několik let ve své profesi. V období předdůchodového věku opět došlo k velkému přetížení a prodělal vážné onemocnění, po kterém nastalo období, kdy na sobě pociťoval ztrátu některých schopností a síly, což vedlo k tomu, že musel zanechat některých svých aktivit. Aktivitu, organizaci a participaci na pořádání různých akcí považuje za součást svého života, kdy uvedl, že často navštěvoval

mnohé akce a aktivity, ale nebyly pro něj dobře dostupné a účastnili se jich neustále stejní lidé důchodového věku, kteří byli velmi pasivní, a proto se mezi nimi pan Boleslav necítil dobře. Změna, která u něj nastala díky socio-kulturní animaci je, že získal možnost setkávat se neustále s novými lidmi, kdy vyzdvihl možnost setkávat se s mladšími lidmi, kteří mu dávají energii. Pan Boleslav uvedl, že se mu díky návštěvám ClubCafé Pessoa daří lépe porozumět lidem, neboť zažívá, že se lidé v ClubCafé Pessoa velmi otevřou a sdílejí se, kdy se dle jeho slov chovají úplně jinak.

Informantka Cecilie do svých třiceti let neměla možnost splnit si svou touhu vycestovat do zahraničí, což si posléze kompenzovala tím, že si v zahraničí našla zaměstnání a setrvala v něm dva roky. Po návratu do České republiky si našla zaměstnání, kde působila 8 let, a protože pociťovala, že jí ubývá životní energie a síla, rozhodla se, že zaměstnání vymění a začne více naplňovat své potřeby. Vzhledem k tomu, že má partnera, který neustále cestuje, a nemá vlastní rodinu, má spoustu volného času, který ráda využívá ve spojitosti se svým zájmem – cestováním a také vzděláváním, trávením času ve společnosti, na kulturních a společenských aktivitách, kdy však dle jejích slov není nabídka takovýchto aktivit v Hradci Králové úplná. Paní Cecilie touží po tom, aby po sobě mohla zanechat nějaký životní odkaz a měla tak pocit, že něco dokázala. Změna, která u ní nastala díky socio-kulturní animaci je, že má možnost získávat nové poznatky a rozšiřovat si ty stávající, seznámila se s mnoha novými lidmi a má možnost navštěvovat aktivity, které jsou pro ni dostupné. Díky ClubCafé Pessoa se jí daří lépe navazovat kontakt s lidmi, a to zejména v zimním období.

Informant David se v průběhu celého svého mládí vyrovnával s rozvodem svých rodičů, kdy uvedl, že dlouhodobě hledal svou identitu. V době dospívání nezapadal do školního kolektivu a setkal se s šikanou. Významným obdobím pro něj bylo, když se odstěhoval od svého otce a jeho přítelkyně, a začal si budovat svou kariéru. Celý život se potýká s tím, že ho jeho rodina, zejména matka, kritizuje a neuznává jeho životní a pracovní styl. Rodinné zázemí a uznání si celý život kompenzuje u svých přátel, známých a lidí kolem sebe. Změna, která u něj nastala díky socio-kulturní animaci je, že má více nových přátel, má prostor pro seberozvoj, možnost setkávat se s lidmi z různých věkových kategorií a možnost sdílet se s nimi, lepší sebepoznání, návrat ke jeho výtvarné zálibě a nalezení místo, kam si chodí odpočinout a uvolnit se. Pan David díky ClubCafé Pessoa lépe zvládá navazovat vztahy s druhými, ke kterým je více otevřený a více jim důvěřuje, ale také dokáže více tolerovat druhé, právě díky různorodosti návštěvníků a jejich problémům.

Informant Eduard za nejlepší životní období považuje své dětství a dobu studií, neboť žil bezstarostný život. Po studiích nastalo jeho nejhorší životní období, kdy byl nezaměstnaný a uvedl, že se velmi stranil lidem. Svůj čas, kdy se dle jeho slov velmi nudil, uměřoval hraním počítačových her. Následovalo období jeho prvního zaměstnání, ve kterém nebyl spokojen, a tak v něm dlouho nesetřval. Ve druhém, jeho současném zaměstnání, porušoval pracovní normy, kdy nadměrně pracoval, což vyvolalo znepokojení ze strany jeho kolegů i zaměstnavatele. Díky spolupráci se svým psychologem zjistil, že svým nadměrným pracovním nasazením volal po uznání a pochopení. Vzhledem k tomu, že se svým lékařem nejspíše pracuje na svém začlenění do společnosti, bylo mu doporučeno, aby si našel aktivity, které se budou dotýkat jeho zájmů, a na kterých se bude moci pravidelně, intenzivně setkávat s lidmi. Ačkoliv si nějaké aktivity našel, byly mimo Hradec Králové a konaly se ojediněle. Změna, která u něj nastala díky socio-kulturní animaci je, že překonal svou komunikační bariéru, získal nové přátele a kontakty, ztratil ostych, začal se zapojovat do aktivit, získal možnost, kde může trávit čas se svými rodiči a zlepšovat tak s nimi svůj vztah, rozšířil si obzory, kdy získal mnoho nových tipů a doporučení, které ho zavedly k novým zájmům. Díky ClubCafé Pessoa se mu daří lépe komunikovat a když zrovna navštíví nějakou aktivitu, po které odchází do svého zaměstnání, uvedl, že se mu tam chodí lépe, neboť na aktivitách načerpá pozitivní energii.

Druhá výzkumná otázka se zaměřila také na zjištění pocitů a dojmů dotazovaných informantů, které se u nich objevují pouze při návštěvách ClubCafé Pessoa, kdy čtyři informanti uvedli pocit příjemného prostředí. Dalším nejvíce zastoupeným pocitem bylo, že v ClubCafé Pessoa mají pocit, že o ně má někdo zájem. Dva informanti se shodli na pocitu rodinného prostředí a mezi další pocity, které zazněly patřily: přijetí, pocit toho, že i nevěřící lidé jsou dobří lidé, příjemný personál, pocit významnosti a důležitosti v průběhu aktivit, bezpečné a diskrétní prostředí, nabuzení, seberozvoj, přirozenost, dobrá spolupráce, důvěra, otevřenost, cenová dostupnost, pocit postupného začleňování do společnosti

Díky uvedeným zjištěním, považuji VO 2 za naplněnou, čímž mohu konstatovat, že se mi podařilo naplnit hlavní cíl mé diplomové práce.

Pokud bych měla učinit kritickou reflexi k mému výzkumnému šetření, vzhledem k tomu, že mi jeden pravidelný návštěvník, kterého jsem požádala o výzkumný rozhovor, odepsal, že mi rozhovor poskytne za sexuální protislužbu, uvědomuji si, že by bylo vhodnější učinit žádost o výzkumný rozhovor osobně tváří v tvář, díky čemuž bych bývala mohla zabránit, jak mým velmi nepříjemným pocitům, neboť v průběhu našich předešlých kontaktů v rámci realizace aktivit v ClubCafé Pessoa nikdy k žádnému podobnému jednání nedošlo, tak i tomu, že tento

oslovený mohl svou odpověď na mou žádost psát v době, kdy mohla být jeho přičetnost oslabená a proto se i on sám nyní může cítit nepříjemně. Rozhodla jsem se, že až dojde k našemu setkání, předám mu informaci o tom, že jsem sociální pracovníce a ne sexuální asistentka, a že uvítám, pokud se podobné jednání z jeho strany již nebude opakovat, neboť bych byla ráda, aby mohl aktivity ClubCafé Pessoa nadále navštěvovat. V případě, že dojde k situaci, že již na žádnou aktivitu nepřijde, nezbyde mi jiné řešení, než mu tuto informaci zaslat opět skrze e-mail.

Komunitní práce je součástí minimálních vzdělávacích standardů sociálních pracovníků a pracovníc, avšak ve většině sociálních škol se o ní studenti prý ani nedozví a pokud ano, tak nemají možnost si tuto metodu prakticky osvojit (MPSV, 2015), a proto se domnívám, že by socio-kulturní animace mohla přispět k její větší atraktivitě směřující k většímu využívání a rozvoji, díky čemuž by se více podporovalo společenské soužití.

Jelikož socio-kulturní animace není v českém prostředí využívána a nebyl znám ani žádný výzkum o jejích dopadech na samotné klienty komunitní sociální práce, domnívám se, že se mi podařilo nabídnout nový pohled na komunitní sociální práci.

Diplomová práce přispěje také samotné komunitní kavárně ClubCafé Pessoa, neboť tak získá lepší uchopení a bude moci své činnosti, spjaté se socio-kulturní animací, nadále rozvíjet. Za přínos považuji i skutečnost, že si čtenář může představit, jaký typ návštěvníků (klientů) může aktivity socio-kulturní animace navštěvovat a co je k tomu vede a co jim to přináší.

V 70. letech proběhl ve Francii průzkum týkající se profesionálních animátorů, který zjistil, že více jak $\frac{3}{4}$ tamějších animátorů tvoří muži (Fonjep, Raybaud, Raun, Poujoul in Moulinier, 1980). V návaznosti na tuto informaci mě napadá otázka, zda by mohla být socio-kulturní animace cestou, díky které se do české sociální práce dostane více mužů, což by mohlo přispět k vyššímu statusu profese v českém prostředí? Odpověď nám může přinést budoucí praxe, kdy socio-kulturní animaci začneme uplatňovat, šířit a rozvíjet.

Abych podpořila aplikovatelnost, rozhodla jsem se, že se zapojím do projektu, v rámci kterého vznikne publikace o metodice socio-kulturní animace, jež bude následně šířena mezi školy sociální práce, sociální služby i obce.

Dle Hartla (1997) je přirozené, že od 20. století se lidé čím dál tím více setkávají s řešením krizových situací, jež mají dopady na duševní zdraví, a proto podporujeme socio-kulturní

animaci nabízející podporu a pomoc lidem s duševním onemocněním ale i mnohým dalším a podílejme se tak na vytvoření společnosti, ve které se nám všem bude společně žít spokojeněji.

Seznam literatury

1. CENTRUM DIVADLA UTLAČOVANÝCH . *Co je divadlo utlačovaných?*. [online]. 2015. [cit. 11. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.divadloutlacovanych.cz/index.php>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sebevraždy*. [online]. 2017. [cit. 10. 12. 2017]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/sebevrazdy_zaj
3. DAŇKOVÁ, Šárka. *Motivace sebevražedného jednání*. [online]. 2007. [cit. 10. 12. 2017]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=516
4. ENOA. *Animation*. [online]. 2007. [cit. 16. 12. 2017]. Dostupné z: <http://enoa.ro/home/animation/>
5. ESFCR. *Principy komunitní práce a vodítka pro předkládání projektů komunitní práce* [online]. [cit. 26. 11. 2017]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/2524297/P8+Principy+a+voditka+KP.pdf/8d56fa28-e648-451e-af32-1bba449dc881>
6. EUROSTAT. *Naděje dožití*. Statistika obyvatelstva na regionální úrovni. [online]. 2016. [cit. 11. 12. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_statistics_at_regional_level/cs&oldid=321649
7. GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3379-1.
8. HAJDUK, Lukasz. *Edukacyjne uwarunkowania rozwoju regionalnego: wświele badań wsi Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2013. ISBN 9788323335979.
9. HÁJEK, Martin; HAVLÍK, Martin; NEKVAPIL, Jiří. *Narativní analýza v sociologickém výzkumu: přístupy a jednotící rámeček*. [online]. Sociologický časopis. [cit. 6. 1. 2018]. Praha. 2012. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/21a841b0adf50c1e86b62b6e947146f12f71e727_Narativni%20analyza%202012-2.pdf
10. HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1.
11. HAVRÁNKOVÁ, Iva. *Jürgen Habermas a teorie komunikativního jednání*. [online]. Plzeň. 2014. Diplomová práce. 64s. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta filozofická. Ved. práce: PhDr. Stanislav Stark, CSc. Dostupné z: file:///C:/Users/uzivatel/Downloads/Havrankova_Jurgen_Habermas_a_teorie_komunikativniho_jednani.pdf

12. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. 408s. ISBN 80-7367-040-2.
13. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.
14. JANEBOVÁ, Radka. *Kritická sociální práce*. Vyd. 1. Hradec Králové, 2014, 109s.
15. JARVIS, Peter; WILSON, Arthur. L. *International dictionary of adult and continuing education*. Rev. ed. Sterling, Va: Stylus Publications, 2002. ISBN 0749437367.
16. JOHNSON, Mary Ann. *Hull Hause*. [online] 2005. [cit. 28. 7. 2017]. The Electronic Encyclopedia of Chicago. Dostupné z: <http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/615.html>
17. KALCHEVA, Aneliya. *Theoretical and historical aspects of socio-cultural animation*. [online]. Trakia University in Bulgaria. 2016. [cit. 10. 10. 2017]. Trakia Journal of Sciences, 203-206 p. Dostupné z: <http://www.uni-sz.bg/tsj/Vol.14,%20N%203,%202016/A.Kal4eva.pdf>
18. KAPLÁNEK, Michal. *Animace*. [online]. České Budějovice. 2012. Studijní text k předmětu Animace jako výchovná metoda. 62s. Jihočeská univerzita. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Dostupné z: <http://old.tf.jcu.cz/getfile/442d40f810eccab6>
19. KAPPL, Miroslav. *Teorie v sociální práci*. Distanční text. Vyd. 1. Hradec Králové. 2014. 63s.
20. KAPPL, Miroslav. *Úvod do teorií a metod sociální práce s komunitou*. Distanční text. Vyd. 1. Hradec Králové. 2012. 54s.
21. KOLÁŘOVÁ, Zdena. *Duševních poruch přibývá a přicházejí v mladším věku. Roste spotřeba antidepressiv*. Zdravotnický deník. [online]. 2015. [cit. 11. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.zdravotnickydenik.cz/2015/03/dusevnych-poruch-pribyva-a-prichazeji-v-mladsim-veku-roste-spotreba-antidepressiv/>
22. KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 4., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2007, 503s. ISBN 978-80-7357-276-1.
23. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). 272s. ISBN 978-80-247-2456-0.
24. MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

25. MATOUŠEK, Oldřich. a kol. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 309 s. ISBN 80-7178-473-7.
26. MOULINIER, Pierre. The training of cultural animators. [online]. France. 1980. [cit. 27. 10. 2017]. Cultural development:documentary dossier Vol.: 18 - 19. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000426/042694eb.pdf>
27. MPSV. *Bílá kniha v sociálních službách*. [online] Praha. 2003. [cit. 18. 7. 2017]. Konzultační dokument. 52s. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/736/bila_kniha.pdf
28. MPSV. *Role sociálního pracovníka v komunitní práci*. Sešit sociální práce [online] 2/2015. [cit. 9. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/23239/2ssp.pdf>
29. MPSV. *Slovník sociálního zabezpečení*. Sociální vyloučení. [online] 2016 - 2017 [cit. 23. 7. 2017]. Dostupné z: <http://slovník.mpsv.cz/socialni-vyloucení.html>
30. NAVRÁTIL, Pavel. *Teorie a metody sociální práce*. 1. vyd. Brno: Marek Zeman, 2001. 169 s. ISBN 80-903070-0-0.
31. NEW WORLD ENCYCLOPEDIA. *Hull House*. [online] 2014. [cit. 28. 7. 2017]. Dostupné z: http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Hull_House
32. NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2957-2.
33. PECHOVÁ, Zuzana. *Metody animace kulturně historického dědictví*. [online] Brno. 2011. Diplomová práce. 200s. Disertační práce Masarykova Univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katerda výtvarné výchovy. Ved. práce: doc. PaedDr. Hana Babyrádová, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/66118/pedf_d/DSP_Pechova.pdf
34. PUSKAJLEROVÁ, Ingrid. *Alice Masaryková, zakladatelka české sociální práce*. [online]. Erepublika. 2013. [cit. 27. 10. 2017]. Dostupné z: <http://e-republika.cz/article2331-Alice-Masarykova-zakladatelka-eske-socialni-prace>
35. RÁKOCZYOVÁ, Miroslava. *Komunitní sociální práce jako jeden z nástrojů řešení problému sociální exkluze*. Sociální práce / Sociální práce, 2003, roč. 3, č. 1, s. 69-82. ISSN 1213-624.
36. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). s.192. ISBN 978-80-247-3006-6.
37. ŘEZNÍČEK, Ivo. *Metody sociální práce: Podklady ke stážím studentů a ke kazuistickým seminářům*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-8585000-1.

38. ŘIHÁČEK, Tomáš; Ivo ČERMÁK; Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 190. ISBN 978-80-210-6382-2.
39. SLABÝ, Martin. *Smysl života, nezdolnost a závislost na alkoholu*. Olomouc, 2017. s.191. ISBN 978-80-244-5063-6
40. SMITH, Mark, K. *Animateurs, animation and fostering learning and change, the encyclopedia of informal education*. [online]. London 1999, 2009. Dostupné z: www.infed.org/mobi/animateurs-animation-learning-and-change (accessed Feb 05, 2016).
41. SMUTEK, Martin; SMUTKOVÁ, Lucie. *Individualizace a racionalizace moderní společnosti jako faktor eroze zabezpečovací funkce rodiny*. PROHUMAN. [online]. 2015.[cit. 11. 12. 2017]. Dostupné z: <http://www.prohuman.sk/socialna-praca/individualizace-a-racionalizace-moderni-spolecnosti-jako-faktor-eroze-zabezpecovac-funkce-rodiny>
42. SOULET, Marc-Henri. *Les transformations des métiers du social*. Freiburg, Suisse: Editions universitaires, 1997. s. 312. ISBN 2827107910.
43. ŠAMÁNKOVÁ, Marie. a kol. *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci: aplikované v ošetrovatelském procesu*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada).2011. ISBN 978-80-247-3223-7.
44. ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.
45. ŠUBRT, Jiří; BALON, Jan . *Soudobá sociologická teorie*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). s. 232. ISBN 978-80-247-2457-7.
46. ŠUCHA, Matúš; CHARVÁT, Miroslav; ŘEHAN, Vladimír; Eds. *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku VIII*. Olomouc, 2011.s.332. ISBN 978-80-244-2906-9.
47. TWELVETREES, Alan C. *Community work*. 4th ed. New York: Palgrave Macmillan, 2008. ISBN 1-4039-4999-9.
48. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese.*, Psychiatrie a psychopatologie. 4. vyd. Praha: Portál, 2008., s 872. ISBN 978-80-7367-414-4
49. VAŇKOVÁ. Petra. *Specifika komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách*. [online]. Agentura pro sociální vyloučení. 2016. s.18. [cit. 19. 11. 2017]. Dostupné z: <http://opava.eurotopia.cz/dokumenty/eurotopia/2016-konference/vankova.pdf>
50. ZABLOUDILOVÁ. Táňa. *V belgickém městečku rodiny po staletí ubytovávají duševně nemocné. Dnes tradice pomalu mizí*. [online] 2016. [cit. 28. 7. 2017]. Český rozhlas. Radio wave. Dostupné z: http://m.rozhlas.cz/radiowave/spolecnost/_zprava/v-belgickem-mestecku-rodiny-po-staleti-ubytovavaji-dusevne-nemocne-dnes-tradice-pomalumizi--1658920

Zákony:

zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Seznam tabulek

1. Tabulka 1 Transformace výzkumných otázek do tazatelských otázek
2. Tabulka 2 Přehled informantů/informantek
3. Tabulka 3 Typologie žánrů (Murray in Řihaček, Čermák, Hytych, 2013, s. 81)

Přílohy

Příloha A Přepis výzkumného rozhovoru s informantkou Annou

Pozn.: Paní Anna přišla asi o 5 minut déle, než byl sjednaný čas, ale měla velmi dobrou náladu a byla usměvavá.

T: Takže já bych Vás dneska požádala o výzkumný rozhovor k mé diplomové práci, kdy mým cílem je získat informace o tom, jaké dopady přináší koncept socio-kulturní animace, který tady v rámci prostorů ClubCafé Pessoa realizujeme a jaké dopady na Vás vlastně má. Kdy hmm... pro naplnění vlastně tohoto cíle mé diplomové práce jsem si zvolila dvě výzkumné otázky a sice: co vedlo k tomu, že jste se stala vlastně návštěvníkem tady kavárny a druhou otázkou je, jak ta služba na Vás působí, takže to vlastně hmm.. bude předmětem toho dnešního tady sezení, toho vyprávění na mé otázky, které jsem si na Vás připravila.

Prve by jsem Vás chtěla poprosit, nebo takle... ještě bych Vám chtěla říct informaci, že je to diskrétní, je to anonymní, což znamená, hmm.. až budu zpracovávat tento rozhovor, tak Vám přiřadím anonymní, nebo náhodně určené jméno, takže se nemusíte vůbec bát, že by nějaké informace o Vás vzešly a někdo by nějakým způsobem na Vás mohl získat nějaké informace, bude to opravdu sloužit pouze pro účely té mé diplomové práce... a prve bych Vás poprosila... tady Vám dám čistý bílý papír a..vemte si jakoukoliv barevnou fixku a jestli byste mi mohla namalovat čáru nebo křivku svého života. Je to úplně na Vás, jestli to bude mít nějaké klikiháky, tak jak to cítíte.

I: A musí to být jednou čarou, nesmím přerušit?

T: Hmm.. tak jak to cítíte, tak jak to cítíte opravdu

I: Může to být různými barvami?

T: Můžete.

I: Jo.

Pozn.: Informantka kreslí svou čáru života 50 s. Vidím, že na své čáře života kreslí spoustu zamotaných odboček a říkám si, asi ve svém životě několikrát odbočila na nesprávnou cestu, která byla složitá.

I: Asi tak.

T: Hmm.. a teď bysem Vás chtěla poprosit, jestli byste mi mohla hmm.. na té Vaší křivce života hmm.. označit bod, kde se nacházíte teďka.

I: Hmm.. teď se nacházím tady někde.. jako já jsem to asi měla udělat tak aby mě to vyšlo nakonec žejo.

T: Nevadí, nevadí klidně...

I: Já jsem myslela, že je současnost tady někde na konci...

T: Nebo Vám můžu dát třeba jinej papír, jestli si to chcete...

I: No, tak ono by to pokračovalo takhle v rovině...

T: Tak můžeme dát klidně takhle a propojit to...

Pozn.: Informantka si dokreslila svou čáru života na druhý přiložený papír.

I: Jo, takže takhle asi nějak.. no... takže jsem někde tady.

T: Ehm.. A bylo by možný teďka označit ehm.. významný body na té křivce života, který byly pro Vás nějakým způsobem významný, klíčový.

I: Tak narození, a ... můžu to.. mám to komentovat?

T: Hmm... zatím si to poznačte a potom jestli byste mě k tomu něco řekla.

Pozn.: Informantka poznamenává své významné body 16 s a u toho povzdechuje.

I: Takže takhle asi.

T: Takže takhle všechno?

I: Hmm..

T: A teď bysem Vás chtěla poprosit, jestli byste mě o tom....

I: To je hodně osobní...

Pozn. Bojím se, že mi řekne, že o svém životě mluvit nebude

T: Jesli byste mě mohla o tom něco povyprávět.

I: No tak, hmm.. asi to mý narození protože ho považuju jakoby za trošku zázrak, protože vlastně naši hmm.. mě počali jakože náhodou žejo...

T: Ehm

I: A vlastně se rozhodovali asi zřejmě, co bude a rozhodli se, že si mě teda nechaj a že se vezmou... Takže pro mě to je asi takový zásadní, jakože se to taky nemuselo podařit... Měla jsem nádherný dětství, i když nebyla šťastná rodina, tak jsem měla krásný... babička, dědeček... prostě nádherný... prostě zvířátka a všechno... jako myslím dobrý zázemí, nestrádala jsem ani finančně, prostě jsem neměla pocit nějakého nebezpečí nebo ztráty, i když ta, jak říkám, ta rodina jako úplně nefungovala jak měla, ale to zázemí tam bylo. No a.. a měla jsem teda z toho jakoby hmm.. z toho... z té situace v rodině, i když jsem měla všechno.. jakoby moje situace na gymnáziu jsem byla dobrá studentka, tak jsem měla deprese a vlastně uvažovala jsem i... že skončím se životem a hmm.. vlastně stalo se to, že jsem potkala křesťany a to je další ten bod, že vlastně jsem se jakoby s nimi dala do kontaktu a vlastně to je můj obrat k Bohu... že jsem se stala křesťankou. No vlastně.. nic.. že jsem neměla jsem do té doby žádný informace ani vedení k tomu.

Pozn.: Myslela jsem si, že asi zažila něco velmi těžkého, ale že chtěla zkončit se svým životem rozhodně ne. Cítím lítost a úzkost. Také jsem velmi překvapená, že jí její víra v Boha dokázala postavit se na nohy.

T: Ehm..

I: Našla jsem v tom co jsem hledala a... a.. vlastně jsem zažívala obrovský štěstí a naplnění několik let. Pak vlastně tady můžu napsat vlastně ještě jeden bod... asi dva body...hmm...vlastně pak jsem začala chodit se svým prvním přítelem, bylo mi 22 a ..to byl hodně velkej zlom, to byl hodně jakoby velkej... všechno nový žejo, taky jakoby já jsem nečetla žádnou černou knihovnu, nic jsem nevěděla prostě, byla jsem úplně nepolíbená.. a další bylo rozchod, což jako.. neprobíhalo to úplně tak, jak jsem si představovala a .. i když jsem si to vysněla, jakože se vezmeme a i jsme byli zasnoubení, takže další takovej podpod by bylo zasnoubení, který teda bylo nepodařený, nebo ne ne.. nedopadlo, tak pak hmm vlastně negativní bod v mém životě byl rozchod a od té doby se dá říct, že to šlo z kopce... zažila jsem velký pády, velký... jako problémy ale asi bych nechtěla přímo za.. za.. zasahovat jako do podrobností.

T: Ehm.

I: Ale dostala jsem se na úplný dno. A.. díky tomu vlastně protože od té doby už jsem nebyla jakoby tak nějak v cajku, něco ve mě umřelo, tím rozchodem.. i když to bylo z mé strany ten rozchod, tak prostě hmm.. mě vlastně prosil, abych s ním zůstala... Dneska už má asi tři nebo čtyři děti a.. tak vlastně hmm.. pak to šlo dolů.. pak jsem hmm... se trochu zvedla hmm.. vrátila jsem se k rodičům, jako do bytu, kde jsem mohla být teda sama, takže jsem měla na sebe klid,

ale pořád to bylo problematický. A další obrovské bod v mém životě bylo, když jsem si koupila byt.

T: Ehm.

I: Měla jsem teda k dispozici finance, ušetřila jsem a tak dále, částečně jsem dostala od matky peníze a mohla jsem si koupit svůj byt a to považuju za svoje asi, v současné době, největší.. největší štěstí... Hmm... vzhledem k tomu, že jsem sama, že teda nemám partnera, tak hmm...tak čekám na ten nějaký bod, který by mohl možná nastat... hezkej.. tak prostě teďka ta křivka pořád jede několik let v rovině

T: Ehm.. Ehm.. Tak jo, děkuju moc. A chtěla bych se zeptat, kdybyste měla charakterizovat svůj život , přímo říct nějakou charakteristiku, co by to bylo?

I: Charakteristiku... asi... to poznání, že všechno co jsem dostala bylo od Boha a že si použil ty lidi, který, moje rodiče, že si použil ty lidi, který byli kolem a že bez něj jsem nic.. jakoby že bez něj to nezvládnou prostě...

T: Ehm.. Děkuju.

T: Tak.. dále bych se chtěla zeptat, co by přispělo k tomu, aby byl Váš život víc naplněnej, víc spokojenej?

I: Hmm.. tak já jsem v době, kdy jsem byla tady, tak jsem prožívala opravdu hm.. úžasný věci jako s Bohem, protože se nedá popsat, takový ten pocit naplnění jaký jsem od něj dostávala, tak asi to.

T: Ehm.. děkuju Vám za odpověď.

T: A.. chtěla bych se teďka zeptat, z jakých důvodů navštěvujete naše kavárnu ClubCafé Pessoa?

I: Hmm.. tak první kontakt, který jsem měla s touhle kavárnou, byl, když jsem našla pozvánku, jak ona se jmenovala ta holčina... X ... na přednášku X o Portugalsku a našla jsem to tam na.. takovým tom pangejtě na poliklinice na Ulrychově náměstí.

Pozn.: Myslím na to, jak je prospěšné, že propagujeme letáky a plakátky na různých místech.

T: Ehm.

I: No a nejdřív jsem si říkala, no tak já bych chtěla bejt hodně nenápadná, jako nechtěla bych aby tam, aby to bylo nějak osobní nebo tak, tak jsem se trošku bála přijít a .. možná hmm.. se

divím, že mě to neodradilo, že jsem vlastně šla takhle jako do bytu a že jsem nakonec tu odvahu vzala a šla jsem... Mám spoustu volného času a jsem hodně zvědavá, hmm. Zajímají mě nějaký nové věci hmm... a jsem ochotná i jakoby... nemám problém chodit sama na akce.. takhle zkoušet a neshánět pořád někoho, nejsem na to závislá, na druhou stranu někdy se musím dlouho rozhoupávat než někam jdu.. Takže jsem přišla a vlastně od té doby hmm... á už nevím, co bylo řečeno v tu chvíli, možná.. jo zapsala jsem se do té karty, měla jsem tam číslo X, takže to to právě asi začínalo, a hmm.. měla jsem z toho dobřej pocit, zdálo se mě, že jsou všichni jako přátelský tak až jako nezvykle a.. tak jsem začala chodit prostě.

Pozn.: Přemýšlím nad tím, jak moc je důležitý prvokontakt.

T: Ehm, děkuji.

T: Tak, další moje otázka zní, pokud byste měla zmínit co Vám brání nebo Vás nějakým způsobem omezuje v navštěvování společenského a kulturního života, běžně, co by to bylo? Existuje nějaká bariéra?

I: Tak, bariéra.. mě třeba asi nebavěj jako nějaký pařby nebo prostě hlučný večírky, hmm...kde se hraje techno nebo nějaká tvrdá muzika hmm... a jinak nemám problém... nebo myslím, že nemám.

T: Ehm, děkuju.

T: Dále bych se chtěla zeptat, co všechno jste díky ClubCafé Pessoa získala?

I: Ták.. hmm...asi, asi nejvíc mimo těch ostatních věcí jakože hmm.. oceňuju vlastně, že někdo si mě všimnul, protože já ačkoliv se z.. hmm... za..pro.. prošla jsem tolika organizacema a jako církve a jako prostě všude se cejtím jako někde nenápadná a... já prostě jsem taková, že se sama neprosadím, i když vím, že ty organizační schopnosti mám, tak prostě bych potřebovala hodně povzbuzení do toho, abych jako něco začala dělat a ... mám třeba nějaký plány ale pokud mě nikdo nepozve, tak to neudělám. Vlastně tady stačila jedna zmiňka a vlastně okamžitě na to byla nějaká reakce... a taky se mě líbilo, že vlastně hmm... jo, že to bylo tak plynule prostě, že třeba to nebylo tak, že bych chodila deset let a nikdo si mě vůbec nevšim, ale že prostě jakoby mě ta paní X odchytila... že prostě asi třeba něco viděla nebo že vnímali, že by něco takového taky chtěli třeba, třeba ... ja jsem vlastně... říkám, že původně jsem myslela, že to bude akce o který jsem se rozhodovala, jestli jí udělám sama doma a nebo jestli jí udělám tady, a pamatuju si, že jsem se tenkrát strašně bála a že se budu stydět a že prostě to bude trapas a že nepřijdou

lidi, že prostě budu mít trému a vlastně jsem to chtěla odmítnout, a jak jsem se bavila s tou paní X v tu chvíli, tak jsem se bála jí říct, že to nechci, tak jsem jí řekla, tak teda jo. (smích)

T: Ehm.

I: No a nakonec to je úspěšný, takže...

T: Ehm, tak jo, děkuju.

T: Tak další moje otázka je, jestli můžete popsat své pocity a dojmy, které se u Vás objevují pouze při návštěvě ClubCafé Pessoa?

I: Říkám, tohleto, ta pozornost a jako přátelskos a... takový bezpodmínečný přijetí se mě zdá, nebo prostě taková hmm... otevřenost těch lidí... právě ačkoliv ... prostě vim, nebo nevím jak to máte vy, ale myslím, že věřící je tady akorád pan... ten Mrkvička, že nevím, nevím jo... že... hmm... tohle se mě líbí prostě, že... že dobrý lidi jsou... že, že i nevěřící lidi můžou bejt dobrý lidi a zrovna tak věřící lidi můžou bejt špatný lidi. Prostě, tak tohle.

T: Ehm, Ehm, určitě, děkuji.

T: Tak a poslední otázka zní, jestli u sebe zaznamenáváte něco, co se Vám díky ClubCafé Pessoa daří lépe?

I: Tak asi tohleto, že padla ta bariéra, že nic nedokážu, že hmm... takový zoufalství nad tím, že nemám žádný vliv hmm... ačkoliv jsem vystudovaná, prostě mám spoustu zájmů, tak jsem prostě se cítila nevyužitá a padla ta bariéra, že vlastně to je možný, že a.. a stačí málo, že stačí jenom, aby ti lidi si sebe všímali prostě a.. a že stačí, když já , dejme tomu třeba se stane, že jednou budu mít nějakou zodpovědnost, tak už budu prostě vnímat ty lidi jinak a budu se snažit dávat příležitost i já.

T: Ehm.

I: Jakože i já se budu snažit, nějak pomáhat takovýmdle lidem, jako vy jste pomohli mě.

T: Ehm, určitě. Děkuju moc. Chtěla bych se zeptat, je ještě něco, co byste mi třeba chtěla sama o sobě, nebo tady o té křivce, v návaznosti na ty otázky, co jsem se ptala říct?

I: No, já jenom Vám fandim, jako abyste se rozhodla dobře ohledně své budoucí kariéry (smích), abyste to ještě zvážila, zvážila, jak to bude dál, i když prostě hmm.. mě připadá, že je tady asi dobrej čuch na ty lidi, že prostě i ta paní X je taková strašně vstřícná, takže... jako že hmm... nikdo není nenahraditelný žejo a tak tohle jsem Vám chtěla říct jako Vám osobně, a

taky jako abyste mohli... pokud bude ta..., ten plán, tak třeba sehnat nějaký prostory, aby byli větší, když se ta práce... aby se prostě ta vaše práce rozšiřovala a aby tady bylo ještě víc takovejch lidí jako jsem já, který třeba jen tak choděj po městě a ... jsou zoufalý, nebo prostě nemaj, nemaj nějaký cíl, nebo maj pocit, že nic nedosáhli, a abyste jim v tomhle taky pomohli třeba.

Pozn.: Velmi mne potěšilo, že informantka oceňuje mojí práci a že vidí v komunitní kavárně smysl.

T: Ehm. Tak určitě mockrát Vám děkuju za rozhovor, bylo to určitě přínosný a budu se těšit na další spolupráci.

Příloha B Čára života informantky Anny

